

Tweehonderd jaar Bergense jaartallen

**De dorpsgeschiedenis in een notendop
Geheel herziene zesde editie - maart 2023**

Allard Willemier Westra

1914

Werkgroep Historisch Onderzoek

Historische Vereniging Bergen NH

Twee eeuwen Bergense jaartallen ¹

De dorpsontwikkeling in een notendop

Geheel herziene zesde editie maart 2023

Samengesteld door Allard Willemier Westra Eindredactie Leo Rotthier

Met welk doel is deze jaartallenlijst opgezet?

Deze lijst is te gebruiken als hulpmiddel bij het dateren van foto's, prentbriefkaarten en films. Leden van verscheidene werkgroepen van de Historische Vereniging Bergen maken er gebruik van. We hebben gemerkt dat ook veel andere HVB-ers - en belangstellenden 'van buiten' - er graag voor hun plezier in rondsnuffelen. ² De beschreven jaartallen laten de dorpsgeschiedenis kort en bondig zien. Degenen die er dieper in willen duiken kunnen terecht bij de voetnoten. Ze wijzen de weg naar meer dan tweehonderdvijftig publicaties.

Het blijkt soms moeilijk beeldmateriaal te dateren. Zelfs het bewonderenswaardige herinneringsvermogen van de bejaarde mensen van de Fotoherkenningsgroep (waar ik tot voor kort zelf deel van uitmaakte) schiet wel eens te kort. Er zit dan niets anders op dan op zoek te gaan naar foto's waar de datering wél van bekend is. Je moet dan bijvoorbeeld een stapel Bergense Kronieken of boeken doorspitten. Een nogal bewerkelijk karweitje. *Twee eeuwen Bergense jaartallen* kan je soms helpen datums van ansichten, foto's en films gemakkelijker te vinden.

Hoe is deze jaartallenlijst opgezet?

De lijst is gebaseerd op alle bronnen waar ik de hand op kon leggen. De belangrijkste bron is onze eigen Bergense Kroniek. Daarnaast zijn er vele boeken over Bergen gepubliceerd waarin markante jaartallen zijn vermeld. De voornaamste daarvan zijn aan het eind van de lijst (op blz. 71) te vinden. Krantenartikelen en stukjes uit lokale weekbladen zijn als bron van informatie eveneens onmisbaar gebleken.

Meer dan dertig leden van onze vereniging droegen in de loop der jaren aan de lijst bij. Zonder hun suggesties en correcties zou de kwaliteit ervan een stuk minder zijn. Hun namen staan op blz. 70 vermeld. Ze laten zien dat deze jaartallenlijst het product is van velen.

Eén van hen is de in 2005 overleden kenner van Bergen aan Zee, Herman Roos. Dat de jaartallenlijst uit twee delen bestaat - deel I Bergen-Binnen (blz. 7-52) én deel II Bergen aan Zee (blz. 53-69) - is voor een groot deel aan hem en zijn nalatenschap te danken. ³

Al deze waardevolle bijdragen nemen niet weg dat er soms over een jaartal onzekerheid blijft bestaan. Het alternatieve jaartal staat dan tussen [] achter 'het juiste' vermeld. Dit geeft aan dat *Twee eeuwen Bergense jaartallen* nog niet af is. En nooit af zal zijn. Ons dorp verandert voortdu-

¹ Voor deze editie ontving ik ditmaal substantiële bijdragen van o.a. Ed Duin, Alfred Färber, Bert van der Miesen, Maarten Min, Jan Rein Pruntel, Leo Rotthier, José Siebers, Jaap Stroomer, Bert Veer en Peter Waards (die na mijn gemailde jaartallenlijst aan de leden een nuttige extra nacontrole uitvoerde. Dit ten behoeve van de HVB-website en het boekje)

² Geconstateerd door HVB-websitebeheerder Sjoerd Boersma

³ We werkten veel samen tot aan zijn overlijden in 2005

rend. Bovendien komen we steeds meer over onze dorps historie te weten. De onderzoekers van de HVB zitten immers niet stil. Suggesties voor aanvullingen en correcties zijn dus erg welkom. Nee - noodzakelijk! Ze zullen in de zevende editie van de lijst worden opgenomen. Stuur je bijdrage naar: allardmargreet@quicknet.nl of bel even naar 5894249

Hoe gebruik ik de lijst om beeldmateriaal te dateren ? Enkele voorbeelden:

Soms is het mogelijk om bij de datering steun te vinden bij het type kaart. In de lijst wordt deze typeringsmogelijkheid met rood aangeduid. Deze kaart is aan de voorkant beschreven. Op de achterkant was dat tot 1905 niet toegestaan. Een tweede - over het algemeen onzekere - aanwijzing kun je aantreffen bij het poststempel. In dit geval is dat 1902. Eigenlijk weet je zo al bijna genoeg. De opname moet haast wel rond 1900 gemaakt zijn. Toch is het gewoon leuk om ook nog even naar andere aanwijzingen te kijken: Links, tegen de ruïnewaard aan, staat de kiosk van Hendrik Roos. Daar verkoopt hij snoep. Het huisje heeft in 1883 op de Wereldtentoonstelling in Amsterdam gestaan. De stenen zijn nep. Ze zijn erop geschilderd. De dakpannen zijn wel echt. In 1905 wordt die kiosk overgeplaatst naar de overzijde van Duinvermaak. De witte gevel rechts is van De Rustende Jager. Erachter is vaag een laag bouwsel te zien. Dat is de kolfbaan. Er tegenover, hinderlijk naar voren, staat een petroleumlantaarn. In 1900 staan er twintig van in Bergen. In 1913 worden ze vervangen door elektrische lantaarns. De lantaarn tegenover De Rus wordt dan naar achteren geplaatst. Door middel van een over de weg gespannen kabel wordt hij aan het stroomnet gekoppeld. Rechts daarvan staat van 1887 tot 1911 de travaille van smederij Hoebe. ⁴

⁴ Oude ansichten van Bergen, Mooy, Jellema en Leysen 1973: 23: van 1855 tot 1932. Informatie over bovenstaande kaart, Piet Mooij

We zien hier een nogal grauw-mat gedrukte kaart van het Bergense tramstation. Dit soort kaarten is zo ongeveer tussen 1905 en 1930 gemaakt. Voor de datering is dit vanzelfsprekend te grofmazig. Hij is in 1929 afgestempeld. Leuk, maar ook dat geeft te weinig zekerheid. Helemaal links is een stukje van een hoog rijtuig zichtbaar. Je zou het zó over het hoofd zien. Het boek *Met Bello naar Bergen aan Zee* van Mart Henneke (2009, blz. 42) laat zien dat het een open bovendeck heeft. Het is een 'imperiaalrijtuig'. Het werd in 1920 geïntroduceerd. Omdat de passagiers geregeld onder het roet kwamen te zitten en hun kleren ook nog eens vol brandgaten, werd het rijtuig in 1926 alweer afgeschaft. De foto moet dus tussen 1920 en 1926 zijn gemaakt. Het Oranje Hotel op de achtergrond, in 1909 gebouwd, werd al in 1914 van een extra verdieping voorzien. Als aanvullende aanwijzing valt dit dus af. In 1913 werd Bergen-Binnen aangesloten op het stroomnet. De elektrische lantaarn, links op het perron, is er een van de zes die in 1915 op het station zijn geplaatst. De belangrijkste indicator die dus overblijft is dus het imperiaalrijtuig. Dit brengt de datering van de foto op om en nabij 1923. Het is een schatting weliswaar, maar wel een die zo goed mogelijk onderbouwd is. Helaas is meer dan dat - ook in andere gevallen - vaak niet mogelijk.

Het 'privaatgebouwtje' links werd begin 1908 gezet. Er staat nog een enkelvoudig windschot voor. Op de vorige foto staan ze rondom. Op de achtergrond hoge bomen. Geen Oranje Hotel. Dat werd pas in 1909 gebouwd. De foto is dus van 1908. Links staat het theehuisje in de tuin van De Rus. Nu Sandra's IJspaleis.

Er staat zóveel op deze luchtfoto dat je ‘vanwege de bomen het bos niet meer ziet’. Wat is belangrijk voor de datum bepaling en wat doet er eigenlijk niet zo toe? Als je Bergenees bent heb je een voordeel. Je vraagt je dan meteen af: ‘Wat is er veranderd en wat niet? Wat herken ik en wat niet?’ Boven, midden op de foto staan de loodsen van Akerboom er nog die ± 1987 werden afgebroken. Op die plaats kwam in 1988 de AMRO Bank (later ABN-AMRO). ⁵ Links boven is het witte dak te zien van Albert Heijn, gebouwd in 1964. Het kwam in de plaats van Huize Hanca dat in 1963 werd gesloopt. De ‘doorbraak’, de verbindingsweg tussen Plein de Van Peltweg, is er nog niet. Die kwam er pas in 1974. Op de plek van de huidige bibliotheek (1985) staan de ‘Zweedse barakken’ er nog. Ze werden eind jaren 50 geplaatst en in 1980 afgebroken. Vanaf begin 1963 staat Bello op het Plein. Hier verborgen achter geboomte. Daar stond hij tot 1978 langzaam weg te roesten. De vraag is nu welk object of plek aanleiding geeft tot de meest precieze datering. Het antwoord daarop is helemaal bovenaan in de linker hoek te vinden. Daar kun je zien dat de gemeentewerf is verdwenen. Dat gebeurde in 1967. De foto toont duidelijk aan dat de laatste hand gelegd wordt aan de parkeerplaats achter Albert Heijn, Het Binnenhof. Dat was in 1968. Daarmee is de foto exact te dateren.

⁵ Jan Rein Pruntel bereidt een publicatie voor over Bergense banken (gepland nov. 2024). Op blz. 75-77 vind je zijn **Overzicht van alle Bergense banken vanaf 1882**. Ook sommige van zijn onderzoeksgegevens zijn opgenomen in de lijst

Deze foto van de Boulevard is vanaf een zandbank genomen. De zee is rustig. De fotograaf is waarschijnlijk niet bang geweest om ondersteboven gespoeld te worden. Iets rechts van het midden staat al vanaf 1911 of '12 Trianon, een van de eerste huizen aan de Boulevard. Hoe respectabel dat ook is, voor de bepaling van de datum waarop de foto gemaakt is moeten we op zoek naar de meest recente villa. Uiterst links, staat een villa iets naar voren. Uit de door Herman Roos bijeengebrachte fotocollectie valt op te maken dat dit 'Het Hoge Duin' is, uit 1935⁶. Er net voor is het spitse dak van huize 'Golfzang' te zien, gebouwd in 1934. Daarna sloegen de crisisjaren toe. Hoewel er elders in Bergen aan Zee nog wel een enkele villa verrees (bijv. in 1939 'De Flat') hebben we er niets aan voor een precieze datumbepaling op deze plek. We houden het dus op 'tussen 1935 en 1940'.

Rechts in de Pier Panderstraat steekt 'Nieuw Bakhuis' (1925) er bovenuit. In het centrum van de foto Duinrode (1930). Verdere aanwijzingen ontbreken. Conclusie: tussen 1930 en 1940. ± 1935?

⁶ Soms houdt men het op 1933. Uit de bestudering van foto's blijkt echter dat 't Hoge Duin (r. boven) na Golfzang werd gebouwd

Hoe gebruik ik mijn eigen dorps- en ervaringskennis?

Bij drie van de besproken foto's bleek het niet mogelijk de datering exact te bepalen. Dit maakt duidelijk dat de bepaling van het jaartal meer dan eens neerkomt op het maken van een *zo goed mogelijk onderbouwde inschatting*. Meer kan vaak niet.

De leden van de Fotoherkenningsgroep en andere geïnteresseerden maken, bij wijze van startpunt, graag gebruik van allerlei 'huis-tuin-en-keuken-middeltjes'; zeg maar: hun gezonde verstand. Met behulp van zulke, soms bijna vanzelfsprekende observaties, kun je alvast een ruwe inschatting van het jaartal maken. Soms zelfs meer. Je kunt zo in ieder geval doelgericht 'inzoomen' op de overvloed aan jaartallen die de jaartallenlijst biedt. Je zit dan alvast wat op koers. Voorbeelden:

- Zijn de gebouwen die erop staan oud of nieuw? Zijn ze goed onderhouden, verwaarloosd? Wat staat er vermeld op voorgevels, etalageruiten, gevelborden, borden langs de weg, affiches e.d.?
- De bomen en struiken die erop staan. Hoe groot zijn ze? Of - even belangrijk - let eens op bomen en struiken die er nog niet, of niet meer staan
- Open plekken in het dorp, waar later huizen zijn gebouwd
- Type radio- en TV-antennes op het dak, of de afwezigheid ervan
- Het soort straatlantaarns, telefoon- of telegraafpalen, hekken, afrasteringen
- Het soort bestrating, of de afwezigheid ervan
- Tramrails, werkspoor, taluds?
- Het soort fietsen (carbiddlamp? belastingplaatje?), kinderwagens, rijtuigen, bakfietsen e.d.
- De aan- of afwezigheid van een publieke telefooncel, straatmeubilair, beeldhouwwerken e.d.
- Als er een bus opstaat, de maatschappijnaam en/of merk, type. Opschriften op andere voertuigen
- De Ruïnekerk is een apart geval. De mate van begroeiing met klimop kan een indicator zijn, evenals de panden die eromheen staan. Is er nog, of alweer, een zonnwijzer? Is de kerk vergroot, of nog niet? Hoe zit het met de houten aanbouw, het 'Zaans huisje'? Eerste versie of tweede?
- Bij afbeeldingen van het strandleven van Bergen aan Zee kun je letten op: De aan- of afwezigheid van strandkoetsjes en strandtenten, de mate van duinafslag, type strandstoelen enz.
- Als het duinen betreft: Is er sprake van verwoestijning, bebossing (recent of van lang geleden)?
- De kleding van de afgebeelde mensen. In het geval van Bergen aan Zee, de strandmode
- En voor heel Bergen: Zie je herkenbare al of niet belangrijke Bergense personen of eigen oude familieleden / bekenden
- De manier waarop foto's of ansichten zijn afgedrukt (klein vierkant, ribbelrandje, dof-mat, sepia, kleur e.d.)
- Het type auto dat erop staat
- **Autokenteken**. Voor de kentekens met het bijbehorende jaartal van invoering (Zie blz. 72-75)
- Type telefoonnummer (**NB** In boekje cursief in zwartwit. Op de website **aangegeven in groen**)
- Kenmerken ansichten (**NB** In boekje cursief in zwartwit. Alleen op de website **rood aangegeven**)

Zoeken op onderwerp in deze jaartallenlijst: Gebruik cmd F (Apple), of ctrl F (Windows)

Zoeken op onderwerp in Bergense Kronieken via internet, zoek op:

- 'Inhoudsopgave Bergense Kroniek'. Er verschijnt: 'Kronieken & Themanummers'
- Vervolgens klikken op: Lemma's (onderwerpen kort beschreven) of, als je dat wilt, op...
- 'Inhoudsopgave alle Kronieken'
- Alle Kronieken t/m twee jaar terug zijn gedigitaliseerd
- Er kan ook worden gezocht via www.archiefalkmaar.nl

Deel I Bergen-Binnen

- **1795** - Franse troepen vallen Nederland binnen
- **1798** - Het plaatselijke (gereformeerde) regentenbestuur afgezet. Nieuw bestuur benoemd bestaande uit gewone burgers (merendeels Rooms-Katholieken) ⁷
- **1799** - Verplichte inkwartiering Franse troepen. Slag bij Bergen. Gevechten rond de Ruïnekerk
- **1800** - Boerderij gebouwd die later werd verbouwd tot Vrouwtje van Duin / Duinvermaak ⁸
- **1806** - Eerste versie van de Berger kermis ⁹
- **1809** - De RK-schuilkerk aan de Achterweg in Oostdorp brandt af ¹⁰
- **1810** - Inwijding van de eerste officiële RK-kerk sinds de zestiende eeuw. ± Hoek Dorpsstraat / Anthoniusstraat
- **1811** - Napoleon bezoekt Bergen ¹¹
 - *Of dit bezoek feitelijk het dorp heeft bereikt is allerminst zeker. Alles was weliswaar wel in gereedheid gebracht voor zijn officiële bezoek. Naar verluidt, heeft hij onze gemeentegrond echter niet betreden. Op doorreis naar Den Helder passeerde hij slechts de Koedijkervaart*
- **1811** - De gemeente Wimmenum bij Bergen gevoegd. In **1815** alweer ongedaan gemaakt ¹²
- **1811** - Invoering van de burgerlijke stand
- **1813** - Franse overheid eist exorbitante bijdragen van Bergenaren ten behoeve van hun bewind. Bergen vervalt tot armoede ¹³
- **1814** - Einde van de Franse tijd. Bergen leeggeroofd en in een desastreuze economische situatie
- **1815** - Heerlijkheidsrechten gedeeltelijk hersteld. (Onder P. Barnaart, eigenaar tot **1851**)
- **1819 - 1824** – Noordhollands Kanaal gegraven
- **1820** - Dokter Van Pelt betreft het huis, dat nu Wereldwinkel is ('Dokter Dekkerhuis', Raadhuisstraat 2) ¹⁴
- **1821** - Afbraak Huis Maesdammerhof, v/h Cranenbergh [1825] ¹⁵
- **1821** - De Koedijker Vlotbrug in gebruik genomen [1824]
- **1821** - Gemeentegrenzen van Bergen vastgelegd. Verzamelkaart en minuutplans opgemaakt ter voorbereiding van het kadaster
- **1829** - Westelijke zijvleugel van Het Hof afgebroken
- **1830** - Plannen om de Alkmaarsche weg (nu Bergerweg) te verbeteren (Zie 1832, 1842 en 1880)
- **1830** - Opening kleermakerij Van der Steen aan de Dorpsstraat (nu 54). De kleermaker was tevens kastelein van Café De Hoop ertegenover. De kleermakerij sloot pas in **1977**

⁷ *Bergen zo rond 1980: woelige dagen.* Marius Hofhuis, Alkmaarsche Courant 12 oktober 1972

⁸ Zie: *Herberg-café-restaurant Duinvermaak.* Stevens en Winder. Bergense Kroniek nov. 2007: 5-9

⁹ *Ker(k)mis, een eeuwenoud vermaak.* Kuipers en Van der Hoek. In: *Feest en vermaak in Bergen.* 2018: 19-27

¹⁰ *Kerken in de Heerlijkheid.* F.D. Zeiler 1999: 50 e.v.

¹¹ *Napoleon bezoekt Nederland.* Elseviers Weekblad 8 oktober 2011. Auteur: Robert Stiphout. Onduidelijk of dit klopt. Ben Ide Min bereidt hierover een publicatie voor, die mogelijk in april 2024 in de Bergense Kroniek zal verschijnen

¹² Zie: *Verscholen in het groen,* Zeiler 2002: 47-48 en speciale editie over Wimmenum in tijdschrift Geestgronden augustus 2007

¹³ *Onheil over Bergen Inkwartieringen, rekwisities en conscriptie.* Grooteman in: *Bergen in de Bataafs-Franse tijd 1795-1813,* Bergense Kroniek Themanummer 4: 44-45, 49-50 en 54. In **1799** en **1809** werden de Bergenaren fors uitgeknepen

¹⁴ Bouwjaar eveneens **1820**. Na Van Pelt kwam dokter Dekker. Nu zijn er tevens 'De Dekenkist' (stoffen) en de Wereldwinkel in ondergebracht. Vroeger stond het bekend als spookhuis. Zie: *Dorpshuis - Spookhuis.* Jaques Sinninghe, Badbode, juli 1965: 13

¹⁵ *Huizen als kastelen.* In: *Hoog en vrij.* F.D. Zeiler 1985: 63 e.v.

- **1832** - Meerweg / Alkmaarscheweg / Bergerweg (met schelpgruis) verbeterd. Daardoor heette de weg korte tijd ‘Schulpweg’, nu Bergerweg
- **1832** - Invoering kadaster. Bergense kadasterkaarten gepubliceerd (In **1990** heruitgegeven)
- **1842** - Nog betere verharding Alkmaarscheweg / Schulpweg / Bergerweg). (Zie 1832)
- **1842** - Het keuterboerderijtje van ‘Sijmen Pot’ gebouwd, Mosselenbuurt 12S. Nu vakantiewoning. In de jaren 50 nog permanent bewoond door de familie Van der Pluim, met zes zonen
- **1845** - De Rustende Jager te koop gezet, inclusief overdekte kolfbaan, tuin en koepel ¹⁶
- **1846 - 1847** - Op de hoek Dorpsstraat / Schoolstraat (Ruïnelaan) werd de dorpschool gebouwd. Daarna werd de school enkele malen verbouwd. Onder meer in **1871**. In **1932** werd de school afgebroken
- **1851** - Jan Jacob van Reenen koopt de heerlijkheid
- **1851** - Buitenplaats Woud en Duin gesloopt (vlak voor Wimmenum, ongeveer tegenover de gelijknamige 18e-eeuws boerderij die er nog staat, Heerenweg 38)
- **1851** - De bij Het Hof gelegen witte huis ‘De Boerderij’ gebouwd, met kapberg. Eeuwige Laan 5. Deze kapberg werd later ‘De Zwarte Schuur’ genoemd, Eeuwige Laan 7. In **1996** vond Ciné-Bergen er een onderkomen
- **1851** - Gerietdekte stolpboerderij met kapberg gezet aan de Ruïnelaan 14-16. Het is nu wit gepleisterd en herbergt kantoren. In **1910** werd het gerenoveerd
- **1852** - Nadat het hoofdgebouw van Het Hof tussen 1804 en 1830 was verhoogd, volgde er een verbouwing in neo-classicistische stijl. Er werd tevens een verdiepingloze uitbouw aan toegevoegd. Bouwjaar 1643 ¹⁷
- **1854** - Boerderij De Franschman gebouwd. Het hogere achterdeel in **1904**
- **1855** - Boerderij op de plek van het latere Duinvermaak afgebroken. Ervoor in de plaats wordt een woonhuis gezet
- **1855** - Aan de Kerkstraat 3 wordt bij smederij van Peperkamp (later Hoebe) een travaille geplaatst, die er tot **1911** stond [1887]
- **1857** - Klaas Bruin Koopt boerderij van Grin en sticht café Vrouwtje in’t Duin. [1860] In **1913** nieuwbouw Duinvermaak
- **1860** - Rentenierswoning gezet aan de Dorpsstraat (nu no. 27. In die tijd bestonden er nog geen officiële straatnamen en huisnummers. Zie 1871)
- **1861** - De boerderij van Schouten gebouwd, nu Baakmeerdijk 2 ¹⁸ [1863]
- **1862** - Buitenherberg ’t Vrouwtje van Duin gebouwd, (nu) Breelaan 132. Op die plek verrees in het jaar **1913** Duinvermaak. Architect: J.C. Leijen
- **1864** - ‘Oude Begraafplaats’ in gebruik genomen. ¹⁹
- **1865** - De kapel van Cosmas en Damianus (* 1357) in Wimmenum verbrand en gesloopt. Het gebouwtje was vanaf **1738** in gebruik als hulpschool
- **1865** - De eerste ‘rentenierswoningen’ verschijnen aan de Hoflaan en de Dorpsstraat ²⁰
- **1865** - Jan Jacobus Henricus van Reenen, Heer van Bergen, staat grond af om de aanleg van een weg mogelijk te maken. Deze wordt, naar hem, in **1904** officieel Jan Jacoblaan genoemd
 - *Als voetpad bestond het al. Het liep langs de Beemsterkrocht, parallel aan de Schoolstraat. Zoals de naam aangeeft, was het een stuk land, omheind door houtwallen. Later is ook ook de*

¹⁶ De Rus (met kolfbaan) werd in **1742** en **1782** ook al te koop aangeboden. In **1785** stond herberg de Oude Prins - eveneens met kolfbaan (NB) - te koop. Het valt niet na te gaan of de banen toen al overdekt waren

¹⁷ *Rijksmonument Het Oude Hof*. Architectenbureau Min2 In: *Het Oude Hof in Bergen*. Bouwma-Kalshoven c.s.: 113 e.v.

¹⁸ *Bergen, een dorp vol monumenten*. F.D. Zeiler 1975: 48

¹⁹ *De begraafplaats aan de Ruïnelaan*. De Wit, Bergense Kroniek mei 1998: 4-7

²⁰ Zie: *Bergens fabriek*. F.D. Zeiler 2001: 4

Beemsterlaan naar de krocht vernoemd. Kort na 1870 werden er 7 á 8 woningen aan de laan gebouwd. Het oudste, aan de Jan Jacoblaan 10, bestaat nog steeds. Het dateert uit 1873 ²¹

- 1866 - Door grondruil met de gemeente komt het tracé van de Oude Natteweg tot stand
- 1866 - Eerste uitbreiding van Het Hof ²²
- 1866 - 1867 - Voorloper van de huidige RK-kerk gebouwd. Architect: Theo Asseler ²³
- 1867 - Plan om de Ruïnekerk te slopen vrijdeld
- 1868 - Er komt een beeldbepalend doorrijstal aan de herberg 'Duinvermaak'. Een voorloper ervan is al te zien op een 18e-eeuwse prent van P. Klinkhamer ²⁴
- 1868 - De stolpboerderij 'Ons Genoegen' gebouwd aan de Dorpsstraat 88. Jarenlang was daar de kaaswinkel van Admiraal gevestigd. Nu woonhuis
- 1868 - Renteniershuis 'De Weegbree' gebouwd, Hoflaan 8. Grote dakkapel, twee markante schoorstenen op de top van het dak
- 1869 - De Rustende Jager - met kolfbaan - opnieuw te koop aangeboden. 1845 eveneens (Zie: voetnoot bij 1845)
- 1869 - Er zijn 6 petroleumlantaarns in en om de Kerkbuurt ²⁵
 - 1870
- 1870 - Aan de Molenstraat 4 wordt een stolpboerderij gebouwd. In 1974 > woonhuis
- 1870 - Arbeiderswoning gebouwd aan wat nu Loudelsweg 77 is. Later woonhuis en atelier van Simeon ten Holt. Het werd toen 'De Wolkenkrabber' genoemd. In 1964 werd het verbouwd en uitgebreid en heet nu AIR
- 1871 - De rentenierswoning 'In de Kat op de Kinderdijk' gezet, Hoflaan 16. Na in 1992 te zijn verbrand werd het herbouwd
 - In 1916 ingrijpend verbouwd. Het huis heette daarna Anna. Aan de Dorpsstraat 27 staat een huis dat De Kat van de Kinderdijk heet. Het is van oorsprong een rentenierswoning die in 1860 werd gebouwd. In 1986 vervaardigde de Bergense kunstschilder Van der Pluijm een muurschildering op de voorgevel die het oude verhaal uitbeeldt ²⁶
- 1871 - In Bergen staan nu 10 petroleumlantaarns in en om de Kerkbuurt
- 1872 - Afgifte vergunning t.b.v. e verharding van het wegdek van de Eeuwigelaan
- 1874 - De gemeenteraad wijst aan de Hoopweg een huis aan om te dienen als noodhospitaal voor de verpleging van patiënten die lijden aan besmettelijke ziekten
- 1874 - Het legendarische arrestantenhuisje 'Spekhok' gezet aan de Hoopweg
- 1875 - In en om de Kerkbuurt staan 14 petroleumlantaarns, 1891 16 en in 1907 29
- 1876 - De Rustende Jager krijgt een nieuwe overdekte kolfbaan ²⁷
- 1877 - Het Hof krijgt zijn huidige vorm met de uitbreiding van het hoofdhuis ²⁸
- 1878 - Aan de Dorpsstraat wordt het huis Paramaribo gezet (no.s 62/64)
- 1879 - W. Veenhuysen verwerft 'logement, met kolfbaan en uitspanning De Rustende Jager'

²¹ *Straatnamen in Bergen door de eeuwen heen*. Van de Graaf (eindredactie) 2003: 40. En *Verscholen in het groen*, Zeiler 2002: 65

²² Zie: *Aanvullingen op de bouwhistorie van de gebouwen van Het Hof te Bergen*; Holwerda, Bergense Kroniek nov. 2019: 5-7

²³ *Kerken in de Heerlijkheid; geschiedenis van kerkgebouwen en kerkgang in Bergen NH*. F.D. Zeiler 1999: 60 e.v.

²⁴ Zie: *Hoog en Vrij*. F.D. Zeiler 1986: 14

²⁵ Twee stangen aan de onderkant van de lamp om een ladder tegenaan te zetten. Electriche lantaarns hadden die niet meer nodig

²⁶ Zie: *De Sint Elisabethvloed van 1421*. Bert Veer Bergense Kroniek november 2002: 34-38

²⁷ *De Rustende Jager*. Zeiler 2003: 9-10. Bergense Kroniek themanummer 5. De opdrachtgever was de kastelein Aris Pijper. Hij verkocht de herberg mét baan alweer in 1879

²⁸ Zie: *Aanvullingen op de bouwhistorie van de gebouwen van Het Hof te Bergen*. Holwerda, Bergense Kroniek, nov. 2019: 5-7

- **1879** - Op aandringen van brievenaarder Jan de Zwaan krijgt Oostdorp een straatlantaarn
- **1880**
- **1880** - Bergen krijgt een tweede kolfbaan 'De Vriendschap' (tevens herberg) [1979]. De baan verdween onder de vloer toen Maschmeijer er in **1984** een woonhuis van maakte; 'Zuilenhof'
- **1880** - Tol (bocht bij 'Pesie') ter bekostiging van de 'bescheping' van de Bergerweg ²⁹ [1885] (Zie 1890)
- **1880** - Op de hoek Hoflaan / Dorpsstraat valt een stolpboerderij ten offer aan de bouw van de Nederlands-Hervormde pastorie. Architect: W.F. Ducroix. Latere bestemmingen onder meer: kantoor, woning en Vrije School. [1881]
- **1880** - Aan het Middenpad 2 komt een rentenierswoning voor Jacob Leijen en zijn zuster Betje
- **1882** - Eerste steenlegging Kranenburgh. In **1883** gereed
- **1882** - Vereniging 'Sparbank te Bergen' opgericht. Een eigen kantoor had men niet.³⁰
- **1883** - Heer van Bergen Jan Jacob van Reenen overlijdt. Zijn zoon Jacob volgt hem op
- **1883** - Banketbakker Hendrik Roos plaatst een 'oud-Hollands' kioskje bij de muur van de Ruinekerk, waar het stond tot **1905** (afkomstig van de Wereldtentoonstelling in Amsterdam)**1884** - Maschmeijer vestigt zich in Oostdorp. Herberg De Vriendschap (met kolfbaan uit **1880**) verbouwd tot Zuilenhof. Het was in het begin een buitenhuis met vrij uitzicht tot aan het Noordhollandskanaal ³¹
- **1884** - Maatschappij tot Exploitatie van Waterleidingen in Nederland verkrijgt de concessie om in de Bergense duinen water op te pompen
- **1891 - 1892** - De eerste telefoons en (eenvoudige rechte) telefoonpalen in Bergen
- **1885** - Jacob van Reenen burgemeester (tot **1923**) ³² Huize Kranenburgh burgemeesterswoning
- **1885** - Jacob van Reenen getrouwd met Maria Völter (1854 -1923)
- **1885** - Eerste waterwinning aan de Zwarteweg. Watertoren gebouwd. In **1947** afgebroken
- **1885 - 1886** - Duinwaterleiding in gebruik genomen. Bergen krijgt zijn eerste aansluitingen ³³
- **1887** - Hoebe neemt smederij met travaille over van Peperkamp. [1893]
- **1888** - Kleermaker Jongkees begint een café Het Wapen van Brederode in de Fransche Steeg ³⁴
- **1888** - Stolpboerderij gebouwd aan de Schapenlaan 20. In **1972** gerestaureerd
- **1890**
- **1890** - De Alkmaarscheweg (nu Bergerweg) na eerste plannen uit **1830** opnieuw verbeterd ³⁵
- **1890** - De paarden-omnibusdienst 'NV Tram Omnibus Dienst Noord Kennemerland' opgericht Hij reed van Alkmaar via Bergen naar Egmond. In **1901** alweer opgeheven
- **1892** - Het dorp krijgt een telegraaf onder de naam: 'Rijkstelefoonkantoor' ³⁶

²⁹ Toen Alkmaarscheweg, ook wel (o.m.) Bergerschelpweg. Er was ook sprake van wegverharding met grind. *Bergen in oude ansichten*, Mooy, Jellema en Leysen 1969: 123 vermeldt als stichtingsdatum van de tol **1842**

³⁰ Ontleend aan het onderzoek van Jan Rein Pruntel, die een publicatie voorbereidt over de Bergense banken

³¹ *De familie Maschmeijer en 'Zuilenhof.'* Bergense Kroniek, themanummer 7 februari 2008

³² Zie: o.m. *Pioniers met oude idealen*. De Haan 2001: 109-128 In: *Van goeden huize* Van der Laarse (red.) 2001: 109-118

³³ *De grote dorst van Noord-Holland en de Berger duinen*. Rien Slinks in: *Heerlijk Bergen?* Nobbe en Borst 1996: 102. Er waren toen twee 'waterwinkeltjes' in Bergen. 1. bij de klokgevel hoek Kerkstraat/Raadhuisstraat en 2. Oude Bergerweg (fam. Briefies)

³⁴ Zie: *De eeuw van de middenstanders*. Vijn 2010: 90-93. Latere eigenaars: IJsbrand Oldenburg (v.a. **1897**) en 'Piet van IJs' (v.a. **1927**)

³⁵ Zie: *De modernisering van de infrastructuur*. Eldert Groenewoud. In: *Bergen rond 1900*. Themano. 3, B. Kroniek 1997: 16-17

³⁶ *Hoe de Telegraaf en de telefoon naar Bergen kwamen*. Van de Graaf (eindred.), Bergense Kroniek mei 1998: 10-13

- **1892** - *Prentbriefkaart* - *De eerste Nederlandse ansichtkaarten gedrukt. Slechts de voorzijde mag worden beschreven. De adreszijde is ongedeeld. De voorzijde kan twee afbeeldingen bevatten. Soms betreft het een tekening in steendruk / litho*
- **1893** - **1894** - Het begin van de systematische aanleg van bossen in de Schoorlse duinen ³⁷
- **1894** - Aan de Zwarteweg wordt de zogenoemde ‘Waterfabriek’ gebouwd
- **1894** - Alleen de Breelaan en de ‘heerewegen’ naar Egmond en Schoorl zijn bestraat
- **1894** - Schietvereniging Diana sticht bij de Zwarteweg een schietterrein. In **1938** opgeheven
 - **1895**
- **1895** - **1900** - De eerste prentbriefkaarten van Bergen verschijnen ³⁸
- **1896** - Wit-stenen huis gebouwd, waar in **1898** patisserie Roos kwam
- **1896** - Aan de Rustende Jager wordt een nieuwe kolfbaan gebouwd ³⁹
- **1896** - De Philistijnse Molen door bliksemingslag verwoest. In **1897** alweer opgebouwd ⁴⁰
- **1897** - IJsbrand Oldenburg neemt café ‘Het Wapen van Brederode’ over van C.A. Jongkees, hoek Fransche Steeg / Kleine Dorpsstraat. Later werd ‘Café Oldenburg’ een bekend kunstenaarscafé. Sloot in **1950**, (Zie 1888)
- **1897** - Oprichting Bergense Harmonie. In **1997** bestond de Harmonie 100 jaar ⁴¹
- **1898** - Brood- en banketbakker H. Roos gevestigd Dorpsstraat 7 [1896] (verhuist in **1904** naar de Dorpsstr. 1)
- **1898** - Renbaan geopend. ⁴² Voordien was het land behorend bij de boerderij Het Hoekje, Van Reenenpark 8 (* eerste helft 17e-eeuw)
- **1898** - *Prentbriefkaart* - *Omstreeks dit jaar verschijnen er veelal foto's op de voorkant. Deze zijn in steendruk (vaak ietwat korrelig)*
 - **1900**
- **1900** - Het aantal petroleumlantaarns in Bergen is sinds **1871** verdubbeld. Is nu 20
- **1900** - Villa Oudburg (wit gepleisterd landhuis met houten luiken) gebouwd, Russenweg 7 [1902]
 - *Het was bestemd voor de kunstschilder J.G. Veldheer. Architect: J.A.G. van der Steur. Van 1918-1935 diende het de tegel- en kunsthandelaar Arnold Heijstee tot zomerhuis. Hij was de opdrachtgever van Park Meerwijk. In 1930 liet hij er doorarchitect Majella Cijffers een serre aan bouwen*
- **1900** - In opdracht van de familie Van Reenen wordt aan de Buerweg 38 een boswachterswoning gebouwd
 - **1900** - *Prentbriefkaart* - (of iets eerder) *De meer contrastrijke lichtdruk doet zijn intrede en neemt het snel over van de steendruk*
- **1901** - Russenmonument opgericht ⁴³
- **1901** - Bouw pension Beau Lieu. Het was Bergens eerste pension. Eigenaresse: de wed. G. Bouma-Vellinga. Na haar overlijden wordt het huis verkocht. In **1909** wordt het Elim (Zie 1909). In
- **1901** - Eerste twee wegwijzers in Bergen geplaatst
- **1901** - Rechthuis gesloopt. Eerste steenlegging van het Raadhuis

³⁷ Zie: *Natuurleven en het Schoorlse Duingebied*. Nieuwenhuizen 1988: 13 e.v.; en *Duinen en mensen* Roos 2009: 64-65

³⁸ *Bonda & Co; fotograferen in Bergen*. (Uitgave Sterkenhuis) Zeiler 2007: 2-3

³⁹ *Een logement met geschiedenis*. F.D. Zeiler 2003: 2-11. In: *De rustende Jager; in en uit het hart van Bergen*. B. Kroniek Th.num. 5

⁴⁰ De eerste molen op deze plek is het Godefiers Molentjen uit **1568** een wipwatermolen. In **1629** had hij plaats gemaakt voor een binnenkruier. Deze werd in **1757** door bliksem geveld en meteen herbouwd

⁴¹ Zie: *1897-1997; 100 jaar Bergens Harmonie*. Nolson en Mooij 1997

⁴² *De renbaan van Bergen; vermaak voor de rijken*. Bos Eyssen In: *Feest en vermaak in Bergen*. Hazelhoff Roelfzema 2018: 40-43

⁴³ Zie: *In Bergen ligt een stukje Russisch grondgebied*. Grooteman, Bergense Kroniek mei 1999: 5-8

- **1902** - Pension gebouwd Kennemeroord aan de Breelaan 47 [53]. Uitbater: mevr. Korsten-Baart. Het pension telt 18 kamers, die alle voorzien zijn van stromend water en twee grote eetzaal. In **1947** werd de naam veranderd in Beau Séjour (Zie 1984 en 1996)
- **1902** - Huize Hanca gebouwd, Breelaan 14
 - *Het was oorspronkelijk een 'herstellings- en vakantieoord voor voor kinderen en jonge dames', later een gewoon pension. In 1948 werd het huis betrokken door de familie (Jan) Labij van der Pol. Het heette toen Pension Ingeborg. In de serre hield notaris C. Knook kantoor. In het koetshuis oefende de pensionhouder tevens het kappersvak uit. In 1964 werd het pension gesloopt om plaats te maken voor de nieuwe supermarkt van Albert Heijn*
- **1902** - Oplevering van het in neorenaissancestijl opgetrokken gemeentehuis, nu 't Oude Raadhuis genoemd, Raadhuisstraat 4. Architect: Johan van der Steur. Het bleef in gebruik als gemeentehuis tot **1978**. In **1989** werd het bestemd voor culturele, maatschappelijke en sociale activiteiten
- **1903** - Eerste opzet van het Ursulinenklooster
- **1902** - 'Melksalon Sport Rust' geopend aan de Breelaan 31.
 - *Er hoorde ook een winkeltje bij. Eigenaar: Huib Schouten. De naam, houdt verband met de erachter gelegen renbaan. In 1910 verkocht hij zijn zaak aan Theo Berkhout. Hij verbouwde de winkel tot 'Pension 'Berkhout'. Vanaf ± 1930 kreeg het een andere naam: 'Het Wapen van Bergen' ⁴⁴*
- **1902 - 1906** - Werkspoortje (Decauville spoortje) van de steenfabriek van Maschmeijer naar het Noordhollandskanaal
- **1903** - Bouw kalkzandsteenfabriek bij de Kogendijk. (Zie 1930 voor meer informatie)
- **1903** - Slagerij Köhne in het pand van later De Wijs & Broers (v.a. **1918**) en Busker (v.a. **1969**) ⁴⁵
- **1903** - Op 22 december wordt het 'Oude Raadhuis' geopend. Op de eerste verdieping wordt tijdelijk een historisch museum gevestigd. Architect: Van der Steur. In **1915** verhuist het museum naar het verbouwde Sterkenhuis
- **1903** - Vrijstaande woning, Dorpsstraat 29. Naam 'Gerardus Majella'. Architect: J.C. Leijen
- **1903** - Architect J.C. Leijen bouwt voor zichzelf 't Sonnehuys, Karel de Grotelaan 29. Afgebroken **1987**
- **1903** - Kapperswinkel met woning gebouwd aan de Dorpsstraat 10 (kapper Duits) ⁴⁶
- **1903** - De atelierwoning Berkenhoeve van Graadt van Roggen aan de Russenweg 9 komt gereed. Architect: J.A.G. van de Steur [1900, 1901, 1902] ⁴⁷
- **1904** - De eerste zusters Ursulinen komen naar Bergen
- **1904** - Eerste steenlegging RK Pensionsaat (klooster en school) aan de Loudelsweg
- **1904** - Bergen krijgt voor het eerst officiële straatnamen. Vanaf **1810** had Bergen 4 wijken die aangeduid werden met de letters A tot D. De huizen kregen een nummer. Bijvoorbeeld: B 124 ⁴⁸
- **1904** - Pension Holland in historiserende stijl opgetrokken, Coen Bogtman. Aanvankelijk voor eigen bewoning. (hoek Schoolstraat/Hollandialaan. (Zie 1991)
- **1904** - Banketbakker Roos verhuist naar huidige plek, Dorpsstraat 1 (Zie 1898 en 1938)
- **1904** - De stolp achter boerderij De Franschman gebouwd (bij rotonde Zeeweg/Herenweg)
- **1904** - Woonhuis 'De Espe' (merkwaardige trapgevel / jugendstil) Breelaan 70 gebouwd
- **1904** - Van Brederodelaantje aangelegd

⁴⁴ *Oude ansichten van Bergen*. Mooy, Jellema & Leysen 1973: 53. En: informatie Alfred Färber (Archief A.M. & J.A. Dalloyaux)

⁴⁵ Daarvoor was het een woonhuis bewoond door Notaris Top

⁴⁶ *Oude ansichten van Bergen*. Mooy, Jellema en Leysen 1973: 83

⁴⁷ Voor meer informatie over de eerste Bergense schilders en hun villa's zie bijv. *Verborgen in het groen*. F.D. Zeiler 2002: 102-105

⁴⁸ *Straatnamen in Bergen door de eeuwen heen*. Bob van de Graaf (eindredactie) 2003: 8-9

- **1904** - De Jan Jacoblaan krijgt officieel zijn naam (Zie 1865)
- **1904** - Doortjes aangelegd
- **1904** - Spoorlaan aangelegd
- **1904** - De in 1642 aangelegde Nieuwe Doodt Wech omgedoopt tot Eeuwigelaan
- **1904** - De RK Ursulaschool gesticht. Was toen ondergebracht in het kloostergebouw
- **1905**
- **1905** - Tramlijn Alkmaar-Bergen geopend ⁴⁹
- **1905** - In het klokgevelgedeelte van de huidige ‘Pilaren’ aan de Kerkstraat 2 komt een publiek watertappunt annex waterwinkel.
 - *In 1907 komt er ook een publieke ‘hulptelefoon’. Deze wordt in 1910 verplaatst naar het nieuwe raadhuis. Op de Oude Bergerweg, ten huize van de familie Briefjes, was een tweede watertap*
- **1905** - Voorloper van Hotel Restaurant Café Kreb geopend aan de Breelaan 16 ⁵⁰
- **1905** - Bescheiden eerste opzet van het stationsgebouw [1904]
- **1905** - Pastoor Van Delft neemt het initiatief tot het oprichten van de Coöperatieve R.K. Boerenleenbank. Toen in **1909** het St. Jansgebouw klaar kwam werden daar zgn.’zitdagen’ gehouden, waar men voor zijn zaken terecht kon ⁵¹ (Zie 1931)
- **1905** - De kleine ‘oud-Hollandse’ kiosk (snoepwinkeltje) bij de Ruïnekerk verdwijnt ⁵²
- **1905** - Het Maesdammerveld (t.o. Kranenburgh) krijgt een muziektent met dansvloer ⁵³
 - **1905** - ***Prentbriefkaart** - De adreszijde wordt gedeeld. Men mag nu achterop schrijven*
- **1905** - **1906** - De Zeeweg aangelegd
- **1905 á 1911** - Kolfbaan De Rustende Jager afgebroken. In **1913** verplaatst naar achteren. Vermoedelijk is toen ook het theekoepeltje (afkomstig van Het Hof) geplaatst, nu ijskiosk ⁵⁴
- **1906** - Huize Kinhem (Breelaan 55) gebouwd voor de familie Sterken. Architect: Ru Mauve. De toren werd er in **1910** aan toegevoegd
- **1906** - Pension De Haemstede gebouwd. Breelaan 47. Architect: F.A. Bodde ⁵⁵.
 - *Op de eerste verdieping is een groot balkon met een open ruimte eronder dat als terras dient. Ongeveer in 1913 wordt dit verbouwd tot - een gesloten - serre. Omstreeks 1920 verandert de naam in Rusthuis De Haemstede. Vanaf 1972 is het een bejaardenhuis. In 1992 wordt het een bij ‘Oudtburgh’ behorend zorgcentrum. In 1995 vindt een ingrijpende verbouwing plaats. Er komen 18 huur- en koopappartementen. De bewoners van het bejaardenhuis verhuizen naar een nieuw zorgcentrum aan de Beemsterlaan 6 (Zie 1995)*
- **1906** - In een ossenstal bij De Franschman werden gedurende enkele jaren van duinzand, kalk en water stenen gemaakt ten behoeve van de opbouw van Bergen aan Zee. Op de noordhoek van de Zeeweg en de Heereweg was de zandmennerij. Bergenaren kochten daar zand
- **1906** - Hotel Kreb gebouwd [1909]. In **1975** afgebrand (Architect: J.C. Leijen) ⁵⁶
- **1906** - De bij het RK-complex behorende boerderij in gebruik genomen (Opgeheven **1967**)

⁴⁹ *Met Bello naar Bergen aan Zee.* Henneke 2006: 24 e.v.

⁵⁰ Vanaf **1906** was daar een banketwinkel annex lunchroom gevestigd

⁵¹ Ontleend aan het (nog ongepubliceerde) onderzoek van Jan Rein Pruntel naar de Bergense banken

⁵² Het is afkomstig van de Wereldtentoonstelling in Amsterdam **1883**. Wordt verplaatst naar een plek tegenover Duinvermaak

⁵³ Zie: *Theater en Muziek; openluchtpodia in Bergen* In: *Feest en vermaak in Bergen*. Nolson 2018: 44-51

⁵⁴ Zie: *Een logement met geschiedenis* In: *De Rustende Jager...enz.* F.D. Zeiler, Bergense Kroniek, Themanummer 5, 2003: 9-10

⁵⁵ Zie: *bouwkunst in Bergen en Bergen aan Zee 1900-1940.* van Leeuwen en Vroom 2003: 21

⁵⁶ Archief A.M. & J.A. Dalloyaux, met dank aan Alfred Färber. Andere bronnen vermelden **1909**

- **1906** - Wasserij van het klooster in gebruik genomen [1909]
- **1906** - Abram Bonda opent in de Kerkbuurt zijn boek- en fotohandel annex drukkerij. Verhuist naar de Oude Prinsweg 11 in **1910**, waar hij tot zijn dood in **1928** blijft
- **1906 - 1916** - Het wegdek van de Kerkelaan in fasen aangebracht
- **1907** - Het RK-complex met klooster / pensionaatsgebouw / school is nu klaar
- **1906** - Nicolaas Sijtze Modderman laat de R.K. zuivelfabriek Wilhelmina bouwen aan de Bergerweg 135. In **1907** is de fabriek in bedrijf.⁵⁷
- **1907** - VVV Bergen opgericht. In **1912** krijgt de vereniging een ‘informatiepunt’ aan de Kerkstraat 2 (in de klokgevel van de er in **1910** [1907] gevestigde Bergensche Kunsthandel
- **1907** - Bouw woonhuis De Zonnebloem, Breelaan 110 (Architect: Coen Bogtman)
- **1907** - Moritz Jüdel köopt aan de Groeneweg grond. Daar komt landhuis Karperton
- **1907** - Villa Contezza komt gereed aan de Dorpsstraat 39. Chaletstijl. Zeer ingrijpend verbouwd (± herbouwd) in **2017**). Wit gepleisterd met zwarte accenten
- **1907** - Tjipke Visser ontwerpt zijn eigen woning, Breelaan 112. Gebeeldhouwde fries [1903]
- **1907** - Herenweg 25. Landhuis voor Jhr. Barnaart. Later bewoond door fam. Van Herwijnen
- **1908** - Woonhuis/atelier voor het kunstenaarsechtpaar Van der Hoef, Russenweg 19. Wit gepleisterd, rode pannen. Architect: J.C. Leijen
- **1909** - Op wegwijzingen met de tram worden borden geplaatst met de tekst ‘Let op de tram’
- **1909** - Halte Oostdorp krijgt een houten abri
- **1909** - Hotel-Pension Russenweg geopend, Russenweg 3-5. Eigenaar: R.J. van Kuiken. Nu Hotel 1900
- **1909** - Blankendaal sticht zijn ‘Bijen Park’ aan de Karel de Grotelaan 33
- **1909** - Lunchroom bakkerij Roos Kerkstraat 6 geopend. De lunchroom verdween in **1938**⁵⁸
- **1909** - Hotel-café-restaurant Oranje Hotel (Breelaan 3) gebouwd. Eigenaar: Johan Helsdingen. (Zie 1910)
- **1909** - Pension Beau Lieu aan de Breelaan 58 (uit **1901**) omgevormd tot vakantie- en rustoord voor de zusters diaconessen van het ziekenhuis Bronovo uit Den Haag. De naam verandert in Elim
- **1909** - Houten kapelletje van Elim gebouwd. In **1922-1932** in gebruik bij de Hervormde Evangelisatie Maranatha. In **1932** gesloopt
- **1909** - Patronaatsgebouw Sint Jan bij de Petrus- en Pauluskerk is klaar (later ‘La Bicyclette’)
- **1909** - Postkantoor ‘van architect Berlage’ gebouwd aan de Oude Prinsweg 23, op de plek van de afgebroken kapberg, behorend bij een boerderijtje, dat later Sterkenhuis ging heten [1910]⁵⁹
- **1909** - Bouw muziektent hoek Komlaan/Eeuwigelaan. (afgebroken omstreeks **1971**)⁶⁰
- **1909** - Er worden meer wegwijzers in Bergen geplaatst. Eerste twee **1901**
- **1909** - Simmerwente gebouwd, Breelaan 51. Architect: Tjipke Visser, aannemer Leijen
- **1909** - Mary Fokker köopt een stuk grond van de fam. Van Reenen in het duingebied van de Verbrande Pan. Een jaar later betreft zij het gelijknamige huis (Zie 1910)
- **1909** - Oranjehotel gebouwd en geopend. Het was het eerste grote hotel in het centrum.
 - *Eigenaar Johan Helsdingen. Het krijgt in **1910** telefoon. Het telefoonnummer is 3. In **1914** wordt er een verdieping aan het hotel toegevoegd. Tevens krijgt het een aansluiting op het electriciteitsnet. Later heette het enige tijd Bella Vista en daarna City Hotel. In **1936** wordt*

⁵⁷ In **1913** overgenomen door De Kroon uit Zaandijk. In **1920** in bezit R.K. Boerenbond. Zie: *De Zuivelfabriek Wilhelmina te Bergen NH*. Jaap Veldt, Bergense Kroniek apr. 2012 en zijn boek *Stoomzuivelfabriek...enz.* 1906-1950 (1994)

⁵⁸ Daarna kwamen er: een ijssalon, juwelier / opticien Gerritsen, en interieurwinkel Louise Grimmelt. Nu Finse winkel

⁵⁹ Jellema en Mooy. *O ja, dat was Bergen* 1992: 31. *Bouwkunst in Bergen en Bergen aan Zee 1900-1940*. Kranenburg Cahier 2003

⁶⁰ Zie: *Theater en muziek; openluchtpodia in Bergen*. Nolson In: Hazelhoff Roelfzema *Feest en vermaak in Bergen* 2018: 44-51

Johannes A. Dalloyaux eigenaar van het hotel. Hij legt een archief aan, dat later zijn naam draagt. In deze namenlijst wordt daar dankbaar gebruik van gemaakt. Na een verbouwing heet het hotel in 1966 Grand Hotel Elisabeth. In 1986 Gesloopt ⁶¹

- 1910

- 1910 - **Prentbriefkaart** - Vanaf die tijd komen er fotokaarten op de markt die gemaakt zijn door middel van een reproductie-negatief. Pas rond 1930 breekt deze productiewijze door
- 1910 - Hoge telefoonpalen in het dorp ('omgekeerde bezems'). In dat jaar wordt Bergen voor het eerst (met 10 telefoonnummers) in het landelijke telefoonboek vermeld
- 1910 - Op de hoek van de Stationsstraat en de Breelaan komt Pension Erica gereed.
 - Vermoedelijk in 1947 verandert de naam in Parkhotel. In 1957 verbindt Gar Woudstra-Leering zich aan het hotel. Later wordt ze er directrice van ('Moeke Woudstra'). In 1976 vinden er vele uitbreidingen en innovaties plaats, waaronder een buitenterras. In 1986 wordt in de Stationsstraat een grote aanbouw aan het hotel toegevoegd. In 2015 wisselt het hotel van eigenaar en heet een jaar later Hotel Het Park. In 2016 verschijnen er berichten dat het hotel geheel of gedeeltelijk zal worden afgebroken. In 2020 wordt het hotel dicht getimmerd, met uit zondering van het deel uit 1986. In 2022 wordt ook het deel uit 1986, waar inmiddels 'Pension' op de gevel staat dichtgetimmerd. Het wordt al gauw 'De tweede Ruïne van Bergen' genoemd.
- 1910 - Klaas Kokkes (1880-1937) opent aan de Nieuwe Weg zijn groentewinkel annex woonhuis. ⁶² Vanaf 1919 heet de weg even Jan Oldenburgstraat. In 1924 Jan Oldenburglaan
- 1910 - Oudburgerweg aangelegd. In 1924 wordt de naam veranderd in C.S. Adana van Scheltemaweg ter ere van de dichter (1877-1924) die daar in huis De Windroos op no. 4 woonde. Het verzoek werd gedaan door de bekende Bergense architect Maurits Plate, die het huis ontwierp
- 1910 - Op de plaats waar nu 'Wonders' is en daarvoor 'De Brink', begon M. Zaadnoordijk 'Sigarettenmagazijn De Vorstenlanden'.
 - De winkel was gevestigd aan De Breelaan 9. Op no.11 opent hij in 1911 Pension Jacoba. In 1923 worden beide panden verkocht. Op no. 9 (de tabakswinkel) vestigt zich in 1925 Hotel-café-restaurant Spoorzicht. In 1927 wordt er een lunchroom aan toegevoegd. In 1956 wordt de naam veranderd in De Brink. ⁶³
- 1910 - Pension Theresia (het latere hotel Marijke) geopend. Dorpsstraat 23
- 1910 - Aan de Oude Prinsweg 11 komt het pand van boekhandelaar Abram Joseph Bonda gereed. Vanaf 1906 is hij gevestigd in de Kerkbuurt. Na zijn dood sluit de winkel in 1928.
 - Wordt gedurende 2 maanden overgenomen door Gerrit Schrier. Daarna wordt de winkel tot 1930 bestierd door Wytze Landstra, waarna Jan Romeny de zaak overneemt tot 1959. Hij noemt de zaak Eerste Bergensche Boekhandel. Michael Valeton runt daarna de winkel tot 1999. Vanaf dat jaar nemen Karien Hilbers en Thomas Swinkels het roer over
- 1910 - De eerste particuliere telefoons aangesloten (12 stuks) ⁶⁴
- 1910 - De Bergensche Bad- Duin- en Boschbode komt voor het eerst uit
- 1910 - Arnout Colnot vestigt zich (na Graadt van Roggen en Veldheer resp. 1901, 1902) als een van de eerste kunstenaars in Bergen.
- 1910 - Eerste Berger Melkinrichting en stoomzuivelfabriek Juliana opgericht (seculier / protestants). Adres (nu) Kleine Dorpsstraat 13. De fabriek stopt in 1942. Daarna deed het gebouw dienst als Gemeentelijk Badhuis

⁶¹ De meeste gegevens dank ik aan Bert van der Miesen die een publicatie over het hotel voorbereidt. Dank ook aan Alfred Färber

⁶² Zoon Jan nam in 1937 de zaak over. Jan jr. leidde de winkel van 1971 tot 1982. Jan sr. opende in 1960 een tweede zaak, een delicatessen- en fruitwinkel, op Plein 11. Zie *De eeuw van de middenstanders*. Vijn 2010: 53-54

⁶³ Gegevens ontleend aan correspondentie met Alfred Färber. Bron: Archief A.M. & J.A. Dalloyaux

⁶⁴ Zie: *Hoe de telegraaf en de telefoon naar Bergen kwamen*. Van de Graaf, Bergense Kroniek mei 1998: 10-13

- **1910** - Pieter Brouwer opent in 'het huis met de klokgevel' (uit **1787** Kerkstraat 2) de Berger Kunsthandel. In **1912** komt daar de VVV bij
- **1910** - Aan de Dorpsstraat 37 wordt een rentenierswoning gezet. Het heeft een witte voorgevel waar opvallende platte houten kolommen voor zijn geplaatst
- **1910** - Bergen telt 58 pensions
- **1910** - Ten noorden van de Zeeweg, in het bos van de Verbrande Pan, wordt Landhoeve de Verbrande Pan opgeleverd. Het perceel werd in **1909** van de familie Van Reenen gekocht.
 - *Architecten: C.J. Ooms en J.P. Fokker. Marie van Reenen-Völter zag de verkoop als een eerste stap naar de aanleg van een villapark. De koper van de villa was de pianiste Mary Fokker, nicht van de vliegtuigbouwer Anthony Fokker. De dirigent Willem Mengelberg was er vaste bezoeker. De dichter Herman Gorter woonde er van **1920-1927*** ⁶⁵
- **1911** - Simmerwille aan de Vinkenbaan 8 gebouwd
- **1911** - Renbaan gesloten vanwege een wet die voortaan het gokken verbiedt ⁶⁶
- **1911** - Oostdorper Doodweg (v.h. ook wel 'Doodwallen') omgedoopt tot Karel de Grotelaan
- **1911** - Natuurtheater Maesdammerhof geopend. Waarschijnlijk in **1933** gesloten ⁶⁷
- **1911** - De travaille aan de Kerkstraat hindert het toegenomen verkeer. Wordt afgebroken
- **1911** - Vrijstaande woning, Karel de Grotelaan 40, bestemd voor J.C. Mosk. Architect: Leijen
- **1911 - 1920** - Nieuwe Begraafplaats, Kerkedijk, met dienstwoning en wachtruimte aangelegd
- **1912** - Bestrating van de (Oude) Bergerweg tot Alkmaar (toen Alkmaarscheweg genoemd)
- **1912** - G. van den Berg sticht aan de Bergerweg Café-biljart [1911] (Later o.m. Extase en Berger Meermin)
- **1912** - De laatste deelbrooddag waarbij kinderen 5 bolletjes kregen. Bestond sinds **1468** ⁶⁸
- **1912** - Blok met 4 woonhuizen aan de Karel de Grotelaan 11-17 komt gereed (Arch.: J.C. Leijen)
- **1912** - Woonhuis met atelier 'De Bron' gebouwd, Loudelsweg 13. (Architect: Coen Bogtman)
- **1912** - De Windroos gebouwd voor dichter Adama van Scheltema (1877-1924). Na zijn overlijden werd de weg naar hem genoemd. Voordien Oudburgerweg. Hij woonde op no. 4 [1913]
- **1912** - Woon-winkelhuis Molenstraat 3 (Reinierse). Nu galerie 'The Obsession of Art')
- **1912** - Pension Marco, Ruïnelaan 34. Later pension 'La Vie en Rose'. Architect: J.C. Leijen
- **1912 (vanaf)** - Harddraverijen in Bergen (Hoflaan). In **1981** gestaakt
- **1912** - Willem Stroomer bouwt zijn drogisterij hoek Stationsstraat / Breelaan 17. **1913** open ⁶⁹
- **1912** - Het Berger Veerhuis (Ide Min), Oude Bergerweg 67, krijgt tapvergunning wordt café ⁷⁰
- **1912** - Huize Westdorp, Sluislaan 17, gebouwd
- **1912** - Stolpboerderij met voorhuis, Oude Prinsweg 1 gesloopt. Maakt plaats voor de bakkerij van Cornelis Meijer (schoonzoon Schrama)
- **1912** - Oprichting N.V. Bouw- en Bouwgrond Maatschappij Bergen-Binnen (BBMBB) ⁷¹
- **1912** - De familie Van Reenen verkoopt grond ten noorden van de Hertenkamp tot aan de Guurtjeslaan aan de in Den Haag gevestigde (BBMBB) ⁷²

⁶⁵ Jubileumboekje 100 jaar 'De Verbrande Pan (1909-2009) Familieuitgave, Taco van der Harst. Met dank aan Yvon Bos Eijssen

⁶⁶ *De renbaan in Bergen; vermaak voor de rijken*. Bos Eijssen In: Hazelhoff Roelfzema *Feest en vermaak in Bergen*: 2018: 40-43

⁶⁷ Zie: *Natuurtheater Maesdammerhof*. Botman, Nuyens en Veer. *Bergense Kroniek* nov. 2011: 18-22. Willem Roijaards trad er op

⁶⁸ *Hoog en vrij; schetsen uit de geschiedenis van de heerlijkheid Bergen tot 1798*. F.D. Zeiler 1986: 41-44

⁶⁹ Sinds **1952** Bergensche Apotheek. Daarna modewinkel La Ligna, nu Purdey

⁷⁰ *Een veerhuis zonder water in Bergen*. Van der Hoek en Kuipers, *Bergense Kroniek* nov. 2011: 3-7

⁷¹ *Honderd jaar Hertenkamp; de aanleg van het Van Reenenpark in 1913*. F.D. Zeiler, *Bergense Kroniek* apr. 2013: 14-19

⁷² Daar komen de Vijverlaan, Kastanjelaan, Boslaan en Prinsesselaan

- **1912** - De Vogelwet in werking. Daarmee eindigt het vangen van vogels aan de Vinkenkrocht ⁷³
- **1912** - Eerste gemeentelijke uitbreidingsplan vastgesteld door de gemeenteraad. Burgemeester Van Reenen schenkt het terrein voor een hertenkamp.
- **1912 - 1913** - Plan Van Reenenpark wordt uitgevoerd
- **1913** - De Hertenkamp open. Tevens bouw 'Hertenhuisje' (Architect: Maurits Plate). (**2008** opnieuw gerietdekt) ⁷⁴
- **1913** - Bergen aangesloten op elektriciteitsnet Kennemer Electriciteits Maatschappij
- **1913** - Elektrische straatlantaarns geïntroduceerd. (rechte palen, geen 'omgekeerde bezems') ⁷⁵
- **1913** - Sterkenhuis verbouwd (ingekort en in oude staat teruggebracht, *1655).
 - *In 1915 museum. Voor de verbouwing was het veel langer. Het werd toen bewoond door 4 kinderrijke gezinnen, waaronder die van de fam. Vrasdonk. Bovendien zouden er een slager en een snoepwinkelje in gevestigd zijn geweest. De ongelijke 'trappen' aan de gevel zijn opmerkelijk*
- **1913** - Toneelgroep De Maskerspelers opgericht. De groep heeft tot **1953** bestaan
- **1913** - De kolfbaan van de Rustende Jager, die tussen 1905 en 1911 werd afgebroken, wordt meer naar achteren op het terrein geplaatst. Tevens wordt het restaurant aan de kant van de Breelaan vergroot
- **1913** - Het huidige Duinvermaak geopend. (Zie 1862)
- **1913** - Villa's De Spar en Westerbosch gebouwd, respectievelijk Eeuwigelaan 28 en 18. Beide wit gepleisterd vakwerk, Engelse landschapsstijl. Architect: P. Smoor. De overeenkomst in stijl tussen de twee panden leidde tot verwarring in verschillende publicaties. ⁷⁶
- **1913** - De Voert verhard
- **1913** - Begin van de beurtvaart uit het Haventje, van Zanegeest naar Zaandam en Amsterdam
- **1913** - De boerderij van J. Schut op Zanegeest afgebrand
- **1913 - 1914** - Stationsstraat aangelegd. Bebouwing volgt kort daarna ⁷⁷ [1912-1914]
- **1913 - 1914** - De Haaf gereed. Architect: K.P.C. De Bazel (**1996** verbrand, kort daarna herbouwd). In **2022** afgebroken met uitzondering van het huis van de beheerder, Villa De Haaf
- **1913 - 1915** - Wegenaanleg Van Reenenpark e.o.: Beukenlaan, Boslaan, gedeelte Guurtjeslaan, Kastanjelaan, Komlaan, Prinsesselaan, Van Reenenpark en Vijverlaan
- **1914** - Bij schenkingsakte (fam. Van Reenen) wordt Bergen eigenaar van De Hertenkamp ⁷⁸
- **1914** - Het Oranjehotel is vanaf dat jaar een verdieping hoger. Ernaast was een doorgang ten behoeve van Nassau Tax, dat achter het hotel een vaste standplaats had (Zie 1910)
 - **Telefoonnummers 1913 - 1928** - *Tweecijferige nummers, later oplopend tot vier cijfers*
- **1914** - Interneringskamp op de Vinkenkrocht ingericht, bestaande uit tenten. In **1915** barakken; in **1917** uitbreiding. Tot **1918** ⁷⁹
- **1914 - 1915** - Bouw villa's Kagok, eerder De Driesprong, Van Reenenpark 15, (eerste eigenaar/bewoner Prinsen Geerlig) en Willy (inmiddels afgebroken) gebouwd
 - **1915**
- **1915** - Het verbouwde - ingekorte - Sterkenhuis als museum geopend. Oude Prinsweg 21

⁷³ De Vinkenkrocht; het jagen op vinken en andere zangvogels op de vinkenbanen. Waalewijn, Bergense Kroniek nov. 2014: 2-5

⁷⁴ De Bergense Hertenkamp. Jellema, Bergense Kroniek mei 2001: 3-9

⁷⁵ Bergen onder stroom; 100 jaar elektriciteit. Themanummer 10 Bergense Kroniek 2013

⁷⁶ Zie: Misverstand aan de Eeuwigelaan. Yvon Bos Eijssen, Bergense Kroniek november 2022: 22-24

⁷⁷ Honderd jaar winkelen in de Stationsstraat in Bergen NH. (uitgave Boekhandel Thomas) F.D. Zeiler 2014

⁷⁸ Honderd jaar Hertenkamp; de aanleg van het Van Reenenpark in 1913. Zeiler In: Bergense Kroniek april 2013: 14-19

⁷⁹ Zie: De Roodt Oorlogsgasten. 2000: 77 e.v., ook voor het deserteurskamp op de Ziekenweid tegenover het Russenmonument

- **1915** - Café Rust Wat, (halverwege Alkmaar) krijgt een tapvergunning. Gebouwd in **1911** ⁸⁰
- **1915** - Tramstation Bergen krijgt zes lantaarnpalen met elektrisch licht
- **1916** - Bouw Huize De Wiert, Wiertdijkje 14
- **1916** - Ziekenbarak gebouwd Kerkedijk 23 [1917]. Later kantine ijsbaan. Afgebroken **1994**
- **1916** - De eerste kermis in Bergen op de Jan Oldenburgstraat (**1924** O.laan) / hoek Breelaan ⁸¹
- **1916** - Eerste begin met de aanleg van een riolering in Bergen
- **1916** - Breelaan krijgt zijn huidige naam. Van oorsprong: Den Heeren Wegh
- **1916** - Kunstenaarsvereniging ‘De Nieuwe Kring’ opgericht ⁸²
- **1916** - Graadt van Roggen ontwerpt/bouwt zijn atelier Notweg 26 (achter zijn woonhuis, Russenweg 9). Golvend rieten dak
- **1917** - Deserteurskamp Ziekenweid aangelegd (± Russenweg / hoek Nassaulaan). ⁸³
- **1917** - Stroomerlaan aangelegd
- **1917** - Moritz Jüdel bouwde in de Bergermeer landgoed De Karperton aan de Groeneweg 32-34.
 - *Het bestaat uit een buitenhuis en een ‘tuinmanswoning’ Het buitenhuis heeft glas-in-loodramen van Theo van Doesburg. Architect: Jan Wils. Van **1933** tot **1936** was de vijver van het landgoed een openbaar natuurbad. In **1936** opende het Pesie-bad, Bergerweg 100*
- **1917** - Aan de Verlengde Geestweg worden 12 ‘arbeiderswoningen’ gezet. In **1972** afgebroken
- **1917** - Bouw ‘De Stulp’, Vijverlaan 7. Architect: P. Elders. In **2006** afgebroken ⁸⁴
- **1917** - Villa, Kerkelaan 23. Arch. F. Kloots. Later bewoond door beeldhouwer H. van den Idsert
- **1917** - Gerietdekte villa gebouwd aan de Kerkelaan 15. Wit met opvallende dakkapel en bijzonder vormgegeven raam aan de voorzijde
- **1917** - Studler van Surcklaan 4. Vrijstaande rietgedekte woning voor Jan van Eyk. (Arch. Leijen)
- **1917** - Tweelingvilla’s Natteweg 86 en 88 ontworpen door de letterkundige Wijschenk Dom. Bewoond resp. door hemzelf en P. Talma. Rieten zadeldak, Gooise boerderijstijl
- **1917** - P.J. de Haan opent aan de Stationsstraat 3 zijn ‘Boek- en fotohandel’. Sluit **1943**
- **1917** - Klaas de Goede begint aan de Karel de Grotelaan 2-4 een ‘Grof-, hoef- en kachelsmederij.
 - *Later voegt hij een rijwielhandel en -herstelplaats aan zijn bedrijf toe. Na hem nemen Gerard en Dirk de zaak over, die in **1980** sluit. Op no. 2 komen Galerie Artiquike / Scusi Underwear. Op no. 4 Maja Design / Sonja’s Originals / De Zevende Hemel, rustieke meubelen en brocante*
- **1917 - 1918** - Bouw Park Meerwijk, Amsterdamsche School ⁸⁵
 - *De Bark - J.F. Staal, Studler van Surcklaan 15*
 - *De Ark - J.F. Staal, Meerwijklaan 1*
 - *De Boschkant - C.J. Blaauw, Studler van Surcklaan 17*
 - *Beek en Bosch - C.J. Blaauw, Meerwijklaan 2*
 - *Meerlhuis - M. Kropholler, Meerwijklaan 7*
 - *Meezennest - M. Kropholler, Meerwijklaan 5*
 - *Beukenhoek - M. Kropholler, Lijtweg 19*
 - *Dubbel landhuis - G.F. La-Croix, Meerwijklaan 4 en 6*
 - *Drie geschakelde villa’s - J.F. Staal, Lijtweg 13, 15 en 17*
 - *Drie geschakelde villa’s - P.L.Kramer (Mevena, Tamelone en Rogier afgebrand in **1922**)*
 - *Meerhoek (Huize de Ster), C.J. Blauw, Lijtweg 11*
 - *Tyltyl (De Hut) P.L.Kramer, Studler van Surcklaan 21*

⁸⁰ Na WO II Extase enz. (zie 1953) Zie *Van Rust Wat tot Taqa*. Van der Hoek en Kuipers, *Bergense Kroniek* nov. 2015: 13-17

⁸¹ *Ker(k)mis een eeuwenoud vermaak* Kuipers en van der Hoek. In: Hazelhoff Roelfzema (red.) *Feest en Vermaak in Bergen*: 19-27

⁸² Zie: *De Nieuwe Kring in Bergen (N.-H.); filosofen en kunstenaars in Bergen 1916-1919*. Wim Vroom 2006

⁸³ De Roodt 2000: 229-267 schreef in haar boek *Oorlogsgasten* een indringend verslag over het kamp. Zie ook: *Het rode gevaar in de hel van Bergen*. Nolson, *Bergense Kroniek* april 2022: 10-15

⁸⁴ Dat gebeurde onder hevig protest van de bevolking. Zie o.m.: *Alkmaarsche Courant* 30-10-05, 6-12-05 en *De Duinstreek* 7-12-05, 21-12-05 en 28-12-05 enz. Op 22 maart **2006** viel het doek (Collectie Willemier Westra)

⁸⁵ Voor details zie o.a.: *Park Meerwijk villapark te Bergen; manifest van de Amsterdamse School*. Van Leeuwen en Mattie 2005

- **1918** - Zestien ‘arbeiderswoningen’ gebouwd aan het Zakedijkje. Architect: J.C. Leijen ⁸⁶ [1919]. In **2004** afgebroken
- **1918** - ‘De Reigerstoren’ gebouwd (fam. Selleger) Rondelaan 2. Het is geïnspireerd op de expressionistische architectuur van Park Meerwijk. Op de toren na heeft het huis een rieten dak. Architect: J.B. van Loghem ⁸⁷
- **1918** - Matthieu Wiegman vestigt zich in Bergen aan de Meerweg 35 / hoek Doortjes in ‘Het Jonge Hof’.
 - *Het is een vierkant huis met een rieten dak (Architectuur: M. Wiegman en J.G. Veldheer). In 1928 wordt er een met pannen gedekt atelier aan toegevoegd met een groot raam op het noorden (Architect: Jan Ponstijn) ⁸⁸*
- **1918** - Huize Liana gebouwd (hoek Ruïnelaan / Beemsterlaan)
- **1918** - Het Vinkenhuisje aan de Vinkenkrocht afgebroken ⁸⁹
- **1918** - Rechts achter de poort van de begraafplaats aan de Kerkedijk wordt een woning voor de doodgraver gezet ⁹⁰
- **1918 - 1919** - Coen Bogtman. Eerste tennisbanen Bergen. Kruisweg (‘de Molenkrocht’) ⁹¹
- **1919** - De Bosschool gesticht (LO en MULO). Eerste onderkomen was de 17e-eeuwse boerderij ‘t Hoekje aan het Van Reenenpark. De scholen waren voorlopers van de BSG ⁹² [1920]
- **1919** - Bouw Villa Lomi, Renbaanlaan 1 (gesloopt **1972**. Nu bungalow met tandartsenpraktijk)
- **1919** - Villa Buerweg, Buerweg 19. Symmetrische gevel met een mansardedak. Architect: H. Van der Kloot Meijburg. In **2007** aangevuld met bouwdelen door Min2
- **1919** - Bouw Huize Jacoba (Jan Oldenburglaan 16). Later ABN en fietsenhandel >‘Drieliuk’ (Zie 1988 en 1992)
- **1919** - De Wijs en Broers komt in de plaats van slagerij Köne, Kerkstraat 1. In **1969** vestigt zich daar fietsenwinkel Busker
- **1919** - Huis slagerij Maasen gebouwd, Breelaan 12. In **1950** slagerij Piet Vis
- **1919** - Vanwege de slechte bevaarbaarheid van de Bergerringvaart komt er een einde aan de motorboot-verbinding vanaf ‘De Veerhoeve’ (± Nesdijk) met Alkmaar. De verbinding over water vanaf dat jaar vindt plaats vanaf de Schermersloot bij de Schapenlaan
- **1919** - Koorvereniging Bergen opgericht ⁹³
- **1919** - Villa Meerhoeve gezet, Meerweg 7, hoek Lijtweg. Architect: Eibink en Snellebrand. Bewoner: P. Blankendaal
- **1919** - Fotograaf Adriaan Schoen vestigt zich aan de Jan Oldenburglaan 5.
 - *In 1924 deed hij zijn zaak over aan Bote Spandaw. Zelf ging hij zich specialiseren in losse opdrachten. Daarbij maakte hij gebruik van de kiosk van Hendrik Roos die in 1905 tegenover Duinvermaak was geplaatst*
- **1919 - 1920** - Haventje Schermersloot (Schapenlaan) krijgt los- en laadwal en zwaaiikom

⁸⁶ Het waren acht dubbele woningen gebouwd voor woningbouwvereniging Roomsche Actie. Zakedijkje 1-31. In **2001** afgebroken

⁸⁷ Zie: *Bergen architectuur; de Amsterdamse School voorbij*. Teunissen c.s. 2022: 16-22

⁸⁸ *Bouwkunst in Bergen en Bergen aan Zee*. Van Leeuwen en Vroom 2003: 24

⁸⁹ Er is later een kopie van gemaakt door Prinsen Geerligts, (Renbaanlaan achter huize Kagok). In **2022** eveneens afgebroken

⁹⁰ Afgebroken in **1988**. In **1918** werd ook het wachtlokaal gebouwd (‘barenahuis’). Dat werd in **1969** afgebroken. Arch. J.C. Leijen

⁹¹ *90 jaar tennisgeschiedenis in Bergen*. Vijn 2008

⁹² *School voor U.L.O en L.O in het Berger Bos te Bergen* (Jubileumuitgave) Mensinga c.s. (red.) 1995: 4-5

⁹³ Zie: *Koorvereniging Bergen 90 jaar*. Gea Boswinkel, Bergense Kroniek nov. 2011: 18-22

- 1920

- 1920 - Woonhuis A. Roland Holst gebouwd, dat hij een jaar later betreft, Nesdijk 7 (hij woonde er tot 1966) Architect: Gerard de Wilde ⁹⁴
- 1920 - Huis van journalist D.A. (Dirk) Klomp gereed, Nesdijk 9. (Wit gepleisterd, rood zadeldak). Architect: zijn broer A.C. Klomp ⁹⁵
- 1920 - Kleine Dorpsstraat 11. Vrijstaande woning, ontworpen en bewoond door J.C Leijen
- 1920 - Aan de Ruïnelaan 30 wordt het huis van de gemeentearchitect J.H. Roggeveen gezet, die het ook zelf ontwierp. Het wordt gekenmerkt door sterk hellend rood pannendak en glas-in-loodramen. Verbouwd in 1995
- 1920 - Aan de Studler van Surcklaan 12 komt Villa Flandria gereed. Het behoort qua stijl tot de Amsterdamse School. Het huis dankt zijn naam aan de Vlaamse kunstschilder Arthur Verbeek, die er van 1919 tot 1929 woonde. Architect: John Wildeboer
- 1920 - Nieuwe begraafplaats aan de Kerkedijk officieel in gebruik genomen ⁹⁶
- 1920 - Zestien ‘arbeiderswoningen’ gezet aan de zuidzijde van de Kogendijk (Kogeltjesplein)
- 1920 - Het Alkmaarse waterleidingbedrijf wordt op 1 januari overgenomen door de PWN.
- 1920 - Huize Westerwolde, Eeuwigelaan 10. Arch. J.W. Hanrath. Wit gepleisterd, dik rieten dak
- 1920 - Woonhuis ‘Klampdak’ Kruisweg 12. Architect: Koenraad (Coen) Bogtman. Achter het huis bevindt zich het tennispark dat Bogtman zelf exploiteerde. Daar tennisten onder meer Herman Gorter en Charley Toorop ⁹⁷
- 1920 - Loudelsweg 33. Woon-winkelhuis. Opdrachtgever J. Klanker. Later o.m. Pension Wilma
- 1920 - Beemsterlaan aangelegd
- 1920 - Smederij Hoebe aan de Kerkstraat wordt kunsthandel Hopman. Hoebe verhuist naar de St. Antoniusstraat 1. In 1933 doet hij de smederij over aan Hilbrand.
- 1920 - Middengeestweg krijgt zijn naam. Het was oorspronkelijk een oude notweg, die Boschweg werd genoemd. Mogelijk werd de weg in tevens 1920 bestraat
- 1920 - L. Reiniersce opent ‘Electrische Bierbottelarij De Amstel’ aan de Jan Jacoblaan 3 ⁹⁸
- 1920 - Aanbesteding van een fietspad aan de oostzijde van de Bergerweg ⁹⁹
- 1920 - Er komt een grote muziektent in de tuin van de Rustende Jager
- 1920 - Aan de Stationsstraat 13 opent een tabakswinkel. Vanaf 1937 tot nu fam. Drieënhuizen
- 1920 - Aan de Stationsstraat 7 gaat de in 1915 gestichte melkhandel annex ‘winkel in comestibles en fijne vleeschwaren’ van Oukes en Noach failliet. Ervoor in de plaats komt een filiaal van de Zaanse kruideniersketen Van Amerongen. In 1953 wordt de winkel overgenomen door Albert Heijn (Zie 1953)
- 1920 - De zeventiende-eeuwse boerderij Het Hoekje aan de Hertenlaan wordt in gebruik genomen als MULO- en LO-school
- 1920 - Hotel Krieb in gebruik genomen. Vanaf 1905 was daar een banketbakkerij / lunchroom ¹⁰⁰
- 1920 - Aan de Raadhuisstraat 10 wordt ‘Het Huis met de Pilaren’ gebouwd, of eigenlijk verbouwd [1921].

⁹⁴ Zie: *A. Roland Horst; biografie*. Van de Vecht 2000 o.a. blz. 566 en 580

⁹⁵ In 1928 schreef hij een toonaangevend boek: *In en om de Bergensche School* (In 1995 herdrukt)

⁹⁶ Zie bijv.: *Bergen van A tot Z*. Jellema 2007: 10-11 en *Hier ligt het Hemelrijk*. Polak 2013

⁹⁷ Zie: *90 jaar tennisgeschiedenis in Bergen*. Piet Vijn 2008

⁹⁸ In 1922 overgenomen door J.S. Scholten. Nu restaurant De Ware Jacob, voordien onder meer vishandel Vrees

⁹⁹ *De modernisering van de infrastructuur* In: *Bergen rond 1900*. Themanummer 3 Bergense Kroniek 1997

¹⁰⁰ Later > Hotel Atlantic > Bar ‘t Muskietertje > disco De Zwarte Kat. In 1975 verbrand. In 1976 afgebroken > RABO-bank

- *Op die plaats stond het woonhuis, annex schoenmakerij, van Pieter Johannes Brouwer. De gevel wordt naar achteren verplaatst. Tevens worden er 5 pilaren voor gezet. In 1922 vestigt zich de manufacturenwinkel van Hopman & Kollmer in het naastgelegen klokgevelpand (anno 1787). Het pand wordt in 1935 bij de Pilaren getrokken. Het geheel wordt omgetoverd tot een restaurant / lunchroom.¹⁰¹ In 1941 bood De Pilaren onderdak aan het distributiekantoor*
- 1920 - Het imperiaalrijtuig (met open ‘bovenverdieping’) geïntroduceerd bij de tram. Tot 1926
- 1920 - Berger Sport Vereniging opgericht. Speelveld: Kerkedijk
- 1920 - RK voetbalclub Geel Zwart opgericht. Speelveld aan de Geestweg (Zie 1927) ¹⁰²
- 1920 - 1921 - Bouw ‘Brandspuitenhuus’ Karel de Grotelaan (en wijkgebouw)
- 1920 - 1925 (1930) - Tuindorp komt in fasen tot stand ¹⁰³
- 1920 - 1927 - In deze periode worden zeven busmaatschappijen opgericht ¹⁰⁴
- 1920 - 1927 - Herman Gorter vestigt zich in Landhoeve ‘De Verbrande Pan’ (Zie 1910)
- 1921 - Eerste bloemencorso. Tot 1952. In 1921 was het nog een kindercorso ¹⁰⁵
- 1921 - Tegenover De Oude Linde opent Bierenbroodspot hotel-café-pension Dorpszicht [1922]
- 1921 - Atelierwoning ‘De Vlerken’ gebouwd, Buerweg 19 bewoond door Charley Toorop. Architect P.L. Kramer, voorontwerp A. C. Klomp (broer van Dirk Klomp). Het huis dankt zijn naam aan de ‘vlerkachtige gevelbetimmering aan de voorkant’
- 1921 - ‘De Hulsten’ (Leo Gestel) Buerweg 4 gebouwd, waar hij zich in hetzelfde jaar vestigt. Het is een gerietdekt bakstenen huis, met deels houten afwerking en zadeldak. Architect: L. Streefkerk
- 1921 - Buerweg 21. (Klein) huis gebouwd voor de schilder C.W. Van Blaaderen (1873-1935). Architect: L. Streefkerk. Later woonhuis van de schilder Dirk Filarski (1885-1964). Rode baksteen, rieten schilddak
- 1921 - Villa ‘De Hooiberg’ gezet, Van Reenenpark 14 (Architecten: A. Eibink / J.A. Snellebrand). In 2022 wordt het huis gesloopt
- 1921 - Dubbele woning gezet aan de Meerweg 23-25. Architect: J.C. Leijen
- 1921 - Het grootste deel van het centrum heeft riolering
- 1921 - Fietspad Komlaan/de Franschman komt gereed
- 1921 - Opheffing van de tol bij Alkmaar aan de Bergerweg. ¹⁰⁶ [1920]
- 1921 - Lagere school St. Ursula in een nieuw gebouw. (Vanaf 1904 eerst gevestigd geweest in het kloostergebouw. In 1977 opgeheven)
- 1921 - A. Roland Holst betreft zijn huis aan de Nesdijk 7. Woont er tot 1966. Overlijdt 1976
- 1921 - De dichter Herman Gorter betreft het Witte Huis aan de Verbrande Panweg. Hij woonde er zes winters (Zie 1904)
- 1921 - Aan de Natteweg ter hoogte van de Koninginneweg (Natteweg 17) realiseert de graficus Essers een vrijstaand bakstenen woonhuis met een rieten dak, ramen met roedeverdeling en witte luiken [1922]
- 1921 - Aan de Dorpsstraat 102 opent N. Kraakman zijn kruidenierszaak (Sluit 2015)
- 1921 - Aan de Beemsterlaan 6 verrijst de Openbare ULO-school. In september zijn er drie lokalen in gebruik genomen. Architect: J.D. Wildeboer.

¹⁰¹ Zie: *Het huis met de pilaren; dichter in Bergen kun je zakelijk niet zijn dan hier*. Bos Eyssen, Bergense Kroniek nov. 2020: 13

¹⁰² Eerste verslag van hun voetbalwedstrijd in ‘Ons Blad’ 15 oktober 1920. Informatie Kees Wokke

¹⁰³ Zie: onder meer Joop Ranzijns artikelen in de Bergense Kroniek nov. 2001: 41-47 en nov. 2003: 51-53

¹⁰⁴ *De bus in het dorp*. Mooij, Bergense Kroniek mei 1999: 23-17. En *NHADO, de Berger bus*. Mooy & Schotten 2001

¹⁰⁵ *Bergense zomerevenementen; het bloemencorso en verlichtingsavond*. Jellema 2008: 72-75 In: *Feest en Vermaak in B*. 2018

¹⁰⁶ *Tolheffing rond Bergen*. Waalewijn (en Schoen) Bergense Kroniek nov. 2015: 2-5

- In 1959 werd de school met twee lokalen uitgebreid. In 1961 kwamen er twee noodlokalen bij en in 1977 een aula. In 1993 werd de school gesloten, gesloopt en de grond verkocht aan de Stichting Zorgcentrum De Haemstede ¹⁰⁷
- 1921 - 1935 - Aanleg riolering in de Renbaan-buurt
- 1922 - De Berger IJssport Vereniging opgericht. Aanvankelijk schaatste men rond Het Hof en langs de Mosselenbuurt. De IJssbaan aan de Kerkedijk wordt pas in 1933 geopend ¹⁰⁸
- 1922 - Drie villa's onder één kap Park Meerwijk verbrand, Meerwijk 1-5 (Mevena, Tamelone en Rogier). Architect: Piet Kramer. Er waren geruchten dat de brand was aangestoken. Later kwamen op die grond twee nieuwe huizen, waarvan er een - toepasselijk - Phoenix heette. ¹⁰⁹
- 1922 - De boerderij van C. Schoen in de Bergermeer afgebrand
- 1922 - Manufacturenwinkel Hopman en Kollmer gevestigd in 'Het Huis met de Pilaren'
- 1922 - Pension Hertenkamp (in 1925 hotel-restaurant) Van Reenenpark 24 van start
- 1922 - Sint Angela kleuterschool geopend (hoek Geestweg/Lijtweg). Afgebroken 1989. Van 1985 - 1989 was daar de Tobiasschool gevestigd
- 1922 - Het houten VVV-kantoortje gebouwd aan de Oude Prinsweg 25. (Architect: J.C. Leijen) In gebruik door de VVV tot 1956. Daarna diverse eigenaren w.o. Van Welsenens (galerie)
- 1922 - Op Breelaan 43 komt een woonhuis. Rode baksteen. Architect: Maurits Plate
- 1922 - De 'Dikke Molen' (Bergerweg, vlak bij Pesiebad/Speeltuin de Batavier) gesloopt ¹¹⁰
- 1922 - De laatste begravingen op de (nu zo genoemde) 'Oude Begraafplaats' (Ruïnelaan) ¹¹¹
- 1922 - J.S. Scholten neemt (bier)bottelarij over van L. Reiniersce aan de Jan Jacoblaan 3
- 1922 - Zuivelfabriek 'De Lelie' geopend, hoek Achterweg 17 / Oude Bergerweg. Sluit 1932
 - In 1932 kwam wasserij 'De Lelie' in het pand. In 1957 verhuisde deze naar de Lijtweg 59. Er kwam een musketzaadfabriek en in 1958 een fabriek voor kinderconfectie. In 1969 werd het een dependance van de Ambachtsschool. In 1982 doe-het-zelfzaak Klaas de Vries (Zie 1957)
- 1922 - Henschell-locs uit de 6900 serie tot 1933 in gebruik (herkenbaar aan de zeer lange pijp)
- 1922 - 1923 - Slijterij v/h Reiniersce geopend. Jan Oldenburglaan 4. (tevens pension)
- 1922- 1932 - Aanleg riolering:
 - Adama van Scheltemaweg, Breelaan, Duinweg, Hoflaan, Filarskiweg, Natteweg, Oosterweg en Tuindorp. Tevens: Dorpsstraat, Jan Jacoblaan, Jan Oldenburglaan, Karel de Grotelaan, Kleine Dorpsstraat, Kruisweg, Loudelsweg, Lijtweg, Midden Geestweg, Molenstraat, Dr. Van Peltlaan, Oostdorp en Stroomerlaan.
- 1923 - Dokter Van Peltlaan deels aangelegd (Zie 1938 en 1947)
- 1923 - Rondelaan aangelegd
- 1923 - Begin van de aanleg van ondergrondse telefoonkabels > de 'omgekeerde bezemsteel-palen' verdwijnen langzamerhand
- 1923 - Jacob van Reenen treedt af als burgemeester. Diens zoon Hendrik volgt hem op ¹¹²
- 1923 - Bij de Hertenkamp wordt de door Tjipke Visser ontworpen marmeren Van Reenenbank geplaatst, met erop het bronzen medaillon van Jacob van Reenen
- 1923 - Fam. Rudolf Maschmeijer betreft het nieuwe huis aan de Natteweg 22

¹⁰⁷ Een school in Bergen, 1922-1993. Th.J. Brommer, Bergense Kroniek nov. 1994: 34-37

¹⁰⁸ IJspret in Bergen. Kees Orij. In: Feest en vermaak in Bergen. 2018: 52-58, De Berger IJssport Vereniging 100 jaar: Kees Orij en Yvon Bos Eijssen Bergense Kroniek november 2022: 19-21

¹⁰⁹ Zie: Park Meerwijk, villapark te Bergen; Manifest van de Amsterdamse School. Van Leeuwen en Mattie: 144-153

¹¹⁰ Foto en korte beschrijving: Oude foto's van Bergen. Mooy, Jellema en Leysen 1972: 123

¹¹¹ De begraafplaats aan de Ruïnelaan. De Wit, Bergense Kroniek mei 1998: 4-7

¹¹² De heren en vrouwen van Bergen. Bergense Kroniek, themanummer 9, 2010

- **1923** - Aan de Meerweg 27-29 wordt een dubbele woning gezet. Architect: J.C. Leijen
- **1923** - Slagerij Ruyter geopend, Oosterweg 1. Sluit **1983**
- **1923** - Gerrit Schoelink opent aan de Jan Oldenburglaan 13 een boekhandel. Tevens runt hij een bibliotheek en een drukkerij. Vanaf **1962** deed hij dat samen met zijn firmant Jan Willig, die er een meubelhandel aan toevoegde. De zaak sluit in **1980**
- **1923 - 1935** - Eerste fase Oranjebuurt
- **1924** - Genootschap van de Stille Omgang Bergen opgericht. Eerste omgang **1929** ¹¹³
- **1924** - De huidige RK kerk opengesteld ¹¹⁴. Architect: J.C. Leijen
- **1924** - Jan Oldenburglaan krijgt zijn definitieve naam (Voordien tot **1919** Nieuwe Weg, van 1919 tot 1924 Jan Oldenburgstraat)
- **1924** - De eerste officiële ANWB-borden verschijnen in het dorpsbeeld
- **1924** - Aan de Dorpsstraat 21 is een kapperswinkel met woonhuis gezet voor J. Beekman
- **1924** - Bote Spandaw vestigt zich als fotograaf aan de Jan Oldenburglaan 5, v/h Adriaan Schoen [1925] (Zie 1930)
- **1924** - Aan de Stationsstraat 2 vestigt zich bakker Bakker (tot **1947**). Nu bakkerij Beerse ¹¹⁵
- **1924** - Het huis-aan-huisblad De Duinstreek verschijnt. P.J. De Haan, boekhandelaar aan de Stationsstraat, was er een van de drijvende krachten van. Zijn winkel stamt uit **1917** [1923]
- **1924** - Bergen aangesloten op het Alkmaarse gasnet. Daartoe is aan de Loudelsweg een distributiestation gebouwd. Sommige dorpsdelen worden pas in **1929** aangesloten ¹¹⁶
- **1924 - 1926** - Bouw van De Zandhoeve en portierswoning. Duinweg 7 ¹¹⁷
- **1925**
- **1925** - Schoolgebouw Berger Schoolvereniging (Bosschool) aan de Rondelaan gereed; BSG) ¹¹⁸
- **1925** - Toneel-, danszaal en de kolfbaan van ‘De Rustende Jager’ afgebrand
- **1925** - Burgemeester Hendrik van Reenen bouwt villa ‘Maesdammerhof’, Hoflaan 25
- **1925** - Broekbeeklaan aangelegd
- **1925** - Marie Amelie Dorothea Van Reenen-Völter overlijdt
- **1925** - De eerste speciale ‘Badtrein’ gaat rijden Bergen aan Zee / Bergen-Binnen / Amsterdam v.v. Opgeheven in **1931** ¹¹⁹
- **1925** - Sigarenwinkel ‘De Vorstenlanden’ verbouwd tot Hotel-café-restaurant ‘Spoorzicht’, Breelaan 11. Uitbater: O.F. Noorderveen. In **1927** kwam er een lunchroom bij ¹²⁰
- **1925** - Hotel ‘Hertenkamp’ geopend (Zie 1922 en voor uitgebreidere informatie hotel 1975)
- **1925** - De Gemeente koopt een bosgebied van 85 ha. ten noorden van de Eeuwigelaan
- **1926** - Het winkeltje van Ouwel Prins (naast ‘De Pilaren’) afgebrand ¹²¹
- **1926** - ‘De School met den Bijbel’ aan de Dr. Van Peltlaan 1 geopend ¹²² [1925]
- **1926** - ‘Atelier met slaapgelegenheid’ Jan Ponstijn, Wiertdijkje 16. In **1927** met ‘huiskamer’

¹¹³ Zie: *Is dit niet iets wonderlijks?* F.D. Zeiler, Bergense Kroniek april 2022: 2-6

¹¹⁴ *Petrus- en Pauluskerk 80 jaar*. Grooteman, Bergense Kroniek nov. 2004: 6-11

¹¹⁵ Voor bakker Bakker H. Roos (**1923-1924**), na bakker Bakker (**1924-1947**) bakker Baltus (**1947-2008**) Nu: bakker Beerse

¹¹⁶ *De aansluiting van Bergen op het gasnet van Alkmaar*. Van der Miesen en Waalewijn, Bergense Kroniek apr. 2015: 10-13

¹¹⁷ De Zandhoeve kwam in 4 fasen gereed (**1925**, **1955**, **1993** en **2009**). Zie: *Groeten uit Bergen*. Koch en Duin 2018: 99-101

¹¹⁸ *School voor ULO en LO in het Bergerbos te Bergen (NH)*. Speciale uitgave Bosschool 50-jarig bestaan. Mensinga (red.) 1995

¹¹⁹ *Met Bello naar Bergen aan Zee*. Henneke 2006: 53-57

¹²⁰ Gegevens: Alfred Färber, mail 26 augustus 2022

¹²¹ Later op die plaats komen o.a. Reformhuis Hollander. Nu bloemenwinkel

¹²² Nu Willem Alexanderschool aan het Kapelweidje no. 2

- **1926** - Woonhuis voor de schilder J Koeman, Wiertdijkje 12. Wit huis met een rieten schilddak. Op de bovenverdieping atelier met raam aan de voorkant. Architect: P. Elders
- **1926** - Eerste steenlegging RK Landbouwhuishoudschool, Loudelsweg 31. Architect: J.C. Leijen. In **1932** werd het een MULO-school, daarna een pensionaat
- **1926** - 'De Kouw', Doortjes 32, (David Kouwenaar sr.) komt gereed
- **1926** - Woonhuis met atelier voor Jan Fijn gebouwd, Kerkelaan 1. Een 'kubistische totaalcompositie'. Rode dakpannen gebruikt als gevelbekleding. Architect: Dick Brouwer.
- **1926** - St. Anthoniusstraat 27. Vrijstaande woning voor W. Haakman. De 'H' van zijn naam vindt men terug in de roeden van de bovenramen en deuren. Architect: J.C. Leijen
- **1926** - Aan de Notweg 26 verrijst een woning met atelier voor J.M. Graadt van Roggen, door hemzelf ontworpen. Het is een laag 'uitgerekt' wit huis met een golvend rieten dak
- **1926** - Eerste Lichtjesavond; 'Verlichtingsavond' genoemd
- **1927** - De RK voetbalclub Geel-Zwart alweer opgeheven. Al vanaf **1926** inactief
- **1927** - Het Witte Kerkje wordt geopend (Gereformeerd). (Architect: Berend Boeyinga)
- **1927** - Retraitehuis 'Petrus Canisius' gebouwd in opdracht van de bisschop van Haarlem Callier. Loudelsweg 34.
 - *Architect: J.C. Leijen. ± 1967 werd het een vormingscentrum, 'De Vluchtheuvel'. In 1973 werd er een Raphaëlhuis in gevestigd, een zorginstelling op antroposofische grondslag. Tot 1988. Vanaf dat jaar stond het leeg. In 1991 werd het gesloopt om plaats te maken voor de nieuwe wijk Loudelspark*
- **1927** - Citroën-garage Koster (v/h Smulders) gereed, Breelaan 3 ¹²³
- **1927** - Nieuwe toneelzaal met serre gebouwd van 'De Rustende Jager'. In **1948** werd de zaal tevens geschikt gemaakt voor filmvoorstellingen ¹²⁴
- **1927** - Vincent van Goghweg aangelegd (Wiertdijkje / Buerweg)
- **1927** - Schalkwijk bouwt garage Prins Hendriklaan. (In **1932** alweer afgebroken). Witte garage op de zelfde plaats gebouwd in **1932**
- **1927** - Busker fietsenzaak, Molenstraat 3, > **1935**, Kerkstraat 5, > **1969** - nu, Kerkstraat 1 ¹²⁵
- **1927** - Ballonvaart mislukt. Gasdruk te laag (bij Wilhelminalaan/Burg. Lovincklaan)
- **1927** - Fietspad langs de Zeeweg naar Bergen aan Zee aangelegd
- **1927** - Molenkrochtlaan aangelegd
- **1927** - Boerderij Oude Prins, Breelaan 1, verbouwd tot lunchroom-restaurant. (Vergelijk 1931)
- **1928** - Kunstzaal Boendermaker, nu Boendemakershof 10, gebouwd ('in kubistisch-expressionistische trant') en geopend. Architect: A.C. Klomp.
 - *In 1935 worden er veranderingen aangebracht aan het interieur (o.a. houten plafond en daklichten). In 1956 trekt de COBRA-kunstenaar en dichter Lucebert erin (1924-1994). In 1965 wordt het woonhuisgedeelte intern verbouwd door J.C. Rietveld*
- **1928** - J.M. Thomas begint aan de Molenstraat 10 een boekwinkel. Er werden ook religieuze artikelen verkocht. Nu gevestigd aan de Stationsstraat 7-9 ¹²⁶
- **1928** - Eerste toneeluitvoering in De Rustende Jager. Met bal na
- **1928** - Eerste opzet van 'De Bedriegertjes', Oude Bergerweg 30 (**1983** als pretpark gesloten) ¹²⁷

¹²³ In **1983** bloemwinkel Vrasdonk. Nu modezaak Vanilia

¹²⁴ *Herinneringen aan de Rus*. Kroon In: *De Rustende Jager in en uit het hart van Bergen*. Bergense Kroniek, themanummer 5, 2003

¹²⁵ Voordien De Wijs en Broers, delicatessen

¹²⁶ Zie: *Honderd jaar winkelen in de Stationsstraat in Bergen NH*. F.D. Zeiler 2014: 14

¹²⁷ *Bergense speeltuinen uit vroeger dagen*. Botman, Nuyens en Veer. In: *Feest en vermaak in Bergen* 2018: 66-71

- **1928** - Waarschijnlijk de laatste toneeluitvoering in openluchttheater de Maesdammerhof ¹²⁸
- **1928** - Aan de Prinsesselaan 7 wordt een villa gezet. Arch. J. Roodenburgh, bewoner Lippits
- **1928** - Landhuis aan de Eeuwigelaan 26. Rieten schilddak, wit gekalkt, stalen ramen
- **1928** - In Westdorp worden de Jan Tooropweg en het Nachtegalenlaantje aangelegd
- **1928** - Het Berger stationsgebouw wordt aanmerkelijk groter. Op de bovenverdieping komt een woning voor de stationschef
 - **Telefoonnummers 1928** - *Het kengetal 02208 wordt voor het twee- tot viercijferige nummer gezet. In 1985 wordt het vijfde cijfer toegevoegd*
- **1929** - Bouw St. Adelbertusschool (**1930** geopend), Sint Adelbertuslaan 3. **2014** fusie met de Mathieu Wiegmanschool, Zakedijkje 38 ¹²⁹
- **1929** - Eerste stille omgang sinds jaren van Ruïnekerk naar Kapellaan v.v. (65 deelnemers, Zie 1924)
- **1929** - Bergen-Binnen heeft een viertal grote ontzandingen gekend. De eerste betrof een stuk grond tussen de Baakmeerdijk en het verlengde deel van de Schapenlaan. Het perceel maakte deel uit van de boerderij van Hollenberg, Baakmeerdijk 5 ¹³⁰
- **1929** - Villa Zeevanck, Hoflaan 6 gebouwd. Het huis wordt de ‘rechtlijnige exponent genoemd van de Nieuwe Haagse School’, een reactie op de meer speelse Amsterdamse School. Architect: Co Brandes ¹³¹
- **1929** - De busonderneming van Schalkwijk krijgt de concessie voor de lijn naar Alkmaar. Wordt in **1940** de Noord-Hollandsche Autobus Dienst Onderneming (NHADO). De ‘blauwe bus’ ¹³²
- **1929** - **1930** - De fameuze ‘Koepelkapel’ van de Zusters Ursulinen gebouwd (Architect: J.C. Leijen). Afgebroken **1990**, tot groot verdriet van velen
 - **1930**
- **1930 circa** - Turfweg aangelegd
- **1930** - Eerste bebouwing van het Flandriaveldje (bij de Wilhelminalaan)
- **1930** - Dick van Berge begint P.P. De Jongs fotohandel aan de Jan Oldenburglaan 5.
 - *Hij neemt de zaak over van Bote Spandaw, die hem op zijn beurt van Adriaan Schoen had overgenomen. In 1932 verhuist hij naar Breelaan 13. In 1953 ging de zaak Foto Van Berge heten* ¹³³
- **1930** - Fotograaf Bote Spandaw verhuist naar Oude Prinsweg 27. Tot **1970**. (Zie 1925)
- **1930** - ‘Villa Papyrus’, Beukenlaan 13 gebouwd (Architect: Coen Bogtman)
- **1930** - Plan om het Bergerbos te rooien vrijdeld (onder leiding van Dirk Klomp)
- **1930** - Het slachthuis aan de Lijtweg klaar, Lijtweg 56. Gesloten **1954** ¹³⁴ [1955]
- **1930** - Emmalaan aangelegd
- **1930** - Prins Hendriklaan aangelegd
- **1930** - Adelbertusschool geopend. St. Adelbertuslaan 3 (sluit in **2012**)
- **1930** - Kalkzandsteenfabriek stopt de productie
 - *De fabriek wordt in 1903 gesticht. Heeft 20 man personeel. Het zand dat bij Zanegeest wordt gewonnen blijkt niet geschikt. De fabriek ligt daardoor van 1907-1908 grotendeels stil. In*

¹²⁸ *Natuurtheater Maesdammerhof*. Botman, Nuyens en Veer, Bergense Kroniek nov. 2018: 22

¹²⁹ *Een korte geschiedenis van de St. Adelbertuslaan en zijn bewoners*. Van der Werf, Bergense Kroniek apr. 2016: 18-22

¹³⁰ *Zand van Zanegeest*. Theo de Graaff, Bergense Kroniek november 2022: 12-15

¹³¹ *Bergen architectuur; de Amsterdamse School voorbij*. Teunissen c.s. 2022: 34-38

¹³² *NHADO; de Berger bus*. Mooy en Schotten 2001: 7-8. In **1970** werd het NACO, in **1972** NZH en vanaf **1991** is het Connexion

¹³³ *Bonda & Co; fotografen in Bergen*. F.D. Zeiler 2007: 3-6 e.v.

¹³⁴ *Het Bergense slachthuis*. Waalewijn, Bergense Kroniek apr. 2009: 25-30

1909 volgt de verkoop aan A. van der Heijden. Hij legt terstond een decauville-spoortje aan naar het Noordhollandskanaal om kwaliteitszand te kunnen aanvoeren. In **1925** gaat het bedrijf failliet en wordt in **1926** overgenomen door de N.V. Van Deventer. Vier jaar later valt het doek definitief. In **1943** wordt de fabriek gesloopt ¹³⁵ (Zie 1914 bij Bergen aan Zee)

- **1930** - Eeuwigelaan krijgt ‘Roggeveen banken’ (**2009** hersteld)
- **1930** - ‘De Eerste N.H. Bioscooponderneming’ opgericht. (Schoen en Bak): Eerste filmvoorstelling in de Rus
- **1930** - De Noorderrekermol, ‘Kotmolen’ afgebroken, een uniek wipwatermolentje aan de Schermersloot. De molen werd vervangen door een elektrisch gemaal ¹³⁶
- **1930** - **Prentbriefkaart** - Er komen steeds meer heldere fotokaarten op de markt (Zie 1910)
- **1931** - De Openbare Lagere School aan de Schoollaan (nu Ruïnelaan) verhuist naar een nieuw pand op de hoek van de Maesdammerlaan en het Spaanschepad (1). Vanaf de opening ‘Van Reenschool’ genoemd. Architect: J.H. Roggeveen ¹³⁷
- **1931** - Eikenlaan aangelegd
- **1931** - Lindenlaan aangelegd
- **1931** - Maesdammerlaan aangelegd
- **1931** - De naam van de Coöperatie R.K. Boerenleenbank verandert in Coöperatieve Leenbank. De bank was gevestigd aan de Dorpsstraat 13. De makelaar H. Blank trad op als ‘kassier’. Tot de komst van de Amsterdamsche Bank in **1937** was het de enige bank in Bergen ¹³⁸
- **1931** - Tussen Bergen en Koedijk komt een tweede spoor (tussen **1943** en **1944** afgebroken)
- **1931** - Een oude boerderij omgebouwd tot restaurant ‘De Oude Prins’. (Zie 1927) ¹³⁹
- **1931-1932** - Komlaan 27. Villa gebouwd door Majella Cijffers (evenals Komlaan 29). Kubistische compositie met platte dak, wit geschilderde gevel en felgele stalen kozijnen. Exponent van het Nieuwe Bouwen
- **1931-1937** - Tweede gemeentelijke uitbreidingsplan, uitgewerkt door de directeur Gemeentewerken J.H. Roggeveen en architect M. Cijffers. Een groei voorzien van 6.000 naar 10.000 inwoners
- **1932** - P.P. de Jongs fotozaak gevestigd aan de Breelaan 13. Daarvoor zat hij aan aan de Jan Oldenburglaan 5. Hij bleef dar tot **1952** (Zie 1930)
- **1932** - Bouw van de nieuwe garage Schalkwijk (Prins Hendriklaan 5-11) [1931] ¹⁴⁰
- **1932** - Openbare Lagere School, hoek Dorpsstraat/Schoolstraat (Ruïnelaan), afgebroken
- **1932** - De Schoolstraat kreeg pas in **1904** zijn officiële naam. Sinds **1932** Ruïnelaan
- **1932** - De Stichting Dokter Dekkerhuis opgericht door de weduwe van dokter J. Dekker. Het doel ervan was het bevorderen van ‘volksontwikkeling’ ¹⁴¹
- **1932** - Tweede RK Landbouwhuishoudschool geopend. Architect: J.C. Leijen. De vorige school werd in **1932** in gebruik genomen als MULO-school. (Beide beheerd door de Ursulinen). Nu A. Roland Holtschool, Vrije School
- **1932** - Doktershuis gebouwd (dokter Poot) Dorpsstraat 30, in dezelfde stijl als de villa aan de Komlaan 21. Architect: Majella Cijffers. Het huis werd in **2002** gerenoveerd

¹³⁵ *De familie Maschmeijer en Zuilenhof*. Themanummer 7, Gelens en Van de Graaf, Bergense Kroniek feb. 2008: 12-13

¹³⁶ Zie: *Oude foto's van Bergen*. Mooy, Jellema en Leysen 1972: 122

¹³⁷ Zie: *Een Bergense school in het groen; 75 jaar Van Reenschool*. Oostveen, Bergense Kroniek apr. 2007: 17-21

¹³⁸ Gegevens ontleend aan het onderzoek van Jan Rein Pruntel, die een publicatie voorbereidt over de Bergense banken

¹³⁹ Datum gebaseerd op *Oude ansichten van Bergen*, Mooy, Jellema en Leysen 1973: 30. Zie ook Teunissen c.s. 2022: 44-49

¹⁴⁰ *Oude foto's van Bergen*. Mooy, Jellema en Leysen 1972: 50. Architect: Dick Brouwer

¹⁴¹ In **1939** werd het ‘Stichting Dorpshuis Bergen’, waarmee de totstandkoming van een Dorpshuis een feit was. Raadhuisstraat 2-4

- **1932** - Gebouw van de Hervormde Evangelisatie Beweging Maranatha, Dr. Van Peltlaan 1. ¹⁴²
- **1932** - De Zuiderrekermolen afgebroken
- **1932** - RK voetbalclub opnieuw opgericht, ditmaal onder de naam Berdos en niet Geel-Zwart ¹⁴³
- **1932** - De locs uit de zogenoemde ‘dierenserie’ buiten gebruik. (laag en ietwat vierkant)
- **1932** - Aan de Stationsstraat 7 vestigt zich een filiaal van het Zaanse levensmiddelenbedrijf Van Amerongen. In **1953** werd het een filiaal van Albert Heijn, dat in **1964** een grote supermarkt krijgt aan de Breelaan 14 ¹⁴⁴
- **1933** - IJsbahn aan de Kerkedijk aangelegd ¹⁴⁵
- **1933** - Garage Smit aan de Dorpsstraat geopend (in **2011** gesloten). Nu woonwinkel Bergerac met de ingang aan de Ruïnelaan 7
- **1933** - Op een stuk grasland aan de Kerkedijk neemt de Berger IJssport Vereniging een grote schaatsbaan in gebruik ¹⁴⁶
- **1933** - Natuurbad ‘Karperton’ aan de Groeneweg voor publiek opengesteld. Sluit **1936**
- **1933** - Lunapark De ‘Bedriegertjes’ geopend, Oude Bergerweg 30. In **1971** gesloten ¹⁴⁷
- **1933** - In de Stationsstraat (hoek Breelaan) wordt de eerste publieke telefooncel geplaatst
- **1935**
- **1935** - Openluchttheater aan de Zwarteweg aangelegd als werklozenproject ¹⁴⁸
- **1935** - Gebouw van Bergense Harmonie in gebruik genomen, Plein 38 (naast oude brandweerkazerne) ¹⁴⁹
- **1935** - Nassaulaan aangelegd
- **1935** - Manufacturenwinkel (Meijer, toen Kerkstraat 2) verdwijnt. Wordt (met het linker klokgeveldeel samen) ‘Kennemer Lunchroom’ (De Vries), later café-restaurant ‘Huis met de Pilaren’ (nu Raadhuisstraat 10). Bouwjaar van de klokgevel **1787** ¹⁵⁰
- **1935** - Bergerweg verbeterd. Brug t.o. melkfabriek Wilhelmina verlegd, garage van Wilhelmina gesloopt
- **1935** - Waldeck Pymontlaan aangelegd
- **1935** - Villa Guurtjeslaan 24 gebouwd. Architecten: Smits en Van de Linde. Bew. mevr. Dekker-Maathuis (de weduwe van de in 1928 overleden dokter Dekker)
- **1935** - ***Prentbriefkaart** - De eerste kaart met een echte kleurenfoto op de markt (ingekleurde kaarten waren er al eerder). De geleidelijke doorbraak van dit type kaarten is pas na 1950*
- **1936** - Huisje van Guurtje Beeldman, Guurtjeslaan, gesloopt (staat op vele ansichtkaarten)
- **1936** - Het Pesiebad aan de Bergerweg opengesteld. In **1980** gesloten. Nu speeltuin De Batavier, Bergerweg 100, gemeente Alkmaar
- **1936 (circa)** - Fietspad aangelegd langs de Herenweg

¹⁴² Eerst evangelisatielokaal Rheboth t.b.v. Evangelisatie Vereniging Maranatha, toen School met den Bijbel, later buurthuis het Kompas. Nu: administratie- en adviesbureau Peijs en Kloos

¹⁴³ Zie: *Berdos 50, 1932- 1982* (jubileumboek in eigen beheer uitgegeven), Schmidt 1982. Speelveld Lijtweg

¹⁴⁴ Mijn vader werkte van 1939-1947 bij Van Amerongen (Zaandam). Hij vertelde dat de winkel ‘per schuit’ werd bevoorraad

¹⁴⁵ *Bergen van A tot Z*. Jellema 2007: 53

¹⁴⁶ *De Berger IJssport Vereniging 100 jaar*. Kees Orij en Yvon Bos Eijssen, Bergense Kroniek november 2022: 19-21

¹⁴⁷ *Op de Jaesschommel in De Bedriegertjes*. Jan Van Baar In: *Ik was erbij*. 2010: 171-173

¹⁴⁸ Het theater werd in **1966** omgevormd tot skibaan. De skiclub Il Primo werd in **1970** opgericht

¹⁴⁹ *1887-1997; honderd jaar Bergense Harmonie*. Nolson en Mooij, Bergense Kroniek 1997: 36 e.v.

¹⁵⁰ *Het Huis met de Pilaren; dichters bij zakelijk Bergen kun je eigenlijk niet zijn dan hier*. Bos Eyssen, B. Kroniek nov. 2020: 12-15

- **1936** - Door rechttrekking van de Herenweg bij Wimmenum ontstaat de Oude Herenweg (boerderij Woud en Duin)
- **1936** - Boerderij Hoeve Berestein, Kerkedijk 43 (Cor Leijen) met hooiberg en schuur afgebrand
- **1936** - De ziekenbarak uit **1916** verbouwd tot clubgebouw van de Berger IJssport Vereniging
- **1936** - Hotel-café-restaurant Dorpszicht aan de Hoflaan 1, t.o. de Oude Linde brandt af ¹⁵¹
- **1936 - 1937** - Meindert Honig bouwt aan de Voert het imposante Wilgenborg als ‘vakantiehuis’
- **1937** - Bergen krijgt zijn eerste landelijk opererende bank, de Amsterdamsche Bank. Bij gebrek aan een eigen gebouw hield de bank ‘zitdagen’ ten huize van M. W. van Gulik aan de Studler van Surcklaan 8. (Zie 1931) ¹⁵²
- **1937** - Aan de Breelaan 27 wordt het kruidenierswinkeltje van Weyerd Prins afgebroken ¹⁵³
- **1937** - Op de plek van het verbrande hotel-restaurant Dorpszicht komt de pottenbakkerij met winkel en woning van J. Ruijter.
 - *Nu is daar opticien Pastoor gevestigd, Hoflaan 2. Ervoor was het bedrijf even aan de Hoflaan 11 te vinden. In 1947 verhuisde keramieffabriek naar de Molenstraat 8b. In 1950 ging de fabriek failliet, om vervolgens heropgericht te worden. Ongeveer in 1965 viel het doek definitief*
- **1937** - Einde van de beurtvaart vanuit het Haventje. [1936]
- **1937** - De Wittenburgerweg wordt Landweg genoemd
- **1937** - Talud van de Landweg aangelegd van de Kerkedijk tot de Zuidlaan d.m.v. arbeidsverschaffing (Zie 1969)
- **1937** - Oranjevereniging Bergen opgericht.
 - *Wethouder J.W. MacDonald (bewoner/eigenaar van de Zandhoeve, nu Blooming) nam het initiatief. Hij was de eerste voorzitter, Burgemeester H. Van Reenen werd erevoorzitter en baron H.J. Taets van Amerongen vice-voorzitter. Al kort voor het einde van WO II nam mevr. Taapken (echtgenote van de gemeentesecretaris) het initiatief tot heroprichting. Op 5 mei 1945 werd het bevrijdingsfeest door de vereniging georganiseerd ¹⁵⁴*
- **1937-1938** - Ten behoeve van de aanleg van het vliegveld moeten er zes boerderijen worden afgebroken in de Bergermeer. Eén ervan is de historische boerderij De Vogelkooy. Een andere de in **1925** gebouwde boerderij van Jüdel aan de Groeneweg (20 koeien en ook varkens)
- **1938** - Aan noordkant van de Kerkedijk 43 is de Hoeve Beresteyn van Cor Leijen herbouwd, met hooiberg en schuur, na het afbranden van zijn voorganger in **1936**, die er tegenover stond aan de zuidzijde van de Kerkedijk ¹⁵⁵
- **1938** - Brandweergebouw aan de Karel de Grotelaan gereed. (in **1948** en **1978** verbouwd) In **2016** gesloten. Eind **2015** kwam de nieuwe kazerne gereed, Elkshove 1
- **1938** - Dokter van Peltlaan verlengd van Natteweg tot Van Borselenlaan
- **1938** - Banketbakker Roos zet een nieuwe bakkerij op de oude plek, Dorpsstraat 1
- **1938 - 1939** - Aanleg van het vliegveld Bergen. 6 boerderijen gesloopt ¹⁵⁶
- **1939** - Begin aanleg (‘nieuwe’) Bergerweg van Nesdijk tot kruising met Oude Bergerweg (Voor totaaloverzicht aanleg noord-zuidverbinding zie 1969)
- **1939** - Nachtegalenlaantje 21. Atelierwoning gebouwd voor Piet Worm. Architect: A. Elzas

¹⁵¹ Gebouwd als dokterswoning. Het latere café heette eerst Dorpszicht. In **1936** Onder de Linden. Nu Pastoor Optiek

¹⁵² Gegevens ontleend aan het onderzoek van Jan Rein Pruntel, die een publicatie voorbereidt over de Bergense banken

¹⁵³ Het maakte eerst plaats voor de Bonnetterie (**1976**) enz. Nu Juwelierszaak

¹⁵⁴ Zie: *Oranjefeesten in Bergen*. Jellema en Rotthier 2008: 83-86. In: *Feest en vermaak in Bergen 2018*

¹⁵⁵ Zie: HVB-beeldbank foto's 00267 en 00258

¹⁵⁶ *Het Vliegveld Bergen NH - 1938-1945*. Schuurman 2001: 10-11

- **1939** - Er komt een nieuwe dancing in de Rustende Jager ¹⁵⁷
- **1939 - 1940** - De heerlijkheid draagt de onderhoudsplicht van de wegen over aan de gemeente
- **1940**
- **1940** - Duitse aanval op vliegveld, 10 mei ¹⁵⁸
- **1941** - Onthulling van het bankje om de oude lindeboom, begin Hoflaan. ‘Amersfoortse bank’
- **1942** - Stoomzuivelfabriek Juliana (Kl. Dorpsstraat) beëindigt de productie. Gesticht **1910**
- **1942** - Joden ‘geëvacueerd’ uit Bergen ¹⁵⁹
- **1942** - Eerste aanvallen US Air Force en RAF, o.a. op vliegveld Bergen ¹⁶⁰
- **1942** - Een eeuwenoud boerderijtje aan het eind van de Nesdijk (Meerweg) afgebroken
- **1943** - Groot deel van de inwoners van Bergen geëvacueerd
- **1943** - Aan de Jan Oldenburglaan 1 schuin tegenover zijn concurrent (de groentewinkel van Jan Kokkes op no. 2) opent Jan Wokke zijn groentezaak. Kort daarop moet hij evacueren. In **1945** startte hij de zaak weer op
- **1943** - Als gevolg van de bezetting sluit Pieter de Haan zijn winkel aan de Stationsstraat 3.
 - *Hij verkocht vanaf **1917** boeken en fotoartikelen. Bovendien had hij een bibliotheek, waar men tegen betaling boeken kon lenen. Zijn zoon Wim pakt in **1945** de draad weer op. In **1975** gaat zijn zaak op in boekhandel Thomas, die intrekt bij Wim Haans winkel aan de Stationsstraat 3. In **1987** verhuist de boekhandel naar de Stationsstraat 7-9*
- **1943** - Kalkzandsteenfabriek aan de Kogendijk gesloopt (Zie 1930)
- **1943** - Sluislaan verhard, evenals een duinpad BaZ / 't Woud (nu Woudweg, alias Duitse weg)
- **1943** - In de punt van de driehoek Kerkedijk / Westeweg vindt de tweede grote ontzanding van Bergen-Binnen plaats. Het perceel behoort toe aan Cor Leijen, Kerkedijk 43. Zijn hoeve Berestein brandde in **1936** af ¹⁶¹
- **1944** - Op 4 mei bombardeert de USAF vliegveld Bergen. Het vliegveld is praktisch onbruikbaar en wordt korte tijd later door de Duitsers geheel vernield
- **1945**
- **1945** - In februari werd begonnen met de aanleg van V-I lanceerplatforms bij Het Hof en hoek Mosselenbuurt/Nachtegalenlaantje. In **1993** werd een fundament uitgegraven ¹⁶²
- **1945** - Voedseldroppings op het vliegveldterrein; 3-7 mei
- **1945** - Wittebrood begint elektronikazaak Breelaan 29, > **1968** Brakenhoff > **1996** Van der Steen
- **1945** - Volkshogeschool van start in de Zandhoeve. In **1946** tevens in Het Hof
- **1945** - Pension Theresia (1910) wordt pension-hotel onder leiding van de familie Bosma
- **1945** - Aan de Stationsstraat 3, zet Wim de Haan de in **1943** gesloten winkel van zijn vader Pieter voort. Hij gaat nu ook in kantoorartikelen handelen (Zie 1943)
- **1945** - Aan de Jan Oldenburglaan 1 heropent Jan Wokke zijn in **1943** begonnen groentewinkel ¹⁶³
- **1946** - Banketbakkerij Koolmees-Soecker geopend. (in **1998** gesloten. Jan Oldenburglaan 4)
- **1946** - W. Huygens benoemd tot burgemeester (tot **1959**)
- **1946** - Dokter Blokbank geplaatst bij hoek Jan Oldenburglaan / Breelaan [1945]

¹⁵⁷ *De Rustende Jager; plaats voor feest en vermaak*. Bert Veer 2018: 35-39 In: *Feest en vermaak in Bergen* 2018

¹⁵⁸ Zie het *Vliegveld Bergen NH 1938-1945*. Schuurman 2001: 48-86 met vele foto's

¹⁵⁹ *Stilstaan bij de Jodenvervolging in Bergen; wandelroute en levensverhalen*. Leijen en Van Manen 2021 (Speciale HVB-uitgave)

¹⁶⁰ Zie: *het vliegveld Bergen 1938-1945*; Schuurman 2001 hoofdstuk 6

¹⁶¹ *Zand van Zanegeest*. Theo de Graaff, Bergense Kroniek november 2022: 12- 15

¹⁶² *De V-1 lanceerbanen in Bergen*. Schuurman en Janssen, Bergense Kroniek mei 1994: 16-18

¹⁶³ *De eeuw van de middenstanders*. Vijn 2010: 54-55

- **1946** - Een onderzoek van het Ministerie van Financiën geeft aanleiding tot de sluiting van de Coöperatieve Leenbank, adres Dorpsstraat 13 (Zie 1937 en 1948)
- **1946 - 1947** - Zeer strenge winter. Hoge sneeuwbergen naar Alkmaar. Bergen vrijwel geïsoleerd
- **1947** - De watertoren (tegenover Duinvermaak) afgebroken
- **1947** - Bergerweg doorgetrokken van kruising met Oude Bergerweg tot ‘Dreef’ (Voor een overzicht van de fasegewijze aanleg van de noord-zuidverbinding zie 1969) ¹⁶⁴
- **1947** - Dokter Van Peltlaan verder verlengd (v. Borselenlaan > Bergerweg. Nu vnl. fietspad)
- **1947** - Middelbare Meisjesschool (Berger Schoolvereniging), Rondelaan 34
- **1947** - Oprichting Kunstenaarscentrum Bergen (KCB). Tot de oprichters behoorden: Jaap Min, Piet Worm, Germ de Jong en Adriaan Roland Holst. Aanvankelijk vergaderden ze in Het Wapen van Brederode (later Palermo) in de Franschesteeg 4. Tot **1960** in de Rus. Later het Plein 7
- **1947** - De tot 1948 R.K. gebleven zuivelfabriek Wilhelmina niet langer zelfstandig. Sluit in **1950**
- **1947** - Vrije School Bergen opgericht. Tot **1949** gevestigd in een particulier woonhuis te Schoorl (Zie 1949, 1961 en 1987)
- **1947** - Op de militaire begraafplaats worden de houten bordjes op de graven vervangen door ijzeren kruizen. Later volgen uniforme zerken voor Commonwealth-militairen ¹⁶⁵
- **1947** - BSV krijgt een tribune. (Oudtburghweg)
- **1947 - 1950** - ‘Zweedse barakken’ geplaatst t.b.v. van de Gemeentelijke Dienst Sociale Zaken
- **1948** - De beroemde GMC-bus, ofwel ‘De Stofzuiger’ in Bergen geïntroduceerd ¹⁶⁶
- **1948** - De toneelzaal van de Rustende Jager geschikt voor filmvertoningen. In **1973** gesloten
- **1948** - De Amsterdamsche Bank, die vanaf **1937** een pied á terre had aan de Studler van Surcklaan 8, krijgt een officieel kantoor aan de Breelaan 10, de plek waar nu café het Zeepaardje gevestigd is
- **1949 - 1950** - Merelhof gebouwd. Architecten: J. Roggeveen / A.J.F Hooning ¹⁶⁷
- **1949** - Zuurvensmolen afgebrand als gevolg van blikseminslag
- **1949** - Vrije School verhuist naar het Dorpshuis in Bergen, Raadhuisstraat 2 [1951]
- **1949** - Het door de Duitse bezetter gebouwde badhuis aan de Sluislaan verbouwd. Het biedt ruimte aan een kleine woning en twee ateliers ¹⁶⁸
- **1949** - Nadat de Coöperatieve Leenbank in **1948** door de Noorder Bank werd overgenomen, opende deze bank een vestiging aan de Dorpsstraat 13. Het woonhuis werd ingrijpend verbouwd. tot een officieel bankkantoor, dat zes dagen per week geopend was (Zie 1937 en 1946)
- **1949** - De Raiffeisenbank uit Schoorl houdt zitdagen in Het Wapen van Bergen, Breelaan 35
- **1949 - 1951** - Tuindorp derde fase aangelegd. Volgens de bewoners van de Jaap Weijandweg zijn hun huizen gebouwd als onderdeel van het Marshallhulp-programma
- **1950**
- **1950** - Zuivelfabriek Wilhelmina aan de Bergerweg 135 opgeheven, nog niet gesloopt. Wordt eerst markiezenfabriek, dan opslagplaats voor consumptiejs en vervolgens dumpzaak. Eindigt als Anema - sloopauto’s
- **1950** - Piet Vis neemt slagerij Maasen aan de Breelaan 12 over

¹⁶⁴ Eigenlijk tot net voorbij het Spoorlaantje / Dr. Van Peltlaan. De Dreef was toen nog trambaan

¹⁶⁵ Zie: *De militaire begraafplaats aan de Kerkedijk te Bergen N.H.* Kroon, Bergense Kroniek, april 2005: 16-21

¹⁶⁶ Zie: *NHADO; de Berger bus.* Mooy en Schotten 2001. De bus wordt door vrijwilligers gerestaureerd. Mogelijk 2023 gereed

¹⁶⁷ *Herinneringen aan de Merelhof.* Dijs, Bergense Kroniek nov. 2008: 20-23

¹⁶⁸ Zie: *Van schone soldaten naar schone kunsten.* S. Niks en J. Bekius In: Bergense Kroniek nov. 2021: 21-22

- **1950 en later - Prentbriefkaart** - Na een trage start steeds meer kleurenfoto-kaarten op de markt. De zwartwit-fotokaart blijft nog lang in productie. **NB: Het formaat verandert van 14 x 9 naar 15 x 10**
- **1951** - De Vrije School komt in de pastorie aan de Hoflaan 1 (anno 1881). [1949]
- **1951** - Na eerst twee jaar aan de Kleine Dorpsstraat te hebben gezeten, opent Opticien Pastoor zijn deuren aan de Hoflaan 2
- **1951** - Jacob van Reenen (1859) overlijdt. Vanaf 1885 burgemeester tot 1923 ¹⁶⁹
- **1951** - De Amsterdamsche Bank gevestigd aan de Breelaan 10 neemt de Noorder Bank over. Het kantoor op de Dorpsstraat 13 wordt gesloten. Nu is het een woning
- **1952** - Arrestantenlokaal ‘Het Spekhok’ aan de Hoopweg afgebroken ¹⁷⁰
- **1952** - Laatste bloemencorso
- **1952** - Aan de Maesdammerlaan wordt een stukje toegevoegd. Dit bevindt zich tussen het Spaansche Pad en Hoflaan ¹⁷¹
- **1952** - J. Bosma opent, na modernisering van het vroegere Pension Theresia, Hotel Marijke, Dorpsstraat 23
- **1952** - Het Hof gekocht door de gemeente Bergen ¹⁷²
- **1952** - Op de hoek Breelaan/Stationsstraat, Breelaan 17, komt De Bergensche Apotheek. Eigenaar L.E. Jacobs van Kooij
- **1953** - Het huis van de familie Diesveldt gebouwd naast De Rustende Jager [1957]
 - *Het kort na 1900 van Het Oude Hof naar de Rustende Jager overgeplaatste theehuisje maakt nu deel uit van het erf. Sinds de sloop van ‘de Rus’ - en daarmee ook van het huis in 2001 - is het sinds 2002 een ijskiosk, ‘Sandra’s IJspaleis’ (Zie 2002)*
- **1953** - Gasweg aangelegd
- **1953** - Mezenlaantje gerealiseerd
- **1953** - Reigerslaan aangelegd
- **1953** - De Van Brederodeschool gebouwd, Beatrixlaan 1. Openbare basisschool. In **1993** gefuseerd met de Van Nassauschool, gevestigd Beek 1, later Lucebertschool aan het Zakedijkje 38A
- **1953** - Laatste begrafenis op De Oude Begraafplaats ¹⁷³
- **1953** - Albert Heijn vestigt zich aan Stationsstraat 7
 - *Dat is de plaats waar vanaf 1932 een filiaal van het Zaanse levensmiddelen bedrijf Van Amerongen was gevestigd. In 1960 verhuist AH naar Plein 7 waar de zaak tot de verhuizing naar de Breelaan 14 in 1964 is gevestigd. Daarna komt het Kunstenaarscentrum ‘KCB’ in het pand op Plein 7*
- **1953** - Café Rust Wat, door Max Woiski gekocht. Hij verandert de naam in ‘La Cubana’ ¹⁷⁴
- **1953** - RK MULO-school geopend aan de Geestweg. (Zusters Ursulinen)
- **1953** - De twee middenstandsverenigingen houden in de Rus een consumentententoonstelling IBEKO (in Bergen kopen), evenals in de jaren dertig. Men vreesde de zuigkracht van Alkmaar
- **1953** - In de noordwesthoek van de Kerkedijk tegen de Oudtburghweg aan wordt een tweede perceel van boer Leijen (Kerkedijk 43) ontzand. Het eerste in **1943**. (Zie bij 1943)

¹⁶⁹ Een herinnering aan Jacob van Reenen. Langereis, Bergense Kroniek nov. 2000: 46-47. Zie ook publicaties genoemd bij 1885

¹⁷⁰ Spekhok en schuthok. Pascha In: De Badbode 1967: 23 en ‘t Spekhok In: Ide Min Dut en dat (verhalen in Oud-Bergens) 2003: 9

¹⁷¹ Uitgebreide informatie - met kaarten - van Henk Min per mail van 29 oktober 2022. F.D. Zeiler meent dat het 1934 moet zijn

¹⁷² Zie: Een hof voor een heer. Schaper, Van der Sluijs en Veer (red.) Themanummer 11, Bergense Kroniek 2014

¹⁷³ De oude begraafplaats aan de Ruinelaan. Bleys, Bergense Kroniek nov. 2009: 9-12

¹⁷⁴ Daarna The Tourist, Dancing Extase, De Berger Meermin, oogkliniek, juwelier Peperkamp. Zie: Bergense Kroniek nov. 2015

- **1954** - Opening Midget-golfbaan De Merelhof aan de Berkenlaan 1. De baan werd in **1957** overgenomen door Willem Kuin. In **1978** door zijn zoon Wim. In **2022** door diens zoon Miguel Kuin
- **1954** - In Tuindorp / Oostdorp wordt het T&O-gebouw geopend - mét speeltuin
- **1954** - Aan de Nesdijk 25 wordt een grote door Aldo van Eyck (samen met beeldhouwer-architect Sandy van Ginkel) ontworpen villa geplaatst. Dit 'jeugdwerk' gaat later grotendeels op in een uitbreiding ontworpen door Michel Smit. De villa bestaat nu uit vier gekoppelde delen met veel glas
- **1954** - Slachthuis aan de Lijtweg 56 gesloten
 - **1955**
- **1955** - (31 augustus) Tramlijn 'Bello' opgeheven ¹⁷⁵
- **1955** - Volkshogeschool Bergen vestigt zich in Het Hof ¹⁷⁶
- **1955** - Oudburgermolen verbrand als gevolg van spelen met vuur. In **1954** werd de kap al verspeeld
 - *Voor een overzicht van Berger Molens zie: Mooy, Jellema & Leysen 1972: 121, Aten 2006: 6-25 - met kaart - en De Berger molens; tentoonstellingsgids Museum Sterkenhuis 1977*
- **1955** - Aanleg Koninginneweg van Prins Hendriklaan tot Kerkedijk [Zie voor totaalplaatje 1969]
- **1955** - De rails langs de Van Blaaderenweg verwijderd. Talud lag braak tot **1968**
- **1955** - De 'Achtergarage' van de NHADO aan de Prins Hendriklaan 7 gebouwd ¹⁷⁷
- **1955** - J.S. (Jan) Scholten opent zijn wijnhandel aan de Dorpsstraat 5
- **1955** - Begin van de grote restauratie en uitbreiding van de Ruïnekerk. Duurde tot **1961**
- **1956** - Bouw bejaardencentrum Elkshove (in **1978** linker deel afgebroken) > gemeentehuis
- **1956** - Vanwege hevige sneeuwval is Bergen tijdelijk vrijwel onbereikbaar
- **1956** - Hotel-café-restaurant 'Spoorzicht' (Breelaan 11) heet voortaan 'De Brink'. Nieuwe eigenaar: D. Tilstra. (De vorige P. de Lange). [1953]. Nu restaurant Wonders (Zie 1925)
- **1957** - Zuurvensweg wordt aangelegd. Krijgt snel daarna bebouwing [1958]
- **1957** - De vierde en laatste grote ontzanding van Bergen-Binnen vindt plaats. Het betreft een zeer groot perceel gelegen tussen de Natteweg, de Oude Natteweg, de Baakmeerdijk en de Molensloot. Het is eigendom van S.J. Schouten, Baakmeerdijk 2. (Zie 1929, 1943 en 1953) ¹⁷⁸
- **1957** - De kraamkliniek Rosmade begon in **1946** in Alkmaar.
 - *De kliniek verhuisde in 1957 van Alkmaar naar Bergen. Sloot in 1976. Het huis aan het Van Reenenpark 27 werd in 1933 gebouwd. Men meent soms ten onrechte dat het in WO II een 'kringhuis' van de NSB was. Het kringhuis was echter gevestigd boven het Bureau van de Rijkspolitie aan de Karel de Grotelaan 17* ¹⁷⁹
- **1957** - Het stationsgebouw gesloopt ¹⁸⁰
- **1957 - 1966** - Uitvoering plan Kruidenbuurt ¹⁸¹
- **1957** - Wasserij De Lelie verhuist van de Achterweg 17 naar het Bergense Slachthuis aan de Lijtweg 56 dat in **1954** werd gesloten. De wasserij heet vanaf dat moment Dubbel Blank. Een reeks gebruikers komt in het oude pand van wasserij De Lelie dat een hele geschiedenis kent:

¹⁷⁵ Zie bijv.: *Met Bello naar Bergen aan Zee*. Henneke 2006: 101-106

¹⁷⁶ *Gouden Bergen; vijftig jaar gastvrijheid*. Van den Berg (Jubileumboek VHS, eigen uitgave 1994)

¹⁷⁷ Zie: *NHADO; De Berger bus*. Mooy en Schotten 2001

¹⁷⁸ Zie: *Zand van Zanegeest*. Theo de Graaff, Bergense Kroniek november 2022: 12-15. Met drie kaarten!

¹⁷⁹ Zie: *Rosmade, een begrip in Bergen*. Petra Kamp-Schurer, Bergense Kroniek april 2014: 21-25

¹⁸⁰ *Met Bello naar Bergen aan Zee*. Henneke 2006: 107-109 (De afwikkeling)

¹⁸¹ Zie: *Straatnamen in Bergen door de eeuwen heen*. Van de Graaf (eindred.) 2003: 72-75

- In **1922** werd aan de Achterweg 17 melkfabriek *De Lelie* gebouwd, die in **1923** begon te produceren. Dat duurde tot **1932**. Daarna werd het een 'wasch- en strijkinrichting' met dezelfde naam. Na het vertrek van de wasserij in **1957** werd het gebouw nog even gebruikt voor de vervaardiging van musketzaad door de chocoladefabriek van Van Campen uit Alkmaar. In **1958** werd het een confectieatelier. Eigenaar Louis Arp. In **1969** kwam er een dependance van de Technische School Alkmaar en Omstreken. In **1982** maakte Klaas de Vries er een doe-het-zelfzaak van ¹⁸²
- **1958** - Het voormalige vliegveld wordt mobilisatiecomplex
- **1958** - Parkhotel ingrijpend verbouwd en uitgebreid (Zie uitgebreide notities bij 1910)
- **1958 - 1959** - Bouw nieuwe RK huishoudschool aan de Loudelsweg
- **1958 - 1963** - Woningwetwoningen gebouwd aan de Westerweg / Zuurvansweg / Kerkedijk
- **1959** - Michael Valetton neemt de Eerste Bergense Boekhandel over. Tot **1999** (Zie 1910)
- **1959** - Dreef wordt aangelegd
- **1959** - Brand in boerderij van J. de Graaf, Bergerweg 82. Alleen het woonhuis wordt gespaard
- **1959** - De Rotterdamsche Bank opent een kantoor aan de Ruïnelaan 2-4
- **1960**
- **1960** - Locomotief 7742 keert als monument terug op de Dreef. Naar Hoorn in **1978** ¹⁸³
- **1960** - Landweg doorgetrokken van Zuidlaan tot Noordlaan
- **1960** - VVV krijgt een nieuwe behuizing aan het Plein
- **1960** - Kievitslaan aangelegd
- **1960** - Op het Plein komt een nieuw busstation. Voordien was de halteplaats voor Alkmaar vlak bij de hoek Breelaan/Stationsstraat aan de zuidzijde. De halte aan de noordkant was bestemd voor Bergen aan Zee, Schoorl, Groet en Camperduin
- **1960** - Lo de Ruiters volgt Dr. W. Huygens op als burgemeester. Trad in **1970** af ¹⁸⁴
- **1960** - [1] De Nutsspaarbank Alkmaar opent een bijkantoor aan de Ruïnelaan 8. [2] De Hoornsche Bank opent een kantoor aan de Jan Oldenburglaan 14. [3] De Amsterdamsche Bank verhuist naar de nieuwbouw op Plein 23
- **1961** - De zogenoemde 'Bakemaflat' gebouwd op de plek van het voormalige station (genoemd naar Jaap Bakema, architectenbureau Van den Broek en Bakema). Gesloopt in **2023**
 - Aanpalend kwam een Lijnbaan-achtig winkelcentrum gereed, waar bijvoorbeeld Albert Heijn werd gevestigd aan Plein 7. Het bedrijf had daarvoor vanaf **1953** een filiaal aan de Stationsstraat 7. De winkel werd overgenomen van het Zaanse levensmiddelenconcern Van Amerongen, vanaf **1932** gevestigd aan de Stationsstraat 7. In **1964** verhuisde Albert Heijn alweer naar de Breelaan 14. De flat stond jaren op de nominatie om te worden gesloopt, ondanks protesten o.a. van de Erfgoedvereniging Heemschut. In **2022**, mogelijk eerder, werd - naar verluidt - alvast begonnen met de interieurs. Sloop in **2023** ¹⁸⁵
- **1961** - Doorrijstal van de Rustende Jager aan de Karel de Grotelaan verbouwd tot 'De Taverne'
- **1961** - Restauratie en uitbreiding van de Ruïnekerk gereed. Mét 'Zaans Huisje' ¹⁸⁶
- **1961** - De Vrije School plaatst noodbarakken naast de school (ex-pastorie aan de Hoflaan 1).
- **1961** - Koningin Juliana bezoekt Bergen ter gelegenheid van de heropening van de Ruïnekerk

¹⁸² Zie: *Honderd jaar Dubbel Blank*. Cees Veer, Bergense Kroniek nov. 2009: 22-23; *Het Bergense slachthuis* Ru Waalewijn, Bergense Kroniek april 2009: 25-25 en *Bergens fabriek*. Uitgave Het Sterkenhuis. Frits David Zeiler 2001: 11-12

¹⁸³ Zie bijv.: foto's van Albers en Kentie in: *De stoomtram Alkmaar-Bergen aan Zee, 'Bello' en daarna*, 2005: 88-95

¹⁸⁴ *Burgemeester Lo de Ruiters; man van de rede*. Gelens, Bergense Kroniek april 2013: 22-25

¹⁸⁵ O.a. *Van trein naar Plein*. Jongejans en Min, Bergense Kroniek april 2016: 23 en *Bergen architectuur; de Amsterdamse School voorbij*. Teunissen c.s. 2022: 152-153

¹⁸⁶ Zie: *De Ruïnekerk, een levend monument in Bergen*. Smook en Van Oort 2013: 44-48

- **1961** - Wiertdijkje 8. Langgerekte rietgedekt huis gebouwd. Om de windvang te verminderen zijn de hoeken ervan afgerond. Uitzicht op de Voert. Architect: J. Rietveld. Familie Kuiper
- **1961** - Grondige verbouwing van ‘Het Huis met de Pilaren’ dat is overgenomen door Theo Loos
- **1961** - [1] De Nederlandse Middenstands Spaarbank opent een agentschap op de Jan Oldenburglaan 9. In **1962** wordt het alweer gesloten. Wordt voortgezet door S.M. de Lange, Beukenlaan 2. [2] De Boerenleenbank Schoorl opent een bijkantoor aan de St. Anthoniusstraat 26
- **1962** - Bejaardencomplex ‘Oldenhove’ (Nesdijk). In **1988** gemoderniseerd > ‘t Palet’
- **1962** - Het echtpaar Woudstra opent de eerste bar in Bergen; ‘Het Zeepaardje’, Breelaan 10
- **1962** - Lucebert neemt zijn intrek in de kunstzaal Boendermaker, nadat het naar een ontwerp van Jan Rietveld grondig is verbouwd. Het gebouw stamt uit **1928**. Architect: A.C. Klomp (Zie 1928)
- **1962** - Provinciale Staten presenteren een streekplankaart. Kort daarna bleek dat de Zuurvenspolder in beeld was voor een flink aantal ‘Bijlmerflats’ en niet minder dan 2000 woningen ¹⁸⁷
- **1962** - **1970** - Bebouwing ten westen en ten oosten van de Landweg ¹⁸⁸
- **1963** - Hotel-Pension Kreb, Breelaan 16, gesloten.
 - *Het linker deel - lunchroom - nu in gebruik als Bar-Dancing Atlantic. Het rechter deel - het banketwinkeltje van A.W. van der Klugt - wordt een wasserette. Daarna wordt het gebouw omgetoverd tot Discotheek De Zwarte Kat. Het eindigt als huisvesting voor gastarbeiders. In **1975** verbrandt het pand. In **1976** wordt het gesloopt om plaats te maken voor de RABO-Bank*
- **1963** - De Europese School van start, voorlopig in houten noodgebouwtje aan de Zuurvensweg, daarna Molenweidjtje 5
- **1963** - Er valt een dik pak sneeuw waardoor Bergen vrijwel geïsoleerd raakt
- **1963** - Dancing Palermo begint aan de Franschesteeg 4 in café Het Wapen van Brederode. De topjaren waren van 1972-2006. In **2012** wordt de dancing gesloopt om plaats te maken voor appartementen
- **1963** - De Uuthof met kapel en klokkentoren komt gereed aan de Nesdijk (eigenlijk Mericilaan 120). De schitterende ramen van glas-in-beton zijn van Jaap Min. De (Bergense) architect is Cor Noort. In **2022** verbouwd tot woonhuis
- **1963 (circa)** - Er komt een toegangspad tussen de Jan Oldenburglaan en het Plein. Een echte weg kwam er pas in **1973**, ‘De Doorbraak’ genoemd
- **1963** - Achter Het Witte Kerkje wordt een verenigingsgebouw geopend ¹⁸⁹
- **1963** - Laatste voorstelling in het Openluchttheater aan de Zwarteweg
- **1963** - Het Retraitehuis aan de Loudelsweg 14 A wordt omgevormd tot Vormingscentrum De Vluchtheuvel
- **1963** - De Volkshogeschool Bergen krijgt Het Hof voor 99 jaar in erfpacht (Zie 1952)
- **1963** - De bakkerij van Schrama (Oude Prinsweg 1) tegenover de ‘Oude Linde’ verbouwd tot restaurant ‘De Dikke Boom’ ¹⁹⁰
- **1963** - **1966** - Laatste fasen aanleg Kruidenbuurt (in de volksmond eerst ‘onkruidbuurt’) ¹⁹¹
- **1964** - Het openluchttheater aan de Zwarteweg wordt skibaan

¹⁸⁷ *Historische atlas van Alkmaar*: De Raad en Post 2018: 70, *Bergen in kaart*. Willemier Westra 2019: 48 en *Uit zand en zee geboren*. Willemier Westra 2020: 231-232

¹⁸⁸ Zie: *Straatnamen in Bergen door de eeuwen heen*. Van de Graaf (eindred.) 2003: 76-77

¹⁸⁹ J. Coehoorn *Gereformeerde kerk Bergen. 1926- 1976*. Herdenkingsuitgave 1976

¹⁹⁰ Voor de voorgeschiedenis zie: *Oude ansichten van Bergen*, Mooy. c.s. 1973: 15

¹⁹¹ Zie: *Straatnamen in Bergen door de eeuwen heen*. Van de Graaf (eindred.) 2003: 72-75

- **1964** - Boerderij tegenover Het Hof verlaten. Veehouder P. de Graaf verhuist naar een boerderij bij de Veerbrug ¹⁹²
- **1964** - Huize Hanca / pension Ingeborg gesloopt, Breelaan 14. Op die plek komt de nieuwe Albert Heijn die vertrekt van Plein 7
- **1964** - [1] De Twentsche Bank neemt de Hoornsche Bank over die gevestigd was aan de Jan Oldenburglaan 14
 - [2] *Later in 1964 fuseren de Twentsche Bank en de Nederlandsche Handel-Maatschappij. Ze gaan samen verder als Algemene Bank Nederland.* [3] *Later in dat jaar fuseren de Amsterdamse Bank en de Rotterdamsche Bank tot AMRO-bank. Ze houden kantoor aan het Plein 23* ¹⁹³
- 1965**
- **1965** - Kunstenaars Centrum Bergen op de locatie waar eerst Albert Heijn was, Plein 7. [1966]
- **1965** - Bij dancing Atlantic (v/h Krieb) komt wassalon Atlanta
- **1965** - De dancing van De Rustende Jager wordt supermarkt B&W (Bodegraven en Van Weert). Daarna achtereenvolgens De Boer / De Wit-Komarkt / Deen / nu Dekamarkt aan Plein no. 4
- **1965** - De in **1964** gefuseerde AMRO-bank vestigde zich aan het Plein 23. Bleef daar tot **1988**. Toen kreeg de bank op no. 29 een nieuw gebouw.
- **1965** - Amoco proefgasboringen aan de Bergerweg. [1967]
- **1965** - Benzinepomp Van den Bosch geopend, Kogendijk 2. In **1968** volgt de garage (Tuindorp)
- **1966** - De Volkshogeschool, Duinweg 5, rondt de eerste grote uitbreiding af. Er zullen er nog twee volgen ¹⁹⁴
- **1965** - Eerste rijdende winkel in Bergen (NCM / SRV), Henk Leijen ¹⁹⁵
- ± **1965** - Aanleg kruispunt Bergen/Dreef. Het Toopespadje verdwijnt.
 - *Dat geldt ook voor het huisje van Engel Half dat eraan ligt. Het padje is genoemd naar Toop Duin. Hij woonde op het Zakendijkje en liep er met zijn handkarretje met grutterswaren doorheen, op weg naar zijn klanten in Tuindorp* ¹⁹⁶
- **1965 - 1966** - Besluit tot en vervolgens sluiting van de ‘Oude Begraafplaats’
- **1965 - 1968** - Totstandkoming De Negen Nessen. Architecten: Zuiderhoek / Klarenbeek ¹⁹⁷
- **1966** - Alweer een klein klein stukje wegdeel van de toekomstige noord-zuidverbinding klaar. Nu van Dreef tot aan Natteweg (Koninginneweg > Landweg). De route werd in etappes aangelegd. (Voor een overzicht van de gehele aanleg zie 1969)
- **1966** - Prins Hendriklaan, RK-noodkerk geopend, St. Benedictuskerk genoemd ¹⁹⁸
- **1966** - Tally-Ho vestigt zich aan de Stationsstraat 21
- **1966** - Tussen de Kogendijk en de Van Blaaderenweg komt een zestal zgn. Bogaerswoningen gereed, alle voorzien van platte daken.
- **1966 - 1975** - Uitvoering Plan Saenegheest en Westerweg/De Rekere ¹⁹⁹
- **1967** - Verzorgingshuis voor chronisch zieken (Kerkedijk 37) ‘Oudtburgh’ gereed
- **1967** - BSV krijgt een kantine. Oudtburghweg 1

¹⁹² Zie: *O ja, dat was Bergen*. Jellema en Mooy 1992: 54

¹⁹³ Gegevens verstrekt door Jan Rein Pruntel die onderzoek doet naar Bergense banken en aan een publicatie werkt

¹⁹⁴ Zie: *Groeten uit Bergen; toen en nu*. Koch en Duin 2018: 99-101

¹⁹⁵ *De eeuw van de middenstanders*. Vijn 2010: 30-31; 126-127

¹⁹⁶ *Belevenissen van een Bergenaar*. Joh. Ranzijn 199: 129. In **2000** wordt het kruispunt omgebouwd tot rotonde.

¹⁹⁷ *Kroniek van de 9 Nessen. 1968-2018* Vriesema c.s. (red.)

¹⁹⁸ De Benedictusparochie werd in **1965** gesticht. Het houten noodgebouwtje had voordien in Rotterdam dienst gedaan. De parochie werd in **1980** opgeheven. Het gebouw heeft daarna nog een aantal jaren dienst gedaan als café

¹⁹⁹ Zie: *Straatnamen door de eeuwen heen*. Van de Graaf (eindred.) 2003: 81-83 / 84-86

- **1967** - Berdos verhuist van de Lijtweg naar de Groeneweg (Kiefthoek) ²⁰⁰
- **1967** - Sluiting van de boerderij behorend bij het klooster aan de Loudelsweg
- **1967** - Aan de Schapenlaan 19 brandt de stolpboerderij van de fam. Admiraal af
- **1967** - Na de bouw, vanaf **1965**, zijn de drie Frankenstate-flats klaar. Lindelaan 16-46. Architecten: Oyevaar, Stolle & Van Gool
- **1967 - 1968** - Het meest oostelijke deel van Saenegheest gereed ²⁰¹
- **1968** - De Gemeentewerf verdwijnt achter Albert Heijn. Wordt parkeerterrein, ‘Binnenhof’
- **1968** - Aan de zuidzijde van Pension Het Witte Huis (Ruïnelaan 13/15) wordt een nieuwe uitbouw toegevoegd. Het oorspronkelijke deel bestaat uit een verbouwde stolpboerderij met een langgerekt dwarshuis, begin 1900 de schilderswerkplaats van Albert Bogtman (Zie 1995)
- **1968** - Aan de Karel de Grotelaan 6 beëindigt Kees van Wonderen zijn boerenbedrijf
- **1968** - Het Hof verbouwd. Keukenaanbouw en centrale verwarming
- **1968** - Bergense Omroep Amateurs (BERGOA) opgericht. Tot **1980** gevestigd in Kranenburgh. Daarna boven het politiebureau aan de Karel de Grotelaan 17 ²⁰²
- **1968** - Prinses Beatrix en Prins Claus bezoeken Bergen (Rustende Jager)
- **1968** - Het op een na laatste stukje van de noord-zuidverbinding komt gereed, van Zuidlaan tot Noordlaan [Voor een overzicht van de gehele aanleg zie 1969]
- **1968 ?** - Noodweer zet de Nessen en andere dorpsdelen onder water
- **1968 - 1969** - Huizenbouw in het centrale deel van de nieuwe wijk Saenegheest
- **1969** - Een uit de jaren twintig stammend pension dat achtereenvolgend Wachtendonk, Haak en Citadel heette, aan de Breelaan 92, wordt gesloopt en als appartementengebouw herbouwd. Is onherkenbaar maar behoudt zijn naam
- **1969** - Berdos krijgt een nieuwe tribune op de in **1967** officieel geopende terrein Kiefthoek
- **1969** - Amoco ontdekt gas in de Bergermeerpolder. Productie begint in **1972**
- **1969** - Laatste fase van de aanleg van de Landweg. Wordt verhard en doorgetrokken tot de Duinweg naar Schoorl. Sterk verbeterde noord-zuidverbinding. De aanleg ervan nam (exclusief de planning vooraf) 42 jaar in beslag. Samenvatting van eerder genoemde jaartallen:
 - **1937** - *In het kader van de ‘werkverschaffing’ wordt van de Kerkedijk tot de Zuidlaan, dwars door de weilanden heen, een talud aangelegd*
 - **1939** - *Van de Nesdijk tot aan de kruising met de Oude Bergerweg wordt een allereerste begin gemaakt met de aanleg van de Bergerweg en dus ook van de noord-zuidverbinding*
 - **1947** - *De Bergerweg wordt doorgetrokken van de kruising met de Oude Bergerweg tot aan de Dokter van Peltlaan, waar nu de Dreef is*
 - **1955** - *Midden in het nog slechts op de tekentafel bestaande tracé wordt, schijnbaar willekeurig, een stuk weg Van de Koninginneweg naar de Kerkedijk aangelegd. Het bejaardencentrum Elkshove - **1956** - werd zo alvast bereikbaar gemaakt*
 - **1966** - *De Koninginneweg vanaf de Dreef tot aan de Prins Hendriklaan komt gereed*
 - **1968** - *Een stukje weg aangelegd van Zuidlaan tot Noordlaan*
 - **1969** - *Het in **1937** aangelegde talud van de Kerkedijk tot aan de Zuidlaan krijgt een wegdek en het laatste stukje Noordlaan / Duinweg wordt eraan toegevoegd* ²⁰³
- **1969** - Fietsenzaak Busker vestigt zich in het pand van de comestibleswinkel van De Wijs en Broers aan de Kerkstraat 1. Voordien was daar slagerij Köne gevestigd
- **1969** - De kunstenaars Ans Wortel betreft Kranenburgh, waar ze tot **1991** zal blijven wonen

²⁰⁰ Berdos 50. J.J.M. Schmidt, Jubileumboek vijftigjarig bestaan 1982. Op 27 december 1967 vindt de officiële opening plaats

²⁰¹ Bergen in kaart. Willemier Westra 2019: 51

²⁰² Huize Kranenburgh: van burgemeesterswoning tot Museum Kranenburgh. Jan Hageman, Bergense Kroniek, april 2014: 9

²⁰³ Jaartallen van de noord-zuidverbinding zijn gebaseerd op een analyse van een 12-tal plattegronden, Collectie Willemier Westra

- 1970

- 1970 - Eerste overdekte zwembad 'De Beeck' geopend. Hoek Prins Hendriklaan / Beatrixlaan ²⁰⁴
- 1970 - De Ruïnekerk krijgt een carillon
- 1970 - Aan het Dorpshuis en het Oude Raadhuis wordt een nieuwe vleugel toegevoegd
- 1970 - Filterinstallaties in de open lucht (ronde bakken met waterparaplu) aan de Zwarteweg (PWN) afgebroken
- 1970 - Endegeest aangelegd
- 1970 - De Petrus- en Pauluskerk krijgt een uitbouw naar achteren, 'De Beuk' genoemd
- ± 1970 - Aan vormingscentrum De Haaf, Natteweg 9, worden nieuwe gebouwen toegevoegd
- 1970 - 1971 - Op een stukje nog onbebouwde grond komt modezaak De Pee, J. Oldenburglaan 1
- 1970 - 1974 - Woningen aan de Cornelis Kagerlaan, Joost Ivanghlaan, Jan Leijenlaan, Westeweg ten zuidoosten van het Johan Frisoplantsoen
- 1971 - J. Ritsema burgemeester (tot 1996) ²⁰⁵ De aftredende Lo de Ruiter wordt dijkgraaf
- 1971 - De kern van Bergen wordt beschermd dorpsgezicht
- 1971 - Pretpark De Bedriegertjes, Oude Bergerweg 30, verdwijnt. Het werd daarna een tennis-park (Zie 1933 en 1991). ²⁰⁶ Omstreeks 2016 komen er woningen op deze plek
- 1971 - De 'Derde Wereldwinkel' vestigt zich in een deel van het Dorpshuis (dokter Dekkerhuis), Raadhuisstraat 2 (Zie 1932)
- 1971 - Amoco boort bij de Franschman
- 1971 - 1977 - Bouw in fasen van 12 kleedkamers en kantine van Berdos
- 1972 - Busonderneming NACO wordt twee jaar na de overname van de NHADO - 1972 - op zijn beurt overgenomen door de NZH. In 1999 gaat de maatschappij op in Connexion (Zie 1929 en 1970) ²⁰⁷
- 1972 - Het uit 1906 stammende pension De Haemstede verbouwd tot bejaardenhuis. Breelaan 47
- 1972 - Karakteristiek huis 'Rustoord' Breelaan 28 afgebroken ²⁰⁸
- 1972 - Alkmaar annexeert delen van het oostelijk gedeelte van Bergen (w.o. de Sluispolder)
- 1972 - De Boerenleenbank (Zie 1958 en 1961) en de Raiffeisenbank (Zie 1949 en 1965) fuseren tot Rabobank. De kantoren aan de Dorpsstraat 3 en de Stationsstraat 6 blijven tot 1980 beide in gebruik
- 1973 - De eeuwenoude Lindeboom ('Dikke Boom') vervangen ²⁰⁹
- 1973 - Berdos krijgt een nieuwe kantine
- 1973 - Johan Friso Plantsoen aangelegd
- 1973 - De toneelzaal, annex bioscoop, van De Rustende Jager gesloten
- 1973 - 1974 - Seniorenflats (serviceflats) aan De Rekere gereed. 'Huis De Rekere' Arch. J. Nusk
- 1974 - Boorlocatie AMOCO aan de Bergerweg in gebruik
- 1974 - Het Rijkswegenfonds 1966-1971 voorzag in de aanleg van een vierbaansweg op het traject Alkmaar-Den Helder. De minister van Verkeer en Waterstaat Westerterp deelt echter mee dat dit plan is ingetrokken (Zie 1984 en 2007-2008) ²¹⁰

²⁰⁴ Het tweede zwembad opent in 1993. Het brandt in 2017 af en wordt in 2022 vervangen door een nieuw zwembad (het derde)

²⁰⁵ Zie artikel Bob Berg in de Alkmaarsche Courant 2 maart 1996

²⁰⁶ *Op de jaesschommel in De Bedriegertjes*. Jan van Baar. In: *Ik was erbij*. 2010: 171-173

²⁰⁷ *NHADO; de Berger bus*. Mooij en Schotten 2001. Zie: 1929

²⁰⁸ Galerie Tholen kwam ervoor in de plaats, later de Gouden Zon

²⁰⁹ *Bergen, dorp voor alle seizoenen*. Jellema 2008: 60

²¹⁰ Alkmaarsche Courant 18 juni 1974

- 1974 - Aanleg van een verbindingsweg tussen de Dokter van Peltlaan en het Plein. De weg wordt algemeen 'De Doorbraak' genoemd. Om de weg te verwezenlijken moest een dubbel woonhuis aan de Van Peltlaan 4 en 6 in 1973 het veld ruimen. In 1963 was er al een verbindingspad
- 1974 - Meester Quantplein aangelegd
- 1974 - Hotel-restaurant Hertenkamp wordt casino
- 1974 - Zorgcentra 'De Marke' en 'Saenehof' geopend. Saenehof 1
- 1974 - De speeltuin van Duinvermaak gesloten ²¹¹
 - 1975
- 1975 - Hotel Marijke, Dorpsstraat 23, ondergaat grote uitbreiding naar achteren
- 1975 - Het voormalige Hotel Krebs (Atlantic) aan de Breelaan brandt af
- 1975 - Het eertijdse Hotel Hertenkamp aan de Komlaan (tegenover het Hertenkamp) verbouwd tot een appartementenflat met hotelkamers.
 - *Herbergde kort een casino. Heeft een Chinees restaurantgedeelte. Heette nog Hertenkamp. Vanaf 1980 kwamen daar onder meer resp.: Joegoslavisch restaurant (met ernaast Dolly's Bar), kippenrestaurant De Mollige Haan en Steakhouse De Barbaar. Het Chinees restaurant was intussen verhuisd naar De Oude Prins.* ²¹² In 1994 wordt het gebouw afgebroken om plaats te maken voor twee moderne appartementenflats
- 1975 - Vormingscentrum De Vluchtheuvel gesloten, Loudelsweg 14a. (Voordien Retraitehuis) Architect: J.C. Leijen
- 1975 - Aan de Nesdijk 20 B komt een bio-dynamische winkel (De Garve, nu Organic)
- 1975 - Rechter gedeelte van Pension De Zilverpar, Breelaan 23, gesloopt ²¹³
- 1975 - 1978 - Bouw Europese School-complex, Molenweidjtje 5. Gaat in de jaren na 2022 verhuizen naar Alkmaar
- 1976 - Sloop, na een brand in 1975, van hotel 'Atlantic' (Zie 1963) ²¹⁴
- 1976 - Aan de Nesdijk 35 verrijst 'Mirembe' t.b.v. uit Afrika teruggekeerde Ursulinen
- 1976 - Protesten tegen de uitbreiding van drankenhandel Scholten aan de Dorpsstraat 9.
 - *Het pand was al vanaf het eind van de jaren '60 in gebruik bij Scholten als opslagruimte. Bewoners aan de Dorpsstraat tekenen onder meer bezwaar aan tegen de verkeersopstoppingen en het lawaai. Zelfs pastoor De Haan tekent de klachtenlijst van het comité.* ²¹⁵ Voordien was dit het woonhuis van kunstschilder Kasper Niehaus (1889-1974) In 1985 wordt het huis gesloopt
- 1976 - Van Stavelenplein aangelegd
- 1977 - Het bouwproject van 12 kleedkamers en een kantine bij Berdos voltooid
- 1978 - Aldi, Jan Oldenburglaan 21, op de open plek naast (voormalige) ijzerwarenhandel Finkensieper. Architect: N. Bijl [1977]
- 1978 - Locomotief 'Bello' verdwijnt als monument uit het dorpscentrum. Gaat naar Hoorn
- 1978 - De Mytylschool vestigt zich aan de Oudtburghweg 3
- 1978 - Het restaurantgedeelte van De Rustende Jager wordt omgevormd tot bistro De Pepermolen. In 1987 krijgt het een terras

²¹¹ Zie *Bergense speeltuinen* (Botman, Nuyens en Veer) In: *Feest en vermaak in Bergen*: 2018: 66-71

²¹² Zie verder: *Suikerzakjes met een geschiedenis*. Van der Miesen en Waalewijn. *Bergense Kroniek* april 2018: 25-27

²¹³ Breelaan 23 was met 21 onderdeel van pension De Zilverpar. Op deze plek kwam de NMB. Deze bank ging op in de ING-bank

²¹⁴ Eerst Hotel Krebs. Bij de sloop gastarbeiderspension en discotheek De Zwarte Kat. Later locatie RABO-bank. Nu gesloten

²¹⁵ Noordhollands Dagblad 7 januari 1976, 6 februari 1976, 8 maart 1976

- **1978** - Architectenbureau Maarten Min betreft De Poort van Kleef, hoek Oosterweg/Dorpsstraat. Verhuist in **1995** naar Hoflaan 1 ²¹⁶
- **1978 - 1979** - Bouw raadhuis Elkshove ²¹⁷ Het werd in **2014** gesloopt > **2015** Brandweerkazerne
- **Postcodes ingevoerd 1978**
- **1979** - ‘De Oude Herberg’ (voorheen café Hilbrand, op de hoek van Dorpsstraat en Hoopweg) wordt bij Hotel Marijke gevoegd (Dorpsstraat 23)
- **1979** - Dokter Blokweg gereed, evenals Jan Roggeveenweg. Ze vormen de aanzet tot het Coninxcwegplan. Ontwerp: J. Bakker/P. Tauber. De aanleg gebeurt in fasen tot **1984** ²¹⁸
- **1979** - Tijdens een ledenvergadering wordt besloten dat vv Berdos geen RK signatuur meer heeft
- **1980**
- **1980** - Het nieuwe gemeentehuis Elkshove geopend. Architect: Cor Kalfsbeek
- **1980** - Plan Zuurvansweg gestart. Wegen onder meer: Goudert, Hillecum en Langerijm. De namen zijn ontleend aan eilandjes die voor de drooglegging van het Bergermeer tegenover de Nesdijk lagen. Drooglegging in 1565 voltooid
- **1980** - ‘Zweedse barakken’ van Gemeentewerken buiten gebruik. Kort daarna afgebroken. Locatie: huidige bibliotheek, Dreef 1
- **1980** - Bouw Rabobank en bovengelegen appartementen op de plaats van Kreb, Breelaan 16.
- *(Na het afbranden van het voormalige hotel in 1975 en sloop in 1976). Voordien was de bank gevestigd in twee panden: op de Dorpsstraat 3 en de Stationsstraat 6. In het pand aan de Dorpsstraat 3 was vanaf 1963 de Boerenleenbank gevestigd. De Raiffeisenbank zat vanaf 1965 aan de Stationsstraat 6. Toen de beide banken in 1972 fuseerden tot Rabobank, bleven ze elk op hun oude stek kantoor houden tot 1980* ²¹⁹
- **1980** - De Geestweg krijgt (nieuwe ?) riolering
- **1980** - Muur rond de Ruïnekerk gerestaureerd (Zie 1990)
- **1980** - Het Pesiebad, op grens Alkmaar, gesloten. Nu speeltuin De Batavier, Bergerweg 100
- **1980** - Meester Van Hoornweg aangelegd (Coninxcwegplan)
- **1981** - Het geheel vernieuwde Dorpshuis geopend. (Raadhuisstraat 2)
- **1982** - Parkhotel krijgt een verdiept en overdekt terras aan de Stationsstraat
- **1982** - Klaas de Vries opent een doe-het-zelf-zaak aan de Achterweg 19. (Zie 1922)
- **1982** - Begin zaterdagmarkt Kleine Dorpsstraat. (Vanaf **2003** rond de Ruïnekerk)
- **1982** - De speeltoestellen van de in **1971** gesloten Bedriegertjes gaan naar het voormalige Pesie-terrein De Batavier, Bergerweg 100
- **1983** - Bloemenshop Vrasdonk komt in het pand van Garage Koster. Nu Vanilia, Breelaan 3
- **1983** - Aan de Oosterweg 1 sluit slagerij Ruyter. Gevestigd sinds **1923**
- **1984** - Sloop boerderij P.J.M. Smit, Zakedijkje 53. S. koopt boerderij Cor Schoen, Kerkedijk 45
- **1984** - Kennemeroord / Beau Séjour gesloopt, Breelaan 53. Wordt appartementengebouw in **1996**
- **1984** - Coen Bogtmanweg aangelegd evenals Nicolaas Puntweg en Cor Zwakmanweg
- **1984** - Het in **1974** door het ministerie van Verkeer en Waterstaat afgeblazen plan voor de aanleg van een vierbaansweg op het tracé Alkmaar-Den Helder is intussen toch weer uit de kast gehaald. De gemeente Bergen laat het ministerie weten er absoluut tegen te zijn. Het plan verdwijnt opnieuw in een la ²²⁰ (Zie 1974 en 2007-2008 en 2023)

²¹⁶ In **1876** was het een café en melksalon. Zie: Van der Miesen, *Jan Rose 1904-1986* In: Bergense Kroniek nov. 2021: 11 (met foto)

²¹⁷ Zie: *O ja, dat was Bergen* Jellema en Mooij. 1992: 12. Architect: Cor Kalfsbeek

²¹⁸ Zie: *Straatnamen van Bergen door de eeuwen heen*. Van de Graaf (eindred.) 2003: 87-89

²¹⁹ Gegevens ontleend aan het lopend onderzoek naar Bergense banken van Jan Rein Pruntel. Publicatie in voorbereiding

²²⁰ Alkmaarsche Courant 23 maart 1984

- **1984 - 1985** - Piet Blankendaalweg aangelegd
- **1985**
- **1985** - Sloop huis Kasper Niehaus, Dorpsstraat 9. Was vanaf eind jaren '60 tot mei 1986 opslagruimte van Scholtens drankenhandel (Zie 1976)
- **1985** - Parkhotel breidt in westelijke richting uit aan de Stationsstraat (Architect: J. Vormer)
- **1985** - Bibliotheek geopend, met erboven gelegen appartementen, op de plaats van de voormalige 'Zweedse barakken'. Dreef 1. Architecten: Bakker Boots Van Haaren. (Zie: 1947-1950)
- **1985 - 1989** - De Tobiasschool gevestigd in kleuterschool St. Angela, Geestweg 19
- **1986** - Oranjehotel, Breelaan 7, gesloopt om plaats te maken voor Centre Ville I (Zie: 1987-1988)
- **1986** - In de boerderij De Franschman, Herenweg 5, wordt kaas gemaakt ²²¹
- **1986** - De eeuwenoude beuk 'De Duizendpoot' aan de Herenweg (bij Wimmenum) opeens bezweken ²²²
- **1986** - Boerderij De Witte Pauw (aan de Kanaaldijk) afgebrand
- **1986** - Jan Vasbinder verkoopt fietswinkel (Jan Oldenburglaan 16) aan de ABN. Na de fusie met de Amro-bank in **1991** wordt het pand afgebroken. Op die plek is nu Het Drieluik v.a. **1992**
- **1986 - Telefoonnummers 1985** - *Het vijfde cijfer wordt toegevoegd en er wordt een 1 of een 9 voor gezet*
- **1987** - Bebouwing ten oosten van de Landweg (Marga Klompé-, Joke Smit- en Haya van Somerenstraat)
- **1987** - Aan het Plein worden de loodsen van Akerboom afgebroken. Op die plek komt in **1988** een nieuw gebouw van de AMRO-bank. In **1991** fuseren ABN en AMRO, waarna de ABN verdwijnt van de Jan Oldenburglaan 16 en intrekt bij het AMRO-bankgebouw, Plein 29 (Zie 1965)
- **1987** - Parallel aan (en ten zuiden van) de Nesdijk komt een fietspad gereed
- **1987** - Bergen wordt geconfronteerd met het 'Inrichtingsplan Weiderecratiegebied Bergen'. De Zuurvenspolder maakte daar de kern van uit. In **1998** was het van tafel ²²³
- **1987** - Het patronaatsgebouw ('La Bicyclette', voorheen St. Jansgebouw) afgebrand. Er komt een rijtje woningen voor in de plaats. Dorpsstraat 24-30. (Architectenbureau: Min2)
- **1987** - De al bestaande A. Roland Holtschool/Vrije School betreft het gebouw van de RK-Landbouwschool, Loudelsweg 38 (Zie 1947, 1949 en 1961)
- **1987 - 1988** - Het 'Centre Ville' (I) komt in de plaats van het Oranjehotel. Arch. Maarten Min
- **1987 - 1992** - Aanleg en bouw Loudelspark, 48 villa's. (Ontwerp: Min2/VBM) Een deel ervan moest wachten op de sloop van het pensioonaat in **1990** (zie ook voetnoot bij 1990-1993)
- **1988** - Autosloperij Anema aan de Bergerweg (ex Zuivelfabriek Wilhelmina) nu zelf gesloopt
- **1988** - De Citadel aan de Breelaan 92 wordt appartementengebouw
- **1988** - De opvallende schoorsteen van bakkerij Bakker in de Dorpsstraat afgebroken
- **1988** - Koningin Beatrix reikt in Bergen een literaire prijs uit aan Eva Gerlach
- **1988** - Marga Klompéstraat, Joke Smitstraat en Haya van Somerenstraat gereed (Zie 1987)
- **1988** - [1] De AMRO Bank verhuist van Plein 23 naar een nieuw kantoor op no. 29. (Zie 1965)
- [2] De VSB Bank trekt in het zojuist verlaten kantoor van de AMRO Bank, Plein 23. Het kantoor aan de Ruïnelaan 2-4 wordt gesloten. [3] De ABN Bank breidt het kantoor aan de Jan Oldenburglaan 14 uit met no. 16. Daar zat de fietsenzaak van Vasbinder (Zie 1960 en 1964) ²²⁴

²²¹ Op de hoek Zeeweg / Herenweg staat ook een boerderij die De Franschman heet. Eigenaar familie Veldt. Klaas overleed in **2021**

²²² Was een ware toeristenattractie. *Gids voor Bergen en Bergen aan Zee* door P. Rus (uitgegeven 1914 / 1974) schrijft er lyrisch over

²²³ Zie: *Uit zand en zee geboren; Bergen van oertijd tot heden*. Willemier Westra 2020: 232-235

²²⁴ Gegevens ontleend aan het onderzoek van Jan Rein Pruntel naar de Bergense banken. Hij werkt aan een publicatie

- **1989** - De tegenover Hotel Marijke gelegen ‘Dorpshoeve’ (Dorpsstraat 21) bij het hotel gevoegd
- **1989** - Pension ‘William’s Court’ / ‘De Meidoorn’ (Russenweg 1) gesloopt
- **1989** - BSV krijgt een nieuwe tribune aan de Oudtburghweg ²²⁵
- **1989** - Eeuwigelaan 11. Villa in strakke stijl, waarin driehoek, cirkel en rechthoek bepalend zijn
- **1989** - Huis van de beheerder van de algemene begraafplaats gesloopt
- **1989** - Aan de Eeuwigelaan 44 verrijst een villa met een lang schuin aflopend dak. Daaraan dankt het zijn bijnaam ‘De Skibaan’. Architecten: Van Hoeken en Thoes. In **2018** wordt het pand ingrijpend verbouwd
- **1989** - Aan het Molenweidje 4 wordt een mortuarium geopend op een deel van het terrein van de Berger IJssport Vereniging
 - **1990**
- **1990** - Eerste paddentunnel onder de Herenweg. In **1992** volgt een tweede
- **1990** - Het huis van tandtechniker Van der Hilst (Breelaan 5) afgebroken. Het maakte plaats voor Centre Ville II (1991-1992). Architect: Maarten Min
- **1990** - Aan de Rondelaan 8 wordt een woonhuis gerealiseerd in de stijl van Berlage. Kenmerkend zijn de vier boogconstructies aan de voorgevel. Architect: Adrie Reus
- **1990** - Het Noord-Hollands Landschap verwerft de Loterijlanden aan de Bergerweg
- **1990** - Nieuw moederhuis Ursulinen ‘Kloosterhof Angela Merici’ Nesdijk 31
- **1990** - Retraitehuis / ‘St. Anthoniusgesticht’/ Ursulinenklooster na leegstand in brand gestoken en vervolgens gesloopt. De kapel werd in hetzelfde jaar eveneens gesloopt ²²⁶
- **1990** - Het ‘Hans en Grietjehuis’ aan de Kleine Dorpsstraat maakt plaats voor vier appartementen met winkelruimtes eronder. Eén ervan is goudsmederij ‘de Pioen’, Kleine Dorpsstraat 22 ²²⁷
- **1990** - Muur rond Ruïnekerk gerestaureerd. [1980, mogelijk betreft het 2 restauraties]
- **1990** - Museum Kranenburgh verwerft een depot aan de Berkenlaan
- **1990 - 1991** - De Petrus- en Pauluskerk krijgt een ontmoetingscentrum: ‘De Nieuwe Beuk’ ²²⁸
- **1990 - 1993** - Beekhove komt in de plaats van het afgebroken Ursulinenklooster. Ter herinnering daaraan krijgen de straten namen als: Klokketuin, Kloosterlaan, Ommegang, Smeemanlaan en Koorlaan ²²⁹
- **1991** - Op het terrein van De Bedriegertjes, Oude Bergerweg 30, komen 6 tennisbanen [1993] (Zie 1971 en 1982)
- **1991** - Achter Centre Ville I en II (Breelaan 7 en 9, nu Lady Papa en La Terrazza) wordt een parkeerterrein aangelegd
- **1991** - De ABN Bank (Jan Oldenburglaan 14-16) trekt na de fusie met de AMRO-bank bij het gebouw van de AMRO Bank in, Plein 29. De AMRO Bank had daar vanaf **1988** een nieuw kantoor. Daarvoor zat de bank op Plein 23
- **1991** - Pension Holland afgebroken (Studler van Surcklaan 2, hoek Ruïnelaan) [1994]
- **1991** - Het uit **1906** stammende pension De Haemstede dat in **1972** een bejaardenhuis werd, en toen een nieuwe vleugel kreeg, wordt een bij Oudtburgh behorend zorgcentrum. In **1995** verhuisden de bewoners naar een nieuw pand aan de Beemsterlaan 6

²²⁵ BSV 1920-2000, *De geschiedenis van de Berger Sportvereniging*. (eigen uitgave) Rühl en Henneke 2000

²²⁶ Zie: *Geschiedenis van het voormalige klooster (enz.)*. Leijen nov. 2005: 8-13 en Themanummer 14 Bergense Kroniek 2021

²²⁷ Marius Hofhuis: De naam werd pas gegeven na de invoering van Lichtjesavond in **1926** (Alkmaarsche Courant, 12 april 1989). Aan de Loudelsweg 101 heeft nog een huis met die naam gestaan. Na een verbouwing in **1973** verdween de naam

²²⁸ Het is de tweede uitbouw naar achteren. De eerste, ‘De Beuk’ genoemd is van **1970**

²²⁹ De omgeving van weg vanaf de Kloosterlaan tot aan de Ursulinenlaan, waar voordien het Retraitehuis stond, werd in **1992** Loudelspark genoemd. Het park kwam in de plaats van het afgebroken Retraitehuis en de tuinen eromheen

- **1991** - [1] ABN en AMRO fuseren tot ABN AMRO Bank. met kantoor aan Plein 29. Het ABN-kantoor aan de Jan Oldenburglaan 14-16 wordt in hetzelfde jaar afgebroken om plaats te bieden aan winkelcombinatie Drieluik. [2] De Nederlandsche Middenstands Bank (NMB), inmiddels gefuseerd met de Postbank, gaat op in de ING. Het kantoor van de NMB aan de Breelaan 23 wordt aangehouden
- **1991 - 1992** - Naast Centre Ville I verrijst op de plek van het pand van tandtechnieker Van der Hilst Centre Ville II, Breelaan 5. Architect: Maarten Min
- **1992** - Het Bergerbos komt in handen van de PWN ²³⁰
- **1992** - Drieluik (winkelcombinatie) geopend aan de Jan Oldenburglaan 14, met erboven een aantal seniorenwoningen.
 - *Op deze plaats stond v.a.1919 een dubbel woonhuis. Later pension Jacoba v/h pension Prinses Juliana. Het rechter gedeelte wordt in 1959 Hoornsche Bank. (Later opgegaan in de ABN-bank.) Het linker deel wordt in dat jaar fietsenzaak Vasbinder. De zaak wordt in 1986 gekocht door de ABN (Zie 1988)*
- **1992** - Waar het Retraitehuis stond, komen nu de eerste woningen van het ‘Loudelspark’
- **1993** - De eerste Kunsttiendaagse
- **1993** - Het oude zwembad ‘De Beeck’ aan de Beatrixlaan gesloopt en het nieuwe geopend, Molenweidjtje 2, bij de Kerkedijk. Architect: Sander Douma. Brandde in **2017** af
- **1993** - Kranenburgh wordt museum. In **2013** wordt er een grote aanbouw aan toegevoegd ²³¹
- **1993** - Ron Wessels, Bert Veer, Piet Mooij en Ben Min richten de Historische Vereniging Bergen NH op ²³²
- **1993** - MAVO-school (voorheen ULO-school), Beemsterlaan 6 gesloopt
- **1994** - Van Brederodeschool gesloopt, Beatrixlaan 1. In 1993 gefuseerd met de Van Nassauschool. Verhuist naar Beek 1. (Zie 1953)
- **1994** - De openbare ULO-School uit **1921** aan de Beemsterlaan 6 heeft plaats gemaakt voor Zorgcentrum De Haemstede. Ervoor in de plaats zijn 30 aanleunwoningen gekomen
- **1994** - Als gevolg van de gaswinning door AMOCO beleeft Bergen zijn eerste aardbeving
- **1994** - Het gebouw waar eerder Hotel-Restaurant Hertenkamp gevestigd was wordt afgebroken
- **1994** - Natuurmonumenten koopt bij de Damlandermolen 20 ha. bollengrond. > natuurgebied
- **1994 - 1995** - Aan de Oudtburghweg is een nieuwe ijsbaan gekomen ²³³
 - **1995**
- **1995** - Grote uitbreiding en modernisering van De Zandhoeve, Duinweg 5 ²³⁴
- **1995** - Conferentieoord De Haaf, aan de Natteweg 9, in de as gelegd. In **1996** herbouwd. In **2022** gesloopt, met uitzondering van een villa. Op een deel van het landgoed zijn van **2016-2017** drie witte woongebouwen verrezen
- **1995** - Er komen drie prestigieuze woongebouwen op de plaats van hotel ‘Hertenkamp’ Van Reenenpark 22-44. INBO Architecten
- **1995** - Op de plaats van het afgebroken pension ‘Het Witte Huis’, Ruïnelaan 13/15, wordt een nieuw hotel gezet. De stijl herinnert ons aan de historische omgeving. Architecten: Min2.
 - *Het pand heeft vele gedaanten gekend: Het 19e-eeuwse pand was rond **1910** een stolpboerderij met een zeer langgerekt dwarshuis. Het was toen de schilderswerkplaats van Albert Bogt-*

²³⁰ Zie: *Het Bergerbos* in: *Heerlijk Bergen?* In: Nobbe en Borst: Ten Haaf 1995: 47-51 en speciale krant *Behoud Berger Bos* 1989

²³¹ Zie: *Huize Kranenburgh; van burgemeesterswoning tot museum*. In: Hageman, Bergense Kroniek april 2014: 6-12

²³² *Een terugblik op het ontstaan; tien jaar Historische Vereniging Bergen NH*. Kirpensteijn & Starink-Bruisma B. Kroniek nov. 2003

²³³ Zie: *IJspret in Bergen* In: *Feest en vermaak in Bergen*. Orij 2018: 52-56

²³⁴ Zie: *Groeten uit Bergen; toen en nu*. Koch en Duin 2008: 99-101

man. ± 1920 werd er in het midden lukraak een vierkant wit gepleisterd blok aangeplakt. Vanaf die tijd werd het 'Pension Het Witte Huis', dat aanvankelijk een pension voor ouderen was. In 1968 werd het pension uitgebreid met een groot stuk nieuwbouw aan de zuidzijde. In 1991 volgde opnieuw een grote uitbreiding. Het oude deel wordt dan gereduceerd tot zijvleugel. Dit rommelige geheel wordt in 1995 alweer afgebroken. Er komt een stijlvol hotel voor in de plaats met 31 kamers. In 2021 krijgt het een nieuwe eigenaar en heet dan 'Joli'²³⁵

- 1995 - Verzorgingscentrum De Haemstede, aan de Breelaan 47, onderdeel van Oudtburgh, verhuist naar de Beemsterlaan 6. Er komen 18 huur- en koopappartementen voor in de plaats. Het vrijwel nieuwe gebouw heet nu: De Oude Haemstede. (Voor een overzicht van de geschiedenis van het pand zie 1906)
- 1995 - Aan de Beemsterlaan 6 wordt verzorgingshuis De Haemstede geopend, met 30 aanleunwoningen. Architecten: Alberts/Van Huut. Vanaf 2015 maakt het complex deel uit van Magentazorg t.b.v. korsakov-patiënten. Voordien stond er vanaf 1921 een openbare ULO-school op het perceel; later MAVO-school (Zie 1993)
- 1995 - Ter ere van de bevrijdingsfeesten keert Bello - op een oplegger - even terug in Bergen
- 1995 - Architectenbureau Min verhuist van de Poort van Kleef (hoek Oosterweg/Van Borselenlaan) naar de Hoflaan 1²³⁶
- **Telefoonnummers 1995** - Omnummering naar 10 cijfers. Het kengetal wordt 072
- 1996 - Het nieuwe Beau Séjour gereed (een appartementencomplex, Breelaan 53) Het oorspronkelijke Beau Séjour, gebouwd ± 1902, was al in 1984 afgebroken.
- 1996 - Historische Vereniging Bergen adopteert de Oude Begraafplaats²³⁷
- 1996 - Stichting Damland verkoopt natuurgebiedje Weide Nes aan Natuurmonumenten (Nesdijk) om een Vogelopvang te kunnen realiseren, adres Nesdijk 2H
- 1996 - Aan de Breelaan 35 sluit het hotel Het Wapen van Bergen. Het wordt tot grote ergernis van velen pas in 2006 gesloopt. Het verwierf onder meer de bijnaam 'De Rotte Kies van Bergen. Van 2002 - 2003 bivakkeerden er krakers in
- 1996 - Op de hoek Zeeweg / Eeuwigelaan wordt de rotonde opgeleverd
- 1996 - Mevr. I. Günther waarnemend burgemeester (tot 2001). Volgt burgemeester Ritsema op
- 1996 - De Ezelenkrocht bij Het Hof verbrand (Onderkomen van o.m. scouting en Kennemer Ruiters)
- 1996 - In de Zwarte Schuur wordt Cine-Bergen geopend. Eeuwigelaan 7
- 1997 - Aan de Baakmeerdijk 5 in Zanegeest wordt de boerderij van Hollenberg door brand zeer ernstig beschadigd. In 2001 wordt boerderij gerestaureerd tot een fraaie woonboerderij met de naam *Kennewert*. Bewoners: fam. Kuit
- 1998 - Huis 't Woud Herenweg 25 verbrand
- 1998 - 'De Burcht', een cirkelvormig vnl. houten gebouw met aan de buitenkant vele dunne pilaren, geopend aan de Eeuwigelaan 9. Bestemd voor scouting 'De Heerlijkheid' en de 'Kennemer Ruiters'. Het was de vervanger van hun in 1996 verbrande onderkomen aan de Ezelenkrocht. Architecten: Min2
- 1999 - Thomas Swinkels en Karien Hilbers nemen De Eerste Bergense Boekhandel over van Michael Valetton. Oude Prinsweg 1. Ze huren het pand van de Stichting Eerste Bergense Boekhandel (Zie 1910 en 1959)
- 1999 - Jan Hogervorstschool gesloopt. (De kleuterschool is nog altijd in gebruik als gymlokaal)

²³⁵ Zie: onder meer: *Bergen dorp vol monumenten*. F.D. Zeiler 1975/1977: 40-41

²³⁶ Voordien waren o.m. in het pand gevestigd: de hervormde pastorie, De Vrije School, de gemeentelijke sociale dienst en de Regionale Thuiszorg. Het werd in 1881 gebouwd

²³⁷ *De Oude Begraafplaats aan de Ruïnelaan*. Willem Jan Bleys, Bergense Kroniek nov. 2009: 9-12

- **1999** - Gymlokaal Van Brederodeschool gesloopt, Beatrixlaan 1. Bij de Brede School, Zakedijkje 38 komt er een zaal voor in de plaats
- **1999** - De laatste rijdende winkel in Bergen verdwijnt ²³⁸
- **1999** - De busmaatschappij NZH (voortgekomen uit resp. NHADO en NACO) wordt overgenomen door Connexxion (Zie 1929, 1970 en 1972)
- **1999** - Aan de Meerweg 4 wordt een lage villa opgeleverd, in tonen van wit, grijs en zwart, met onderliggende garage. Het is ingebed in het landschap. Marc Prosman Architecten ²³⁹
- **1999** - De VSB Bank, die al in **1994** was opgegaan in Fortis, verandert de naam nu pas op de gevel in Fortis Bank
- **1999 - 2001** - Bebouwing Van Brederodeveld. Architecten: Feekes & Colijn ²⁴⁰
- **1999 - 2002** - Bouw spraakmakende uit twee losstaande asymmetrische delen bestaande villa met gerietdekte daken in uitermate organische stijl. Het heeft wel wat weg van een omgekeerde boot. Buerweg 39. Sjoerd Soeters architect ²⁴¹
- **2000**
- **2000** - De kruising Bergerweg-Dreef-Van Blaaderenweg wordt veranderd in een rotonde
- **2000** - ‘Tweewielercentrum Busker’, Kerkstraat 1, krijgt een grote nieuwe uitbouw aan de Kleine Dorpsstraat
- **2000** - Gemeentehuis Elkshove per 1 januari gesloten, ter voorbereiding op de samenvoeging van Bergen met Schoorl en Egmond. Nieuwe locatie: Jan Ligthartstraat 4, Alkmaar. (Zie 2001)
- **2000**- De Rabobank opent een apart kantoor voor haar vermogende clientèle aan de Breelaan 41. In **2010** werd het gesloten
- **2001** - Aan de Bergerweg opent Galerie Peperkamp (sieraden, beelden schilderijen). Komt op de plaats van het voormalige café Rust Wat. In **1953** door Max Woiski omgedoopt in La Cubana. Latere namen onder meer Extase en Berger Meermin (Zie 1912 en 1915) ²⁴²
- **2001** - Samenvoeging gemeenten Bergen, Egmond en Schoorl. P.H. de Winter burgemeester van (groot) Bergen, tot **2007**
- **2001** - Op de hoek Breelaan / Russenweg (Breelaan 26) opent Hotel 1900 zijn deuren. Vanaf ongeveer **1915** was daar Hotel-Pension Russenweg gevestigd
- **2001** - Aan de Baakmeerdijk 7 wordt verwaarloosde ‘boerderij van Hoedjes’ ingrijpend gerestaureerd
- **2001** - Geerts opent aan de Ruïnelaan zijn automuseum. Na zijn overlijden in **2013** gesloten
- **2001** - De Sluismolen verbrandt bijna geheel als gevolg van brandstichting. In **2002** herbouwd
- **2001** - Als gevolg van gaswinning wordt Bergen opnieuw getroffen door een lichte aardshok ²⁴³
- **2001** - Toneelzaal / filmzaal / restaurant ‘De Rustende Jager’ gesloopt, evenals restaurant De Pepermolen, supermarkt B&W en het huis van de familie Diesfeldt/Schrama. ²⁴⁴
- **2001 - 2003** - Bouw van het (vaak zo genoemde) ‘Rus-complex’, ook wel Deen-complex genoemd. Architecten: Maarten en Jetty Min.
 - *Eerste plannen: 1986. Sloop oude complex 2001. Opdrachtgever: Lex Schrama. Architectenbureau: Min-2 (in totaal 16 jaar betrokken bij het project) maakte zeven ontwerpen. Keer op keer*

²³⁸ Zie: *De eeuw van de middenstanders*. Vijn 2010: 30 e.v.

²³⁹ Zie: *Bergen architectuur, de Amsterdamse School voorbij*. Teunissen c.s.: 56-61

²⁴⁰ Zie: *Straatnamen door de eeuwen heen*. Van de Graaf (eindred.) 2003: 106-107

²⁴¹ Zie: *Bouwkunst in Bergen*. Polak (red.) 2013 en *Bergen architectuur*. Teunissen c.s. 2022: 63 e.v.

²⁴² Voor meer informatie zie: *Van Rust Wat tot Taqa*. Van der Hoek en Kuipers, Bergense Kroniek nov. 2015: 13-17

²⁴³ De magnitude ervan was 3. Het was de vijfde beving uit een reeks die vanaf **1994** plaatsvond

²⁴⁴ Café d’ Allerliefste en de Taverne zijn er de restanten van

moesten ze worden herzien. Er was dan ook 'een oerwoud' van bedrijven en instanties bij betrokken. In **2001** begon de bouw. In **2002** kwam er een bouwstop die maanden duurde. Meetfout van de aannemer. In **2003** werd het project opgeleverd: Een supermarkt, een grand café, een achttal luxe appartementen, een ondergrondse garage, een winkel en kantoorruimte. Café d' Allerliefste en café De Taverne bleven ongemoeid ²⁴⁵

- **2002** - Aan de Nesdijk komt het A. Roland Holsthuis beschikbaar voor schrijvers en dichters
- **2002** - De rotonde hoek Bergerweg / Nesdijk, wordt voorzien van een sculptuur 'Poort van Bergen' genoemd; in de volksmond: 'Twin Towers'. Het viel dan ook niet meteen in de smaak ²⁴⁶
- **2002** - Café 'De Brink' dicht. Wordt later 'Wonders'
- **2002** - Het theehuisje dat in de tuin stond van het in 2001 gesloopte huis van het de fam. Diesfeldt staat nu 'los' op de zuidhoek van de Breelaan en het Plein. Het gaat nu dienst doen als ijskiosk onder de naam: Sandra's IJspaleis. In **2007** wordt het wit geschilderd en van markiezen voorzien (Zie 1953) ²⁴⁷
- **2002** - Bakker Han de Lange doet zijn bakkerswinkel aan de Oosterweg 17 over aan Velton. Hij nam de zaak in **1983** over van Walter Willebrands
- **2002-2004** - Aan de Reigerslaan 32 komt een villa gereed, uitgevoerd in grijze steen met twee opvallende ronde daken. Architect: Jo Coenen
- **2003** - In het nieuwe 'Rus-complex' opent supermarkt De Wit Kom@rt in plaats van de aanvankelijk voorziene Super de Boer. Eronder bevindt zich een parkeergarage
- **2003** - Grand-Café Gusto geopend, Breelaan 2. Het sluit in **2013**. In **2015** wordt het Restaurant Loetje
- **2003** - Werkschuur PWN aan de Uilenvangerweg door IVN omgevormd tot 'mini-bezoekerscentrum' Uilenvanger. Door de komst van de Schaapskooi in **2015** opgeheven en gesloopt
- **2003** - Bloemenkiosk van Welsen en IJskiosk (bij Bakema-flat) gesloopt
- **2003** - L-vormige villa, omgekeerde V-vorm, 'organische stijl'. Heel veel riet toegepast. Groeneweg 4. Van Hoeken Thoes architecten
- **2003** - Villa gebouwd voor de fam. Schrama aan de Eeuwigelaan 46. Het huis heeft een T-vormige plattegrond. De hoofdvorm is strak en eenvoudig. Het woongedeelte is in hout uitgevoerd en het slaapgedeelte in steen. Architect: Thijs Asselbergs ²⁴⁸
- **2003** - De zaterdagmarkt verplaatst van Kleine Dorpsstraat naar Oude Prinsweg/Raadhuisstraat
- **2003** - De Zuurvenspolder andermaal in beeld voor woningbouw. Een authentieke houtwal wordt daartoe in **2006** illegaal afgegraven. De bevolking en de gemeenteraad komen in het geweer ²⁴⁹
- **2003-2004** - Kubistisch aandoende vnl. witte dubbelvilla (met rode garage) gebouwd in 'Modernistische stijl'. Reigerslaan 8. Architect: Rob De Vries ²⁵⁰
- **2004** - Zusterflat van Oudtburgh (Molenweidje) gesloopt
- **2004** - Rij huizen ('arbeiderswoningen') uit **1918** aan het Zakedijkje gesloopt
- **2004** - Midden op de Vinkenkrocht wordt een poel gegraven
- **2004** - Juwelier Peperkamp verbouwt de Berger Meermin tot een 'Griekse tempel' (Bergerweg)

²⁴⁵ *De Rustende Jager; werken aan het Plein van 1986 tot 2003*. In: *De Rustende Jager* Maarten Min, B. Kroniek themano. 5: 32-43

²⁴⁶ Kunstenaar Herbert Nouwen (1954). Begin **2003** leidde het kunstwerk tot felle protesten (Collectie Willemier Westra)

²⁴⁷ ± **1903** of **1906** stond het gebouwtje bij Het Hof. Het werd eerst afgebroken en steen voor steen herbouwd in de tuin van de Rustende Jager. V.a. **1953** stond het in de tuin nieuwe huis van de fam. Diesfeldt. (De Duinstreek 13 juni 2007). De Duinstreek van 4 maart 2002 vermeldt echter dat het theehuisje rond **1800** werd verplaatst

²⁴⁸ *Architectuur Bergen; de Amsterdamse School voorbij*. Teunissen c.s. 2022: 68-73

²⁴⁹ Zie: *Uit zand en zee geboren*. Willemier Westra 2020: 234-236. De houtwal moest nadien van gemeentewege door de eigenaren van de grond gereconstrueerd worden

²⁵⁰ *Bouwkunst in Bergen; de villa's van vandaag*. Bob Polak, redactie, 2013: 28

- **2004** - Villa opgeleverd bestaande uit twee naast elkaar geplaatste zinken ronde daken ('tongewelven') verbonden door een corridor. Reigerslaan 32. Architecten: Jo Coenen & Co ²⁵¹
- **2004 - 2008** - Oudtburgh aan het Molenweidje 1 gebouwd (Architecten: Alberts & Van Huut). Het is een woon-zorglocatie voor mensen met dementie en een lichamelijke hulpvraag (Magentazorg). Het vervangt de gebouwen die in **1967** zijn gezet. Hoewel de locatie niet is veranderd, is het adres nu Kerkedijk 37
 - **2005**
- **2005** - Nieuwe entree Ruïnekerk gereed. (een vergroot 'Zaans Huisje')
- **2005** - Bosschool, (onderdeel BSG), Rondelaan 28, wordt verbouwd tot 4 appartementen
- **2005** - Villa gerealiseerd aan de Emmalaan 20. Het is een lage witte bungalow met spleetvormige witte ramen. Architect: Rob de Vries
- **2006** - 'Het Wapen van Bergen', Breelaan 35, eindelijk gesloopt. Stond leeg vanaf **1996** ²⁵²
- **2006** - Multidisciplinair gezondheidscentrum aan de Nassaulaan 24 gereed (bekend als HOED, van Huisartsen Onder Eén Dak). Architecten: Admiraal-Stoute
- **2006** - 'De Stulp' (later 'Les Rosiers') kop Vijverlaan / Van Reenenpark 9 (architect: P. Elders) ondanks veel protest toch gesloopt ²⁵³
- **2006** - Bouw 'Toscaans' appartementencomplex 'De Tuinen' op terrein Ursulinen, Loudelsweg. Reus & Leeuwenkamp Architecten
- **2006** - Aan de Eeuwigelaan 16 verrijst een villa in 'organische stijl'. Architect: J.J. Van Vliet
- **2006** - Doosvormige seniorenwoning met veel hout gerealiseerd aan de Nesdijk 21. Architect: Paul de Ruiter
- **2006** - Aan de Zuidlaan 13 komt een kubusvormig houten huis met één verdieping gereed. Kenmerkend zijn verder de ronde hoeken. Architect: Rob de Vries
- **2006** - De tennisbanen van 'De Bedriegertjes' gesloten
- **2006** - Eeuwenoude houtwal in Zanegeest illegaal gesloopt. In **2009** hersteld
- **2006** - Kubistisch vormgegeven villa gezet met veel glas en zwarte en witte geveldelen. Buerweg 25. De villa bestaat uit drie woonlagen en maakt een 'doorzichtige indruk' ²⁵⁴
- **2007** - Er komen 31 nieuwe woningen aan het Zakedijkje (sociale woningbouw en 2 ateliers). Architect: Maarten Min ²⁵⁵
- **2007** - A.P. Hertog burgemeester tot **2008**
- **2007** - Villa Wittenburg aan de Breelaan 89, dat eens een hotel was, gesloopt. Het maakt plaats voor een gelijknamig gebouw. Het biedt plaats aan Philadelphia, een zorginstelling ten bate van mensen met een licht verstandelijke beperking [2008]
- **2007** - De negentiende-eeuwse stulp Duinhoeve aan de Breelaan 74 gesloopt. Ervoor in de plaats komt, wat in De Duinstreek genoemd wordt, een 'Nieuw-Romeins megalomaan bouwwerk'
- **2007** - Het al bijna honderd jaar bestaande café 'Berger Veerhuis', Oude Bergerweg 69, wordt verkocht ²⁵⁶
- **2007** - Ter ere van Lucebert wordt aan het Plein een sculptuur onthuld (Emo Verkerk)

²⁵¹ *Bergen architectuur; de Amsterdamse School voorbij*. Teunissen c.s. 2022: 74-79

²⁵² Het kreeg 3 bijnamen: 'De Rotte Kies van Bergen', 'De Tweede Ruïne van Bergen' en op het laatst: 'Het Gat van Bergen'

²⁵³ Zie: *Groeten uit Bergen; toen en nu*. Koch en Duin 2018: 42-43)

²⁵⁴ *Bergen architectuur; de Amsterdamse School voorbij*. Teunissen c.s. 2022: 80-85

²⁵⁵ Zie: *Kennemer Wonen*. Maarten Min 2007: 27-28. Maarten Min kreeg de opdracht als gevolg van het winnen van een prijsvraag

²⁵⁶ Er kwamen 2 woningen in. Zie: *In de gelagkamer van het Berger Veerhuis*. Van Eijk, Bergense Kroniek nov. 2012: 16-21 geeft een overzicht van alle verdwenen cafés en hun locatie (met kaart)

- **2007** - Pompoeverkapping voor de (gesloten) garage Koster verdwijnt. Toen al bloemenshop Vrasdonk. Nu modewinkel Vanilia, Breelaan 3
- **2007** - Villa met een scherp puntig dak bestaande uit koperen daksegmenten. Noordlaan 28. De stijl wordt als organisch gekenschetst. (CSK architecten, Charles Slot)
- **2007 - 2008** - Parallelweg (ventweg) N9 aangelegd tussen de Kogendijk en Schoorldam.
 - *Aanvankelijk waren er plannen uit 1974 en 1984 voor de aanleg van een vierbaansweg. De aanleg van de ventweg is te zien als een uitvloeisel daarvan. De plannen voor deze weg werden ingeleid door een trajectstudie van Rijkswaterstaat uit 1997. In de bijbehorende Nieuwsbrief werd eufemistisch gesproken over 'gebouwen verplaatsen'. Bedoeld werd dat er een reeks oude stolpen (deels negentiende-eeuws) voor moest worden afgebroken. Er kwamen protesten, onder meer van de Boerderijstichting. Tevergeefs. In 2007 ging de sloopkogel door de hoeves. Ten westen van de weg kwamen vervangende stolpen.*²⁵⁷ (Zie 1974, 1984 en 2023)
- **2008** - Hetty Hafkamp wordt burgemeester
- **2008** - Het voormalige gemeentehuis Elkshove biedt tijdelijk onderdak aan de Lucebertschool
- **2008** - Aan het Molenweidje 1 komt het verpleeghuis Oudtburgh gereed (Architect: Van Huut, 'organische bouw')
- **2008** - Het gasbedrijf Taqa maakt plannen bekend om de lege gasvelden in Bergen te gebruiken voor opslag. In **2010** komt de Stichting Gasalarm2 in actie. In **2011** schiet de Raad van State het plan af. In **2012** wordt de opslag alsnog door de Raad van State goedgekeurd ²⁵⁸ (Zie 2022)
- **2008** - De Nederlandse staat koopt het Nederlandse deel van Fortis. De bank wordt voortgezet onder de naam ABN AMRO Bank. Het kantoor op Plein 23 wordt gesloten
- **2009** - De Van Brederodeschool gebouwd, Beatrixlaan 1. Openbare basisschool. In **1993** gefuseerd met de Van Nassauschool, gevestigd Beek 1, later Lucebertschool aan het Zakedijkje 38A
- **2009** - Laatste grote uitbreiding Hotel en Conferentieoord Blooming (Duinweg 5), 'Leeuwenkamp' ²⁵⁹
- **2009** - Neomodernistische villa gebouwd aan de Rondelaan 9. Het strak vormgegeven witte huis heeft de vorm van een gekantelde letter L. Architect: Thijs Asselbergs
- **2009** - Aan de Eeuwigelaan 40 realiseert Vincent Gilling een neomodernistisch vormgegeven villa. Het pand valt op door een zwart geluidscherm dat geplaatst is voor het spierwitte huis
- **2009** - Het twaalfde-eeuwse Wiertdijkje wordt geasfalteerd. Verontwaardiging alom. Twee weken later wordt het alweer van asfalt ontdaan. Het betreft namelijk een provinciaal monument. Men was met veronachtzaming van de vereiste procedures aan het werk gegaan ²⁶⁰
- **2009** - Aan de Westergweg 48 wordt een 'strakgelijnde villa' gezet, 'met een van binnen naar buiten lopende ronde haard'. De hoge schoorsteen geeft er een industrieel tintje aan. De woning heeft een ondergrondse verdieping. Min2-architecten
- **2009** - Drie witte villa's gerealiseerd aan de Kastanjelaan 3 en Princessestraat 19 en 21. Ze hebben overhellende zwarte daken. De twee laatst genoemde villa's zijn in **2012** gebouwd. Architectenbureau Admiraal Stoute
- **2009** - Pension Beau Lieu (nu Villa Beau Lieu), Breelaan 58, gerestaureerd en verbouwd.
 - *Het was sterk in verval geraakt. Het bestaat nu uit drie appartementen en een woongedeelte. Het werd gebouwd in 1901. In 1909 werd het een rusthuis voor de zusters diaconessen van het*

²⁵⁷ Nieuwsbrief trajectstudie N9, 1997, Alkmaarsche Courant: 6-3-99, 14-5-05, 21-12-05, 16-2-06, 31-3-07

²⁵⁸ De Collectie Willemier Westra bevat hierover een map met tientallen (voornamelijk) krantenartikelen, 'Gasopslag Bergermeer'

²⁵⁹ Zie: *Groeten uit Bergen; toen en nu*. Koch en Duin 2018: 101. Met inbegrip van de skibaan (indertijd ook deel uitmakend van Blooming) mag slechts 2,5% van de grond bebouwd worden

²⁶⁰ De Duinstreek van 20 mei en 27 mei 2006; Alkmaarsche Courant 19 mei 2006

Bronovo ziekenhuis in Den Haag. Na 1945 werd het een woonhuis. Na 1994 werd het opnieuw een pension (Zie 1901 en 1909) ²⁶¹

- **2009 - 2010** - Nieuwe Bergense School aan het Zakedijkje 38; de ‘Brede School’ (Lucebert-school / Matthieu Wiegman school / kinderopvang). Scholen openen 2010. Poolen Architecten ²⁶²
- **2009 - 2012** - Villa met twee forse schoorstenen, Hoflaan 11. Architect Sjoerd Soeters
- **2010**
- **2010** - Hoek Vijverlaan / Breelaan (39) verdwijnt de tabakswinkel van Jostmeijer. Er komt een kantoor met erboven een flat. Architect: Bureau Schoute. (tot zijn overlijden in 2021 bewoond door Fred Jostmeijer)
- **2010** - Sloop negentiende-eeuwse stolpboerderij ‘De Veerhoeve’ bij de rotonde Bergerweg / Neskijk (Bergerweg 90). In de winter van **1973-1974** was de boerderij nog grondig verbouwd en gerestaureerd ²⁶³
- **2010** - In Saenegheest, Zakedijkje, wordt de oude Matthieu Wiegman school gesloopt [2009]
- **2010** - Op de plek van Het Wapen van Bergen, Breelaan 35 (gesloopt in **2006**), wordt een dubbel pand opgeleverd. Op de begane grond bevindt zich bedrijfsruimte. Erboven drie appartementen. De ingang is verlegd naar de Vijverlaan 13. Architect: Sander Douma ²⁶⁴
- **2010** - Het kantoor van de Rabobank voor vermogende cliënten aan de Breelaan 41 gesloten. Makelaar Croon houdt daar nu kantoor
- **2011** - (ex-) Texaco benzinepomp v/h Akerboom verdwijnt van het Plein
- **2011** - Aan het Plein verdwijnt Garage- en autobedrijf Smit (eertijds garage Bos Eyssen). Wordt mini-parkeerterreintje
- **2011** - De Regiobank opent een kantoor aan de Breelaan 39 / hoek Vijverlaan. De bank sluit in **2020** haar deuren
- **2012** - T.o. de Brede School (Zakedijkje 38) in Saenegheest wordt het natuurgebiedje / speeltuin Saene geopend
- **2012** - Het Kunstenaarscentrum Bergen (KCB) verliest zijn locatie aan het Plein 7, vanwege gemeenlijke plannen voor een nieuw dorpshart rond het Plein. Het KCB verhuist naar Museum Kranenburgh ²⁶⁵
- **2012** - Aan de Franschesteeg 4 wordt dancing / disco Palermo gesloopt. [2013] In **2006** komen daar appartementen
- **2012** - Op de hoek Prinsesselaan 9 / Vijverlaan komt een villa met een kruisvormige plattegrond. Dit resulteert van buitenaf gezien in een ‘dubbele gevel’. De villa is in aardse kleuren uitgevoerd. Architect: Vincent Gilling
- **2012** - Op de hoek Breelaan / Plein (bij Sandra’s IJspaleis) worden designbanken geplaatst
- **2012** - ‘Huis K’ opgeleverd aan de Eeuwigelaan 29. Het is een 50 meter lange villa met platte daken die een langgerekte indruk maakt. Er is veelvuldig gebruik gemaakt van hout en glas. Architecten: Slot en Kuindersma ²⁶⁶
- **2012 - 2013** - Rechttoe-rechtaan driedelige villa met hout- en grijstinten. Mezenlaantje 6. Architecten: Kerssens & De Ruiter

²⁶¹ *Villa Beau Lieu in ere hersteld.* Alkmaarsche Courant, 1 juli 2009

²⁶² *Brede School Bergen.* Boekje uitgegeven ter gelegenheid van de opening door Pollen Architecten 2010

²⁶³ *Bergen dorp vol monumenten.* F.D. Zeiler 1975/77: 130. De Duinstreek 16 dec. 2009, 22 en 29 sept. 2010

²⁶⁴ Brochure *Bouwkunst in Bergen.* Bob Polak 2016. Uitgegeven ter gelegenheid van de Kunsttiendaagse. Met kaarten

²⁶⁵ Zie: *Kunstenaars Centrum jubileert.* Van Marwijk, Bergense Kroniek, april 2022: 27-29

²⁶⁶ *Bergen architectuur; de Amsterdamse School voorbij.* Teunissen c.s. 2022: 165 noemen de villa ‘canonwaardig’

- **2012 - 2013** - ‘Organische’ villa. Langgerekt golvend rieten dak met een ‘buffelrug’. Het huis maakt een uitermate brede indruk. Eeuwigelaan 61. Architect: Van der Kruit
- **2013** - De VVV verdwijnt van zijn locatie Plein/Breelaan. Er komt een winkel voor in de plaats
- **2013** - Het groots opgezette restaurant Gusto sluit de deuren. In **2015** > Loetje (Breelaan 2)
- **2013** - Aan het Museum Kranenburg wordt een grote lage aanbouw toegevoegd met een ondergrondse verdieping. Om niet met het oorspronkelijke deel uit **1882** te detoneren is de stijl eenvoudig gehouden. Het nieuwe deel strekt zich in vier delen zaagvormig naar de tuin uit. Kraaijvanger Architecten ²⁶⁷
- **2013** - Herinrichting Oudtburgerpolder en Over ’t Hek voltooid.
- **2013** - Het westelijk deel van het mobilisatiecomplex (v.h. Vliegveld Bergen) wordt omgevormd tot ‘Ecodorp’. Een klein oostelijk deel blijft beschikbaar voor de Nationale Reserve ²⁶⁸
- **2013** - Woon- en winkelcomplex ‘Hartje Bergen’ komt op het Plein op de plek van het in **2011** gesloopte Texaco benzinstation (Wout Akerboom) [2012]. Architecten van het benzinstation: Molenaar & Van der Winden
 - *Architecten ‘Hartje Bergen’ Architectenbureau Dinant (‘met een knipoog naar de Bergensche bouwstijl’). Het complex omvat 23 koopappartementen met eronder gelegen winkels, waarin o.a. de Hema een plaats krijgt. Eronder bevindt zich een garage voor 59 auto’s* ²⁶⁹
- **2014** - Gemeentehuis Elkshove gesloopt (Zie 1980, 2000, 2008 en 2014)
- **2014** - Het nieuwe buurtje Boendermakerhof opgeleverd. Ontwerp: Admiraal & Stoute
- **2014** - De Schaapskooi aan de Zeeweg geopend
- **2014** - Aan het Plein sluit de delicatessen- en wijnwinkel Kokkes de deuren na 110 jaar bestaan te hebben (in het begin als groentezaak aan de Jan Oldenburglaan)
- **2014** - ‘Huis V’ gerealiseerd aan het Wiertdijkje 8a. Qua stijl is het schijnbaar uit uiteenlopende elementen samengesteld. In verschillende kleuren uitgevoerd. Architect: Sjoerd Soeters
- **2014** - Op de kop Vijverlaan / Van Reenenpark (9) wordt een modernistische villa gezet.
 - *De hoge hagen eromheen geven het een besloten karakter. De bouw had veel voeten in de aarde. Dit gebeurt na vergeefse protesten van velen, onder meer van de Stichting Behoud Bouwkunst Bergen, tegen de sloop van de beeldbepalende villa De Stulp in **2006** (* **1917**). Architect: Vincent Gilling*
- **2015**
- **2015** - Restaurant Loetje geopend, Breelaan 2, in het pand van het failliete Café-restaurant Gusto
- **2015** - Achter het postkantoor en Vanilia verrijst ‘Het Posthuys’ (achter het voormalige postkantoor, vandaar de naam) met 5 appartementen. Breelaan 3. Bouwkundig ontwerp: Creatio Leijen
- **2015** - De laatste kleine zelfstandige kruidenier van het dorp - Kraakman - verdwijnt uit de Dorpsstraat. De winkel werd verbouwd tot drie vakantie-appartementen (‘Hof van Craeck’)
- **2015** - Aan het Plein 7 opent ‘Gallery & Artcafé Jonk’ haar deuren in het pand van de KCB. Eigenaar Rogier Jonk wil kunst bereikbaar maken voor een groot publiek
- **2015** - Nieuwe brandweerkazerne geopend op de plek van gemeentehuis Elkshove dat er van **1980** tot **2001** stond (Elkshove 1). Architecten: Kersens & de Ruiter
- **2015** - Begin sanering vuilstort Oosterdijk, in fases. Van **1968-1974** werd daar afval gestort
- **2015** - Bewoners van Verzorgingshuis De Haemstede (Beemsterlaan 6) verhuizen naar de Dijkhoeve Kanaaldijk 264 in Koedijk. De panden aan de Beemsterlaan worden bestemd voor mensen die lijden aan de ziekte van Korsakov (Magentazorg)

²⁶⁷ Bergen architectuur; de Amsterdamse School voorbij. Teunissen c.s. 2022: 96-101

²⁶⁸ De platforms van het vliegveld, de bodems van de hangars en de resterende gebouwen worden daarna in fasen verwijderd

²⁶⁹ Brochure *Architectuur in Bergen*. Bob Polak 2016. Uitgegeven ter gelegenheid van de Kunsttiendaagse. Met kaart

- **2016** - Aan de Bergerweg wordt een Zonneweide geopend (zonnepanelen). In **2019** volgde de eerste grote uitbreiding. De Zonneweide kan dan 1000 huishoudens van stroom voorzien
- **2016** - Berdos en BSV fuseren tot vv Bergen, met de Kiefthoek als thuishaven
- **2016** - De voormalige gemeentelijke stortplaats aan de Oosterdijk gesaneerd
- **2016** - Weiland ten zuiden van het voormalige vliegveld gereed gemaakt voor waterberging
- **2016** - Appartementen gebouwd in de Franschesteeg op de plaats van dancing Palermo (no. 4)
- **2016** - Nadat een winkel van stijlmeubelen (Format) was verdwenen vestigt zich een yogaclub ‘Moon’) in de oude busgarage van Schalkwijk aan de Prins Hendriklaan 7 Architect: Dick Brouwer **1931**
- **2016** - **2017** - Op het landgoed ‘De Haaf’, Koninginneweg 15-37 (hoek Natteweg/Koninginneweg) verrijzen drie ‘organische’ witte woongebouwen in een parkachtige setting. Ze vallen op door hun ronde contouren en uit de gevel stekende balkons. Architect: Reinald Bosman ²⁷⁰
- **2016** - **2021**- Bouw van woningen op het landgoed van het Ursulinenklooster aan de Nesdijk (Plan Merici). De eerste plannen werden in **2012** gepubliceerd. Er waren in **2021** 45 appartementen in de sociale en vrije huursector gerealiseerd, alsmede 39 koopwoningen ²⁷¹
- **2017** - Zwembad De Beeck door brand verwoest. Begin herbouw **2020**. Nieuw zwembad **2022**
- **2017** - Ter hoogte van de Landweg 20 worden 12 woningen gerealiseerd
- **2017** - Naast de nieuwe brandweerkazerne komt aan de Koninginneweg een prestigieus appartementencomplex gereed, Hofduin. Elkshove 37. Architect: Aad Trompert
- **2017** - De waterberging in de Zuurvenspolder is klaar voor gebruik. In **2018** komen er paden in
- **2017** - Aan de Eeuwigelaan 12 komt een houten villa gereed met een enigszins vleugelvormig dakprofiel. Het dak steekt buiten de gevel uit en functioneert zo als een soort zonneklep ²⁷²
- **2018** - De ABN-AMRO (Plein 29) verdwijnt uit Bergen. In het kantoorgebouw komt een kunstgalerie, Tha Banque
- **2018** - Op de zuidmuur van de Ruïnekerk wordt een zonnewijzer geplaatst die bij de restauratie (1955 - 1961) was verdwenen ²⁷³
- **2019** - Aan de Kogendijk verdwijnen vervallen kassen. Ze maken in **2020** plaats voor 3 villa’s
- **2019** - De Zonneweide aan de Bergerweg (zonnepanelen) sterk uitgebreid. Aanvang **2015 > 2016 - 2020**
- **2020** - Burgemeester Hetty Hafkamp gaat met pensioen. Peter Rehwinkel interimburgemeester
- **2020** - ING (Breelaan 23), RABO-bank (Breelaan 16) en Regiobank (Breelaan 39) sluiten de deuren.
- **2020** - Structuurvisie Bergen Oost gepresenteerd. Zestien inbreilocaties voor woningbouw aangewezen ²⁷⁴
- **2020** - Op verschillende plekken in het dorp waar omgebrachte Joden woonden worden ‘struikelstenen’ geplaatst ²⁷⁵
- **2021** - Gallery & Artcafé Jonk, Plein 7, sluit. (In **2015** geopend) De onzekere Plein-plannen geven Rogier Jonk te weinig perspectief ²⁷⁶

²⁷⁰ *Bergen architectuur; de Amsterdams School voorbij*. Teunissen c.s. 2022: 114-117

²⁷¹ Alkmaarsche Courant 22-2-16, De Duinstreek 29-2-12. Met dank aan Simon van Geldorp

²⁷² *Bergen architectuur; de Amsterdamse School voorbij*. Teunissen c.s. 2022: 108-113

²⁷³ Zie: *De ware Bergense tijd*. Siem Niks. Bergense Kroniek nov. 2020: 2-5 (bij de restauratie - **1955-1961** - verdwenen)

²⁷⁴ Zie: *Uit zand en zee geboren*. Willemier Westra 2020: 252-253. In **1981** werd een eerste inbreipoging gedaan (blz. 250-251)

²⁷⁵ Voor de locaties zie: *Vincent Weijand, vergeten dichter, in de knop gebroken*. Frans Leijen, Bergense Kroniek, juni 2020: 21

²⁷⁶ Alkmaarsche Courant 16 januari 2021 en Bergens Nieuwsbad 22 januari 2021

- **2021** - Bergen-Binnen opgeschrikt door drugsgelateerde criminele acties midden op de Stationsstraat, volgend op een moordaanslag op klaarlichte dag in Bergen aan Zee. Het slachtoffer overlijdt in de Stationsstraat onder de ogen van de omstanders. Trekt landelijke aandacht
- **2021** - Op het Landgoed Merici worden de laatste (koop)woningen opgeleverd. De lage woningen ontworpen door B. Duvekot, de hoge door Marx & Stekete
- **2021** - Lars Voskuil burgemeester van Bergen
- **2021** - Grote brand aan het Plein. Drie panden in de winkelgalerij verwoest, andere beschadigd
- **2021** - Supermarkt Deen aan het Plein 4 wordt Dekamarkt
- **2021** - Aan de Eeuwigelaan 41 komt 'een zorgvuldig gedetailleerde 'doosvormige' villa met houten gevels' gereed. Architect: Charles Slot
- **2021** - Aan de Breelaan 103 komt de zgn. 'periscoop villa' gereed. Het meest opvallende eraan is het spel met verschillende dakvormen, van traditioneel naar sculpturaal. Het in zandkleurige baksteen uitgevoerde huis maakt aan de voorkant een gesloten indruk. Hoope & Plevier Arch. ²⁷⁷
- **2021** - Aan de Meerweg 35 komt een vrijwel geheel driehoekige koperkleurige woning gereed, met een zwarte glaspartij in het front. Architect: Vincent Gilling
- **2022** - Het Bloedwonder van Bergen van 600 jaar geleden herdacht aan de Schapenlaan, o.a. met een het naspelen door acteurs van de vondst van het kistje met het 'heilig bloed'. Bodemonderzoek brengt de exacte locatie en de grootte (8 x 18m) aan het licht van de Kapel van het Bloedwonder ²⁷⁸
- **2022** - Nieuw zwembad, tevens multifunctionele accommodatie, De Beeck aan het Molenweidje 2 geopend. Architecten: Slangen & Koenis
- **2022** - In Tuindorp wordt het T&O-gebouwtje gesloopt. Op deze plaats en eromheen komen in en na **2023** twintig woningen en een wijkcentrum
- **2022** - In de wijk De Negen Nessen worden vier villa's met een plat dak gebouwd aan de Zuidlaan.
 - *Ze zijn geïnspireerd door de villabouw in de Negen Nessen en worden samen dan ook De Tiende Nes genoemd. Ze zijn extreem energiezuinig gebouwd. Bijv. warmtepomp, vloerverwarming en -koeling. Architecten: Studio DWP*
- **2022** - In april, aan het begin van de Oekraïne-oorlog, was de gasopslag van de Bergmeer bijna helemaal leeg. Deze wordt van nationaal belang geacht. In november was de opslag geheel gevuld. Er zou geen reden zijn om te vrezen voor een aardbeving. ²⁷⁹ (Zie 2008 en ook 1974, 1994 en 2001)
- **2022** - Alweer een karakteristieke oude villa in het hart van Bergen gesloopt. Ditmaal betreft het huize 'De Hooiberg' aan het Van Reenenpark 14 uit **1921**
- **2023** - Na veel gesoebat wordt dan toch eindelijk de Bakemaflat gesloopt
- **2023** - Het Kloosterhof aan de Nerdijk 35, waar nog 15 zusters Ursulinen wonen, wordt komende jaren een woon- en zorgcomplex. Het wordt verzorgd door Kennemer Wonen en Magentazorg
- **2023** - De zich 50 jaar voortslepende discussie over de verbetering van de N-9 krijgt een vervolg.
 - *Een verzoek vanuit de Tweede Kamer om een 'fysieke middenbermscheiding' te realiseren wordt door de minister van Infrastructuur en Waterstaat afgeschoten. De weg zou relatief laag scoren op het aantal verkeersslachtoffers per kilometer! Bovendien zouden er geen grote knelpunten voor de bereikbaarheid zijn (Zie 1974, 1984 en 2007-2008) ²⁸⁰*

²⁷⁷ Bergen architectuur; de Amsterdamse School voorbij. Teunissen c.s. 2022: 124-129

²⁷⁸ Is dit niet iets wonderlijks?; de overlevering van het verhaal van het Heilig Bloed. F.D. Zeiler Bergense Kroniek april 2022: 4

²⁷⁹ De Volkskrant 8 april 2022, Alkmaarsche Courant 6 juli 2022, De Volkskrant 12 november 2022

²⁸⁰ Alkmaarsche Courant 1 februari 2023

Deel II - Bergen aan Zee

- **1827** - Het militaire transportschip Wassenaar strandt ²⁸¹
- **1885** - Start van de beplanting van 200 hectare Bergense duinen
- **1885** - In de Bergense duinen begint men met de winning van Duinwater. In dit jaar wordt ook de waterleiding aangelegd. Alkmaar krijgt 600 aansluitingen, Bergen 2
- **1877** - De Ulysses o.a. geladen met sinaasappelen gestrand
- **1889 - 1892** - Ten noorden van het latere Bergen aan Zee is een schietterrein aangelegd, met een smalspoortje en een bunker
- **1891** - De Pirolavlake enige tijd in gebruik door de marine voor schietoefeningen
- **1892** - Provinciale verordening ‘op het in stand houden der duinen en duingronden’. Privé-eigenaren, zoals Jacob van Reenen, zijn verplicht hun eigendommen voor verstuing te vrijwaren. Ook zandwinning werd aan regels gebonden ²⁸²
- **1894** - De Duitse bark Caroline strandt voor de kust
- **1895** - De Deense schoener Dagmar strandt iets ten zuiden van Bergen aan Zee
- **1900**
- **1904** - Bergen als geheel krijgt voor het eerst straatnamen
 - *Desondanks bleef het, toen de eerste huizen kwamen vanaf 1906, in Bergen aan Zee de gewoonte om veruit de meeste huizen namen te geven. Vooral tijdens de beginperiode - gekenmerkt door een wirwar van straten in aanleg en de bouw tal van nieuwe huizen - vergemakkelijkte dit het vinden van het juiste adres. Voor het opkomende toerisme was dit van belang. Bovendien werd het door de eigenaren chique gevonden. Toen de namen strikt genomen niet meer nodig waren, bleef de gewoonte grotendeels in stand* ²⁸³
- **1905** - Begin aanleg Zeeweg, naar ontwerp van landschaps- en tuinarchitect L.A. Springer. De weg werd in **1906** voltooid. Het werkspoor ligt er nog enkele jaren naast ²⁸⁴
- **1906** - Lorriedienst op het werkspoor (met paardentractie) van de Franschman naar BaZ ²⁸⁵
- **1906** - Villa Ulysses. Zeeweg 29. Fam. Van Reenen). Architect: Wormser. Afgebroken 1943
- **1906** - Hotel-pension Prins Maurits. Van Hasseltstraat 7 (2e huis in BaZ) Geopend 1907 ²⁸⁶
- **1906** - De eerste badkoets wordt in zee gereden
- **1907** - Landschaps- en tuinarchitect L.A. Springer krijgt van mevr. Van Reenen-Völter de opdracht een bouwplan voor ‘het villadorp’ Bergen aan Zee te maken. Geen succes (Zie 1908)
- **1907** - Het Duitse stoomschip Iris bij strandpaal 31 gestrand
- **1907** - Huize Het Paviljoen gebouwd. Jacob Kalffweg 5, toen Julianalaan 7
- **1907** - Klein deel hotel Nassau-Bergen komt gereed (toen Café-Restaurant-Nassau geheten). Boulevard 2 ²⁸⁷
- **1907 - 1909** - Lorriedienst op het werkspoor, verlengd van de Ronde Kom naar BaZ (Zie 1905)

²⁸¹ Voor een overzicht van strandingen vanaf 1647 zie: *Bergen aan zee; badplaats sinds 1906*. Jellema (red.)1981: 64-65

²⁸² *De duinen van Bergen omstreeks 1900*. W.J. Resoort, Bergense Kroniek, themanummer 3, maart 1997: 34

²⁸³ Voor een volledige lijst van namen van huizen zie: *Aan zee daar staat en huis*. In: *Bergen aan zee 100 jaar*. Buizer en Zeiler, jubileumnummer Bergense Kroniek, juni 2006. Met kaart!

²⁸⁴ *Oude foto's van Bergen*. Mooy, Jellema & Leysen 1972: 22-23

²⁸⁵ *Bello*. S. Selleger 1984: 27-30

²⁸⁶ Aanvankelijk was het opgezet als boerderij met gelagkamer. Zie: *Pioniers in de Wildernis*. In: Themnummer 2, *BaZ 90 jaar*

²⁸⁷ In de Badbode van juli 1967 staan de drie delen afgebeeld en worden ze kort besproken. Zie ook Frits Zeiler sr. in *De geschiedenis van Hotel Nassau Bergen* voor een uitvoerig verslag. (door hemzelf geredigeerde getypte uitgave) 1996. Soms wordt de later aangebouwde serre - met terras in **1927** - tot een vierde uitbreiding gerekend.

- **1908** - Oprichting Bouw-Exploitatie-Maatschappij Bergen aan Zee, BEM
- **1908** - Mevr. Van Reenen vraagt Berlage om samen met Springer een ontwerp te maken voor ‘villadorp’ Bergen aan Zee. De beroemde bioloog J.P. Thijssse om advies gevraagd voor de beplanting (Zie 1907 en 1914) ²⁸⁸
- **1908** - Op het Engelse Veld, tegenover de voormalige Duitse kolonie aan de Verspijckweg, wordt het ‘Weilandje in het duin’ agrarisch geëxploiteerd.
 - *Er worden voornamelijk dennen gekweekt, maar ook asperges, aardappelen, rogge en bloembollen. Deze experimenten leidden echter niet tot succes. In 1923 verdween de kwekerij* ²⁸⁹
- **1908** - ‘Koloniehuis’ Het Zeehuis, vakantiehuis voor wezen gebouwd in opdracht van het ‘Burgerlijk Arnbestuur Amsterdam’. Verspijckweg 5. Architect: Piet Heyn ²⁹⁰
- **1908** - Pier Panderstraat aangelegd, nu Pier Panderweg.
- **1908** - Paulinestraat (nu Paulineweg) aangelegd
- **1908** - Allereerste begin van de Parkstraat (later Parkweg). De weg liep aanvankelijk niet verder dan Noviomagum, Parkstraat 3, nu no.11. Verderop was het een smal ongeplaveid pad. (Zie 1935)
- **1908** - De Glenmore gestrand
- **1908 - 1909** - Pension Wilhelmina geopend (10 kamers), Zeeweg 30. Familie Spruit-Passer. Afgebroken 1943
- **1909** - Julianalaan aangelegd
- **1909** - Pension-lunchroom Juliana geopend, voorlopig met één verdieping. De opvolgende hotels zouden Stroomer, Marconi en Monsmarem gaan heten. Zeeweg 23 ²⁹¹
- **1909** - Theekoepeltje fam. Sterken gezet, op een duintop aan zee. Arch. Mauve. Afgebroken 1942
- **1909** - Waar in **1911** het Parnasiapark zou komen, wordt aan de westelijke rand een dubbele lawn-tennisbaan aangelegd ²⁹²
- **1909** - De eerste woningen gebouwd: Kerkstraat 1 en 2 (samen Distel) vormen een dubbel woonhuis. Villa Zeemeeuw op no. 3
- **1909** - Stationsgebouwtje gebouwd. Julianalaan 20/22. In **1955** gesloopt
- **1909** - Tramlijn Alkmaar-Bergen verlengd tot Bergen aan Zee ²⁹³
- **1909** - Het inmiddels vergrootte hotel Nassau-Bergen aangesloten op de waterleiding!
- **1909** - De familie Van Reenen schenkt een duin ten zuiden van hotel Nassau Bergen aan koningin Wilhelmina. De aanleiding was de geboorte van prinses Juliana.
 - *Het perceel werd dan ook Julianaduin genoemd. De Van Reenens hoopten dat de koningin daar een vakantiehuis zou laten bouwen. Dat zou immers prestigieuze gasten kunnen aantrekken. In de jaren zestig werd het perceel aan een projectontwikkelaar verkocht. Sinds 1970 staat daar het hoog oprijzende flatgebouw ‘Julianaduin’. Strikt genomen overschreed de hoogte ervan de normen van de Van Reenen servituten. Deze werden in 1909 echter - uit respect voor het koningshuis - niet van toepassing verklaard, waarvan de bouwer later profiteerde.* ²⁹⁴
- **1909** - Bestrating van de Van Hasseltstraat, de Julianastraat en een deel van de Boulevard

²⁸⁸ Zie: *Bergen aan Zee stedenbouwkundig bekeken*. E. de Jong, in: *Bergen aan zee badplaats sinds 1906*. Jellema (red.) 1981: 22-29

²⁸⁹ Zie: *Boeren in het duin*. Buizer In: *Bergen aan Zee; badplaats sinds 1906*. Jellema (red.) 1981: 17-21

²⁹⁰ *Het Zeehuis te Bergen aan Zee; een vleugje sociale geschiedenis over de prille jaren*. Jan Franse, Bergense Kroniek, april 2003

²⁹¹ Er werd in de ‘Juliana-tijd’ al een extra verdieping aan het pand toegevoegd (**1915?**) Rond **1918 á 1919** heette het Stroomer

²⁹² *Negentig jaar tennisgeschiedenis in Bergen*. Piet Vijn 2008: 13-15

²⁹³ *Met Bello naar Bergen aan Zee*. Henneke 2006: 31 e.v. En: *Aangesloten op het Europese spoorwegnet* B. Kroniek apr. 2009: 6-12

²⁹⁴ *Drieluik Bergen aan Zee*. Maria Smook-Krikke 2010: 53, aangevuld met informatie verstrekt door Haye van der Werf en Joop Bekius. Er is tevens een door hem geschreven uitgebreidere versie beschikbaar

- **1909 - 1913** - Hotel Nassau-Bergen groeit in drie etappes naar een hotel met 110 bedden (Zie 1907, voetnoot)
- **1909** - Langs de Zeeweg wordt vaart gemaakt met de aanplant van dennen
 - **1910**
- **1910** - Hotel-restaurant Frisia, Zeeweg 25-27 komt gereed. Na WO II heet het hotel eerst Casa Blanca (eigenaar Bison), daarna Victoria ²⁹⁵
- **1910** - Primula gebouwd, hoek Boulevard / Pier Panderstraat (no. 9). Fam. V.d. Waal - V.d. Bijl. Architect: Spruit. Gesloopt 1943
- **1910** - De woningen van Strooker en Ravenhorst gezet aan de Kerkstraat 5 en 7. No. 5 kreeg de naam De Kieviet, no. 7 Duinviooltje. Er woont nog steeds een Ravenhorst op no. 7
- **1910** - Het Engelse Park 'aangelegd' ten westen van de Elzenlaan (8 ha). Later wordt het Engelse Veld genoemd
- **1910** - Achter het Engelse Veld legt de BEM een reeks akkertjes aan. Daar probeert men dennen, wat berken en zelfs groenten te telen. In **1908** werd er al een bescheiden begin mee gemaakt ²⁹⁶
- **1910** - Molenbeeke (Boulevard). Bewoners: Etty, Lotze, Schmiedel. Architectenbureau Vorkink-Wormser. Afgebroken 1943 ²⁹⁷
- **1910** - Villa Mei gebouwd (voordien Tine) gebouwd (Pier Panderstraat 7). Fam. Dona. Architectenbureau Vorkink-Wormser. [1911] Afgebroken 1943 (Zie 1911 bij Villa Covente)
- **1911** - Kinderherstellingsoord 'Voor Jong Nederland' gebouwd. [Zie 1936, 1975 en 1982]
- **1911** - Villa Acma gebouwd (vanaf **1919** Trianon) komt gereed aan de Pier Panderstraat 14. Het was aanvankelijk een herstellingsoord voor kinderen [1910]. Afgebroken 1943
- **1911** - Huize De Dennen gebouwd, (huidig) adres Van der Wijckplein 2. (Architect: J.C. Leijen)
- **1911** - Villa Ulysses vergroot. Het oorspronkelijk aan één kant zeer schuine dak is nu aan beide kanten gelijk. Afgebroken 1943
- **1911** - Parnassiapark aangelegd ²⁹⁸
- **1911** - Bij het in 1909 aangelegde tennispark wordt een tennishuisje gezet (kleedkamers, douche)
- **1911** - Achter het station worden drie loodsen van de BEM geplaatst, afkomstig van de in dat jaar opgeheven renbaan in Bergen-Binnen
- **1911** - Witteweg. De werkzaamheden bij de loodsen van de BEM maakte verharding - met schelpkalk - van de toegangsweg noodzakelijk. Vanwege de kalk Witteweg genoemd
- **1911** - Aan de Parkstraat 3, nu 11, wordt Villa Noviomagum opgeleverd. Na de Tweede Wereldoorlog werden er delen aan toegevoegd. Architect: Maurits Plate ²⁹⁹
- **1911** - Villa Covente gebouwd. Paulineweg 13. Het is een bakstenen huis met een rood pannendak. Het is identiek aan Tine (= Mei). In tegenstelling tot Tine in 1943 niet afgebroken. Architecten: Vorkink en Wormser
- **1911 - 1912** - Pension (later Hotel) Bakhuis gebouwd (nóg later Oud Bakhuis genoemd) Pier Panderstraat 6.
 - *Eigenaar Albert Willems, in 1919 overgedaan aan J.D.P. Rosier. De naam Bakhuis blijft aan dit pand én aan de twee erna aangekochte panden verbonden (1926, Nieuw-Bakhuis, en 1932 Dubbel Bakhuis). Architect: J.C. Leijen. Afgebroken 1943*

²⁹⁵ Voor WO II bestond de voorgevel uit twee puntige geveltjes met een plat stuk ertussenin. Daarna één massief geheel. Casa Blanca

²⁹⁶ *Boeren in het duin*. Bert Buizer, In: *Bergen aan Zee, Badplaats sinds 1906*. Henk Jellema (red.) 1981: 17-21

²⁹⁷ A.L. van Reenen & Frits Zeiler (sr.) 1974. De gevelsteen bleef bewaard en werd ingemetseld in het naoorlogse pand

²⁹⁸ *Het Parnassiapark*. Bert Buizer, In: *Bergen aan Zee; badplaats sinds 1906*. Henk Jellema (red.): 38-46

²⁹⁹ Eigenaar/part time bewoner J.M. Graadt van Roggen. De beroemde natuurkundige J. Van der Waals bracht er vakanties door

- **1912** - Post- en Telegraafkantoor geopend, Van Hasseltstraat 4. Bewoond door de fam. Westerbeeke. Architectenbureau Vorkink-Wormser. Gesloopt in 1943
- **1912** - Dubbel woonhuis De Echo gebouwd, Verspijckweg 13 [no's. 6 en 7]
- **1912** - Klaverblad gebouwd, Verspijckweg 15
- **1912** - 'Schuurtje van Blom' (BEM) Verspijckweg 8 gebouwd
- **1912** - 't Westerlicht, Boulevard 16. Fam. De Munck. Architectenbureau Vorkink-Wormser. Afgebroken 1943
- **1912** - Villa Molenbeeke opgeleverd, Boulevard 20
- **1912** - Villa Marijke gebouwd (Pier Panderstraat 5). Fam. Mauve. Architect.: Mauve. Afgebroken 1943
- **1912** - Gebouw Deutsche Ferienkolonie, Verspijckweg 3. Herstellingsoord voor Duitse kinderen
- **1912** - J. Groenland begint met het kweken van groenten op een landje tegenover Jong Nederland. Voor bemesting werden o.m. de inhoud van latrines (tonnetjes) uit het dorp aangewend ³⁰⁰
- **1912** - De Paulinestraat wordt aangelegd en bestraat
- **1913** - Aan het kleine begindeel van Hotel Nassau-Bergen is nu een groot stuk aangebouwd. Later ziet dit stuk er zo ongeveer uit als een middendeel (Zie 1907, voetnoot)
- **1913** - Mare, Pier Panderstraat 8. Fam. Wetselaar-Marinke. Arch. Vorkink-Wormser Afgebr. 1943
- **1913** - De Magneet gebouwd (Pier Panderstraat 10). Fam. Wetselaar-Dutilh. Architectenbureau Vorkink-Wormser. Afgebroken 1943
- **1913** - Bakkerij De Spoorklok gevestigd aan de Jacob Kalffweg 14 (toen Julianalaan 16). Eigenaar D. Roos.
 - *In 1925 werd het een lunchroom annex ijssalon met een terras. Daaronder kwam in 1931 een rijwielstalling. In 1946 werd de zaak door Teun Roos voorgezet. Tot 1963. Het pand werd ± 1995 afgebroken* ³⁰¹
- **1913** - Door het Gemeentelijk Energie Bedrijf (GEB) wordt een ondergrondse hoogspanningskabel aangelegd vanaf de Franschman. Daar komt een transformatorhuisje, evenals naast Hotel Stroomer (oostzijde). Adres: Stroomer, Zeeweg 21
- **1913** - Hotel Nassau-Bergen krijgt elektrisch licht. ³⁰² In **1914** volgt de rest van het dorp. Het hotel krijgt tevens zijn tweede zijvleugel
- **1913** - Duinroosje opgeleverd, Paulineweg 5 (destijds Van Eedenstraat) Eigenaar Barnaart
- **1913** - Villa Pauline, Parkstraat 13, gebouwd. Eigenaar Feldman. Afgebroken 1943
- **1913** - Villa Laura gebouwd. Pier Panderstraat noordzijde. Afgebr. 1943 [Gegevens onzeker]
- **1913** - Huis van de Bouwmaatschappij gezet [?] (Schotten), Witteweg 15
- **1913** - Het hele Russenduin beplant met dennen
- **1914** - Villa Herline gebouwd. Pier Panderstraat 12, noordzijde. Afgebroken 1943
- **1914** - 3e ontwerpplan BaZ. Arch. Maurits Plate. Ook dit wordt afgewezen (Zie 1907 en 1908)
- **1914** - Het Duinmuseum opgericht (Parkstraat 2, Parnassia Park). Erachter werd een botanische tuin aangelegd, die na het overlijden van mevr. Van Reenen-Völter niet meer werd bijgehouden (Zie 1962 en 1977)
- **1914** - Villa Hilda-Mei, Pier Panderstraat 3. Fam. Elders. Architect: P. Elders. Gesloopt 1943
- **1914** - Pension Aurora, Zeeweg 22 (hoek Zeeweg/Van Hasseltweg). Afgebroken 1943
- **1914** - Parkhuis gebouwd bij tennispark (Parnassiapark) t.b.v. de parkwachter. Parkstraat 4-6. Architect: Maurits Plate. Het huis wordt ook wel 'parkwoning' genoemd, of 't Theehuis'. Dat wekt verwarring, want bij de noordelijke tennisbaan stond ook het 'Theehuisje'

³⁰⁰ Zie: *Boeren in het duin*. Buizer in: *Bergen aan Zee; badplaats sinds 1906*. Jellema (red.) 1981: 20-21

³⁰¹ Van Reenen en Zeiler sr.: Er waren tot **1930** wandschilderingen van Het Hof, gemaakt door Belgische vluchtelingen

³⁰² Drie weken eerder dan Alkmaar en Bergen-Binnen. Tot dan toe was er acetyleenverlichting uit eigen gasfabriekje

- **1914** - Villa Joke gebouwd (Na 1920 Nanno) (C. Vosmaer) Paulineweg 1 (v.h. Van Eedenstraat 1)
- **1914** - Huize Anna gebouwd, Verspijckweg 9
- **1914** - Ten oosten van het Russenduin, bij het Vlagduin, wordt op grote schaal zand afgegraven.
 - *Het zand is bestemd voor de steenfabriek van Van der Heijden (voordien Maschmeijer) in de Zuurvenspolder. In 1922 werd de afgraving gestaakt. In 1925 ging de fabriek failliet (Zie voor het vervolg 1922 en 1930 onder Bergen-Binnen)*
- **1914** - De Wijde Blick gebouwd (Boulevard 22). Fam. Van der Briel. Architectenbureau Vorkink-Wormser. Afgebroken 1943 [1913]
 - **1915**
- **1915** - Walvisstranding. Er komt een geïmproviseerde traankokerij ³⁰³
- **1915** - 150.000 dennetjes geplant op het Engelse Veld
- **1915** - De Van Eedenstraat geëgaliseerd en bestraat [1916]
- **1916** - Magnolia gebouwd, Rehbockstraat 2. Eigenaren: Seelig, Glerum, Kramer. Architect: Elders. Afgebroken 1943 [1917] ³⁰⁴
- **1916** - Shânti, Julianalaan 21. Fam. Rédelee van der Hoeven. Architect: De Groot. Afgebr. 1943
- **1916** - Villa De Blinkert, Rehbockstraat 11. Fam. Asbeck-Brusse. Arch. P. Elders. Gesloopt 1943
- **1916** - Pension Jeanette gebouwd - annex kruidenierswinkel - aan de Julianalaan 14 (Jacob Kalffweg 10). ³⁰⁵
 - *Eigenaar M. Aardema. De winkel wordt in 1924 overgenomen door Houtman, die behalve kruidenierswaren ook melk gaat verkopen. Vanaf 1931 gaan huis en pension De Stormvogel heten*
- **1916** - Villa Duintop, Rehbockstraat 9. Fam. Hondius. Arch. P. Elders. Afgebroken 1943 [1917]
- **1916** - Zeedroom, Boulevard 24. Fam. Van Peski. Architect: Wegeriff. Afgebroken 1943 [1917]
- **1916** - Bestrating van de Van Eedenstraat, Paulinestraat, Rehbockstraat en Patijnstraat. De wegen worden daarbij tevens verbreed en verlengd. Tevens wordt een deel van de Zeeweg met klinkers geplaveid
- **1916 - 1917** - Dolfijn (Patijnstraat 5). Fam. Schorer. Architect: P. Elders. Afgebroken 1943
- **1917** - Britse schending van de territoriale wateren. De Duitse Lavina en de Renate Leonhardt stranden bij Bergen aan Zee als gevolg van beschietingen door de Britse marine ³⁰⁶
- **1917** - Aan de voet van het Russenduin, bij het toenmalige ‘eendenmeertje’ wordt een zeemanskerkhof in gebruik genomen. De plek was in **1914** daartoe bestemd en bleef tot **1941** in gebruik
- **1917** - Op het strand spoelen vier enorme vaten rum aan. Ze worden opgeslagen in de BEMloodsen aan de Witteweg. Ze vallen onder jurisdictie van burgemeester Van Reenen
- **1917** - Twee huizen onder een rieten dak, Paulineweg 9 en 11
 - *Eén huis heette volledig ‘Onder het Stroodak’, kortweg ‘t Stroodak. Paulineweg 9 [1] (Eigenaar Nieuwenkamp). ³⁰⁷ Het andere deel heette De Casemat. Paulineweg 11 [3], nu Appartemenen Parkzicht. Architect: Jan Stuyt*
- **1917 - 1918** - Lopend vanaf het station en kort na het passeren van Pension Jeanette (later De Stormvogel), is een klein hoog houten schuurtje geplaatst. Mogelijk was het een kiosk. Het is

³⁰³ Zie: *Bergen aan Zee natuurhistorisch gezien*. Buizer In: Jellema (red.) 1981: 38-45 *Bergen aan Zee; badplaats sinds 1906*

³⁰⁴ Van Reenen en Zeiler sr. noemen het ‘een vriendelijk huisje met Jugendstil-kleuren geel en blauw’.

³⁰⁵ Zie: *Oude ansichten van Bergen*. Mooy Jellema & Leysen 1973: 149

³⁰⁶ Zie: *De Engelsche schending van de Nederlandsche territoriale wateren*. Brochure Ministerie van Oorlog 1917 (Met vele foto's. Collectie Willemier Westra)

³⁰⁷ Rond **1950** was er korte tijd een kleuterschool gevestigd. Nu heet het ‘Villa Flore Studio's’ (appartementen)

niet op een kadaster- of andere kaart te vinden. We weten niet tot wanneer het er precies gestaan heeft ³⁰⁸

- **1918** - Villa ‘Russenduin’, Elzenlaan 2. Gebouwd in opdracht van August Janssen ³⁰⁹
- **1918** - Eerste steenlegging Vredeskerkje Bergen aan Zee
- **1918** - Huize ’t Paviljoen (op een duin ten noorden van het hotel, ten zuiden van de Pier Panderstraat) Fam. Van Reenen. Architect: P. Elders
- **1918** - Kerkstraat aangelegd. Was aanvankelijk een zandpad naar het Vredeskerkje in opbouw
- **1918** - ‘ Sonnehuis’ (‘Zonnehuis’), Kerkstraat 9. V.a. het begin pension, v.a. **1939** officieel [1917]
- **1919** - Scholekster (Boulevard 30). Fam. Den Tex. Architect: De Clerq. Afgebroken 1943 [1920]
- **1919** - Skopia gebouwd aan de Boulevard 32. Fam. De Boer. Arch. P. Elders. Afgebr.1943 [1920]
- **1919** - Op de hoek Van Hasseltstraat/Kerkstraat (Van Hasseltstraat / -weg 10) vestigt zich tabakshandelaar Mosk in ‘Villa Duinzicht’. De inpandige tabakswinkel (‘De Tabakspijp’) sluit in **1942**
- **1919** - Villa Duinzicht gebouwd, . Al in **1920** wordt het huis sterk vergroot.
- **1919** - K. Kuitwaard opent stalhouderij/garage/brandstoffenhandel, Witteweg 19/19A. (Zie 1933)
- **1919** - Windy Ridge opgeleverd, Paulineweg 17 [9]. Architect: P. Elders. (Villa nu naamloos) [1920]
- **1919** - ’t Roefje, Paulineweg 19 (11) [1920]
- **1919** - Huis van de Familie Beers gebouwd, Elzenlaan 26
- **1919** - Villa Acma krijgt een nieuwe eigenaar, wordt hotel en heet voortaan Trianon (Zie 1911)
- **1920**
- **1920** - Aan de Zonzij, Boulevard 28. Fam. Weijhenke. Arch. De Groot en Leres. Afgebr. 1943
- **1920** - Zomerhuis ‘Huize Wernau’ gebouwd, Elzenlaan 28 voor Prof. Pannekoek (sterrenkundige, communist). Ruwe baksteen met in hout uitgevoerde bovenverdieping. Arch.: J.G. van Caspel
- **1920 (circa)** - De badkoetsjes zijn verdwenen
- **1920** - Sandy Corner gebouwd aan de Paulinestraat 20
- **1920** - Huis van de veldwachter (Bouwmaatschappij), Witteweg 13
- **1920** - Bouw villa De Hoek, Julianalaan 3 [Pier Panderstraat?] Fam. Elders-Parmentier. Architect: P. Elders. Afgebroken 1943 [1930?]
- **1920** - De in **1916** in gang gezette bestrating met klinkers van de Zeeweg wordt voltooid
- **1921** - Villa Pax in Terra gebouwd, Elzenlaan 16
- **1921** - Villa Elzenhof gebouwd, Elzenlaan 14
- **1922** - De Henschell-locs (6900 serie) in gebruik. Tot **1933**. (Herkenbaar aan de lange pijp) ³¹⁰
 - *Dit type locomotief dat in 1922 de dienst overnam van de nóg oudere ‘Dierenserie’ waarmee de tramlijn begon, dateerde zelf uit 1884. In 1932 maakt de 6900-serie op zijn beurt plaats voor de Schwartzkopff-locomotieven; het laatste type op de lijn (7700-serie)*
- **1922** - Bij het Parnassiapark wordt een tweede dubbele tennisbaan in gebruik genomen [1925]
- **1922** - Zandmennerij bij het Vlagduin buiten gebruik gesteld.
 - *In 1923 alweer geopend. In 1926 wordt de zandwinning opnieuw gestaakt, om in 1927 te worden hervat. Dit nog steeds ten behoeve van de kalkzandsteenfabriek van Van Deventer (voordien Maschmeijer en later Van der Heijden). In 1930 volgt het definitieve einde van de Zandwinning. (Zie 1914) ³¹¹*

³⁰⁸ In de tweede helft van augustus 2022 ontspan zich een HVB ‘Klankbord-discussie’ hierover, die echter geen uitkomst bracht

³⁰⁹ Janssen overlijdt enkele weken later. Het staat tot **1930** leeg. Daarna omgevormd tot Bio-Vakantieoord, nu Huize Glory

³¹⁰ Zie: *Bello; vijftig jaar railverbinding Alkmaar-Bergen-Bergen aan Zee*. S. Selleger 1984: 56

³¹¹ Gegevens ontleend aan de *Kroniek van Bergen aan Zee*. A.A. Veer. In : *Bergen aan Zee; badplaats sinds 1906*. Jellema (red.) 1981: 101, 108, 110, 113, 114 en 118

- **1923** - De gemeenteraad stelt vast dat de Zeeweg geen openbare weg is. Voor gebruik ervan is een vergunning vereist
- **1923** - De ‘Kwekerij’ en het ‘Weilandje in het duin’ niet langer geëxploiteerd (Zie 1908 en 1910)
- **1923** - Aan de Elzenlaan 26 wordt de villa De Grote Beer gebouwd.
 - *Het huisje ‘De Kleine Beer’ erachter (26S) - een atelier - kwam kort daarna tot stand. Het werd later door brand verwoest. In 1970 kwam daar een zomerwoning. Eerst heette deze De Kluis en daarna De Zandloper.* (Zie 1965)
- **1924** - Vereniging Het Stille Strand opgericht
- **1924** - Peter W. Jansen (zoon van August) koopt villa Russenduin. In **1931** alweer verkocht aan de Nederlandsche Bioscoopbond ³¹²
- **1924 - 1932** - Het duingebied tussen het Russenduin en de gemeentegrens van Schoorl bebost
 - **1925**
- **1925** - De eerste speciale ‘Badtrein’ gaat rijden naar Amsterdam. In **1931** opgeheven ³¹³
- **1925** - Parkeerterrein aangelegd tussen pension Wilhelmina en Aurora. Met benzinepomp ³¹⁴
- **1925** - ‘Nieuw Bakhuis’, Pier Panderstraat 1. [1926] (‘2de Bakhuis’). Eigenaar J.D.P. Rosier. Architect: W. Stroomer. Afgebroken in 1943 (Eerste Bakhuis **1911**)
- **1925** - Bakkerij De Spoorklok (Julianalaan 18) uitgebreid met lunchroom ‘Roos’. Arch. P. Elders
- **1925** - Aan de Julianalaan 12 (nu Jacob Kalffweg 10) neemt Cor Houtman de kruidenierswinkel van M. Aardema over. Hij voegt er de verkoop van melk aan toe. Zoon Siem zet in **1936** de zaak voort tot **1992**
- **1925** - Op het terrein van de in **1924** opgerichte vereniging ‘Het Stille Strand’, verschijnen de eerste tenten op het Bergense strand
- **1926** - ‘Voor Anker’ gebouwd, Van Hasseltstraat 12
- **1926** - ’t Sterntje gebouwd aan de Van Eedenstraat 3 (hoek Zeeweg/Paulineweg). Het adres is nu Zeeweg 21
- **1926** - Borstbeeld van de in **1925** overleden M.A.D. van Reenen-Völter onthuld ³¹⁵
- **1927** - Het fietspad langs de Zeeweg wordt in twee etappes aangelegd ³¹⁶
- **1927** - Aan de zuidwest kant van hotel Nassau-Bergen is een grote café-erker toegevoegd
- **1927** - Ten noorden van het in **1925** aangelegde ‘autopark’ wordt een tweede aangelegd
- **1927** - Bij de villa Duinroosje uit **1923** wordt een garage gebouwd. Paulineweg 5, eerst Van Eedenweg geheten
- **1928** - Schelpduin, Pier Panderstraat 2. Familie Oldenburg. Arch. P. Elders. Afgebroken 1943
- **1928** - De Duinhut gebouwd, Elzenlaan 12
- **1928** - Een storm slaat bij hotel Nassau-Bergen 6 meter duin weg; ± 1 km naar het noorden 12 meter. Daar ontstaat tussen de strandpalen 29 en 30 een doorbraak in de duinenrij
- **1928** - Vrijwel naast en ten noordoosten van het Kinderheim von der Deutsche Hilfsverein komt een door P. Vorkink ontworpen speelzaal
- **1928** - Naast de drie van de renbaan afkomstige loodsen (**1911**) wordt aan de Witteweg een vierde loods gezet
- **1928 - 1929** - Duinrode gerealiseerd. Pier Panderstraat 4. Familie Nieuwenhuis. Architect: W. Stroomer. Afgebroken 1943

³¹² Een kasteel in Bergen aan Zee; de geschiedenis van het huis op het Russenduin. Maria Smook-Krikke 2006: 29-30

³¹³ Bello; vijftig jaar railverbinding Alkmaar - Bergen - Bergen aan Zee. S. Selleger 1984: 59-61

³¹⁴ Gevolgd door meer parkeerterreinen (‘autoparks’ genoemd) in **1927**, **1929** en **1933**

³¹⁵ Gemaakt door de Bergense kunstenaar Tjipke Visser

³¹⁶ Zie Bergen aan Zee; badplaats sinds 1906. Jellema (red.) 1981: 114

- **1929** - Corbenkeebaar. Hoek Julianalaan/Rehbockstraat, Julianalaan 23 (betekent: Cor-Ben-Kees-Bart). Fam. Ingwersen. Architect: Bureau Ingwersen. Afgebroken 1943 [1930]
- **1929** - Huis van S. Stekelbos en zijn zoon Jan gebouwd, nu Jacob Kalffweg 8, toen Julianalaan 10. Groenteboeren van 1929-1974
- **1929** - De BEM legt een derde autopark aan. Aangezien de Zeeweg geen openbare weg is maar eigendom van de BEM, mag daar immers niet worden geparkeerd
- **1929** - De Jacob Kalffweg is in westelijke richting omgelegd en bestraat. Hetzelfde geldt voor het Stationsplein dat bovendien is verbreed
- **1929** - Naast zijn melk- en kruidenierswinkel (Julianalaan 12, nu Jacob Kalffweg 10) begint C. Houtman 'Pension Juliana'
 - *Voor die tijd Pension Jeanette geheten (toen (Julianalaan 14 nu Jacob Kalffweg 12). In 1930 doet Houtman zijn pension over aan W. Stroomer die de naam verandert in 'De Stormvogel'. Het pand werd in 1916 gezet*
- **1929** - De stoomtrawler IJmuiden 80 / Fram loopt aan de grond
 - **1930**
- **1930** - Drie Koningen, Parkstraat 25. Fam. Six van Hillegom. Arch. Cuypers & Six. Afgebr. 1943
- **1930** - De Longroom, Patijnstraat 6. Fam. Eijssen. Architect: Ringers. Afgebroken 1943
- **1930** - De BEM brengt het 'Tentenstrand' in exploitatie in navolging van het Stille Strand, dit na serieuze protesten bij eerdere initiatieven. Kamperen wordt echter niet toegestaan
- **1930** - P. Kooij begint aan de Van Hasseltweg 7 een schilders- en behangersbedrijf. In **1938** verhuist hij naar de Jacob Kalffweg 6 (toen Julianalaan 8). Hij handelt dan ook in badartikelen en souvenirs. Sluit **1956**³¹⁷
- **1930** - Het koloniehuis Jong Nederland wordt uitgebreid
- **1930** - **1931** - Hotel Dubbel Bakhuis ('derde Bakhuis', zie 1911 en 1925), Pier Panderstraat 2-4, noordzijde. Fam. Strooker. Architect: W. Stroomer. Gesloopt 1943
- **1931** - De Zeevonk gebouwd, Kerkstraat 11
- **1931** - Ten noordoosten van het Russenduin wordt een stuk dennenbos geplant
- **1931** - Er wordt een begin gemaakt met de aanleg van een wandelpad vanaf de Franschman. Het komt in **1932** gereed
- **1931** - Aan de Zeeweg 7 wordt Hoog en Droog gebouwd
- **1931** - Aquarius gebouwd, Patijnstraat 3. Fam. Waterman. Arch. P. Elders. Afgebr. 1943 [1930]
- **1931** - 25-jarig bestaan van Bergen aan Zee groots gevierd, o.a. met een kunst-tentoonstelling³¹⁸
- **1931** - Op het Stationsplein komt ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van Bergen aan Zee een lantaarnpaal naar ontwerp van Majella Cijffers
- **1931** - Villa Russenduin wordt aangekocht door de Bioscoopbond. Wordt in **1933** Bio-vakantieoord³¹⁹
- **1931** - Onder het terras van lunchroom-theesalon Roos (Julianalaan 16, later Jacob Kalffweg 14) komt een fietsenstalling
- **1931** - Aan de Jacob Kalffweg 12, toen Julianalaan 10, komt het woonhuis gereed van P. Kooij, eigenaar van een schilders- en behangersbedrijf (Zie 1930)
- **1931** - **1932** - De Kokkel gebouwd, Patijnstraat 1. Fam. N. Min. Architect P. Elders. Afgebr. 1943
- **1931** - **1932** - Villa Opduin gebouwd, Patijnstraat 4. Fam. Van der Dussen. Architect: P. Elders. Afgebroken 1943

³¹⁷ Gegevens ontleend aan *De eeuw van de middenstanders*. Piet Vijn: 2010: 136

³¹⁸ Voor deelnemende kunstenaars. Zie: *Een souvenir...iets om op terug te kijken?* Bert Buizer, Bergense Kroniek apr. 2016: 26-27. De catalogus van de kunsttentoonstelling is herdrukt: *Herdenkingtentoonstelling 25 jarig bestaan Bergen aan Zee*, 2006 (1931)

³¹⁹ *Een kasteel in Bergen aan Zee; de geschiedenis van het huis op het Russenduin*. Maria Smook-Krikke 2006: 46 e.v.

- **1932** - Villa De Zeevonk gereed, Kerkstraat 11 [1931]
- **1932** - Vila Russenduin, Elzenlaan 2, wordt verbouwd tot koloniehuis ³²⁰
- **1932** - De vorig jaar begonnen aanleg van een wandelpad vanaf de Franschman wordt voltooid
- **1932 - 1933** - Werklozen worden in het kader van de nationaal opgezette ‘werkverruiming’ ingezet om voor hotel Nassau-Bergen een fraaier uitzicht op zee te creëren
- **1933** - Villa ’t Hooge Duin gebouwd (Boulevard 38). Familie Honig. Architect: Van den Berg. Afgebroken 1943 [1934]
- **1933** - F. Kuitwaard zet garagebedrijf van zijn vader voort. Witteweg 19. Begint taxibedrijf. Stopt daar in **1938** mee. Houdt er in **1946** helemaal mee op. (Zie 1919)
- **1933** - Henschell-locomotieven van de 6900 serie buiten gebruik gesteld (buitengewoon lange pijp). Locs van het type ‘Bello’ in gebruik genomen (7700 serie Schwartzkopff)
- **1933** - Bio-Vakantieoord Russenduin officieel geopend. De eerste 90 kinderen arriveren. In **1967** valt het doek
- **1933** - Aan het eind van de Zeeweg (hoek Boulevard) wordt een telefooncel geplaatst
- **1933** - Huize De Branding gebouwd aan de Kerkstraat 13
- **1933** - Aan de Elzenlaan 10 wordt villa De Lijster gezet
- **1933** - Achter het postkantoor tussen de Van Hasseltweg en de Kerkstraat wordt opnieuw een parkeerterrein aangelegd, het vierde. ³²¹
- **1933** - Tine opgeleverd aan de Jacob Kalffweg 10, Toen Julianalaan 12. Eigenaar [P?] Hopman
- **1933 - 1939** - De duingebieden De Meeuwenlekken en de Verbrande Pan worden bebost
- **1934** - Golfzang (Boulevard 34). Fam. Van der Leck. Arch.: Elders. Afgebroken 1943 [1935]
- **1934** - Albatros (Rehbockstraat 2?). Fam. Pick. Architect: Elders. Afgebroken 1943
- **1934** - Parnassia gebouwd aan de Parkstraat 19
- **1934** - Aan- en verbouw van villa de Zeemeeuw, Kerkstraat 1 (gebouwd in 1909)
- **1934** - Woonhuis en brood- en banketbakker Den Haan, Jacob Kalffweg 8/Julianalaan 10 [1935]
- **1934** - Naast de Schwartzkopff-locomotieven komt ‘Ome Keesje’ in gebruik, een diesel-aangedreven wagonachtig voertuig, model koekblik. Bezuinigingen [1932] ³²²
- **1934** - Bakkerswinkel van Roos verbouwd tot ijssalon, Julianalaan 16, later Jacob Kalffweg 14
- **1934** - Boulevard en Parkstraat worden verlengd ten behoeve van nieuwe huizenbouw
- **1934** - Eén van de ‘autoparks’ (het tweede) wordt een tijdelijke ijsbaan ³²³
- **1935**
- **1935** - Villa Saenden gezet, Rehbockstraat 4. Fam. Keijzer. Architect Kakes. Afgebroken 1943
- **1935** - De Ruyter, Parkstraat 5. Fam. Verkade. Architect Brunyzeel-Kabel. Afgebroken 1943
- **1935** - Parkstraat (nu Parkweg) ten dele bestraat. Tot villa De Ruyter (fam. Verkade). (Zie 1908)
- **1935** - Villa Herly gebouwd, Kerkstraat 15
- **1935** - De Zandbak gebouwd, Elzenlaan 6
- **1935** - ‘Modernistische’ vakantiewoning De Kubus opgeleverd, Elzenlaan 8. Architectenbureau Merkelbach & Karsten. In **2000** werd het huis ingrijpend gerenoveerd ³²⁴
- **1935** - Het in **1930** gebouwde Drie Koningen (Parkstraat 25) krijgt een aanbouw
- **1935** - De Meeuwenlekken (met hun woestijnachtige allure) worden met dennen beplant

³²⁰ Zie: *Een kasteel in Bergen aan Zee; de geschiedenis van het huis op het Russenduin*. Smook-Krikke 2006: 39 e.v.

³²¹ Het eerste parkeerterrein werd in 1925 aangelegd, gevolgd door terreinen in 1927 en 1929

³²² *Met Bello naar Bergen aan Zee*. Mart Henneke 2006: 59 en *Bello*, S. Selleger 1984: 70

³²³ *Bergen in een ommezien*, Meta Bison 1993 toont er een foto van. Originele foto: Collectie Willemier Westra. Volgens Herman Roos staan op de foto: Marie Stroomer, de zusters Korver, Arend Passer, de kinderen Hannie Kooij en Herman zelf

³²⁴ *Bergen Architectuur; de Amsterdamse School voorbij*. Teunissen c.s. 2022: 149 en 154

- **1936** - Meer dan 70.00 dennen geplant in de voorduinen van de Verbrande Pan. In **1937**, **1938** en **1939** volgen er nog vele tienduizenden boompjes
- **1936** - In het Parnassiapark wordt een grote bloemen- en plantententoonstelling gehouden
- **1936** - De tweede fietsenstalling in Bergen aan Zee (bij laatste strandafgang noord). (Zie 1931)
- **1936** - De Vrijwillige Reddingsbrigade Bergen voor het eerst actief aan het strand
- **1936** - Achter het koloniehuis Jong Nederland, Verspijckweg 7 komt een lighal (solarium) t.b.v. van 55 ‘bleekneusjes’.
- *De door G. Arendzen ontworpen open lighal werd uitgevoerd in gewapend beton op basis van een driekwart cirkel met de opening op het zuidoosten. ‘Vorm en maat van de luifel correspondeerden met de dagelijkse zonnestand, opdat steeds de meest gunstige lichtinval werd verkregen.’ De kinderen, bleekneusjes genoemd, verbleven daar halverwege de dag enkele uren in bed om de helende frisse zeelucht in te ademen. Dit ‘kuren’ werd tevens gezien als een middel om het risico van het oplopen van TBC te verkleinen. De hal maakte daarmee deel uit van het algemene doel van Jong Holland om de kinderen te laten aansterken. In **1994** kreeg het solarium de status van provinciaal monument ³²⁵ (Zie 1975 en 1982)*
- **1936** - Zomerhuis De Zephyr gebouwd aan de Elzenlaan 22. Rode baksteen en een gebogen rood pannendak. ‘Een mengeling van zakelijkheid en art decostijl’. Architect: Van Ravensteyn
- **1937** - Villa De Nachtegaal gebouwd, Verspijckweg 11
- **1937** - Aan de Elzenlaan 20 is villa De Toog gezet
- **1937** - Aan de Boulevard 38 krijgt ’t Hooge Duin een aanbouw
- **1937** - Het Zonnehuis aan de Kerkstraat 11 uit **1918** krijgt een aanbouw
- **1937** - Aan villa Corbenkeear uit 1929, Julianalaan 23, wordt een garage toegevoegd
- **1937** - Huize Joke (1914) Van Eedenstraat 1 (v.a. **1946** Paulinestraat en v.a. **1948** Paulineweg) krijgt een garage (G. Grondsma). Vanaf **1920** werd de naam van het huis veranderd in Nanno
- **1938** - De Kwikstaart gebouwd, Elzenlaan [gegevens onzeker]
- **1939** - Villa Zeldenrust gebouwd, Julianalaan. Fam. Immink. Arch. P. Elders. Afgebroken 1943
- **1939** - De Flat gebouwd, Julianalaan. Fam. Kluyver. Architectenbureau Merkelbach-Kunst. Gesloopt 1943
- **1939** - Op het Engelse Veld wordt t.b.v. het Ned. leger het Taets Van Amerongenkamp opgezet. Vele hotels, pensions en woonhuizen worden door het leger gevorderd. Het Duinmuseum ook ³²⁶
- **1939** - 89 Duits-Joodse kinderen van 3 tot 16 jaar opgevangen in het Zeehuis
- **1939** - Landhuis Duinhorst, Paulinestraat (nu Paulineweg) 7. Architectuur geïnspireerd door Delftse School
- **1939** - Wandelpad aangelegd naast de Boulevard, waarschijnlijk als werklozenproject
- **1940**
- **1940** - Bezetting. Afdeling van het SS Totenkopf Standarte betreft villa Ulysses en andere huizen. De taak van het regiment was het op poten zetten van de kustverdediging. ³²⁷
- **1942** - Als eerste wordt het theeoepeltje van Sterken in opdracht van de bezetter afgebroken
- **1942** - Toren Bio-vakantieoord 7 meter verhoogd t.b.v. radiostoringsapparatuur / uitkijkpost
- **1942** - De Wehrmacht vordert villa’s zoals onder meer Convente, Sandy Corner, Windy Ridge, Duinroosje en De Dennen

³²⁵ *Architectuur en stedenbouw in Noord-Holland 1850-1940*. Van der Klei 1993

³²⁶ Zie: *Geeft Acht!* een serie krantjes t.b.v. de soldaten. Collectie Willemier Westra

³²⁷ *Bergen (NH) 1940-1945, Duitse bezetting, Atlantikwall en gevolgen voor de inwoners*. Harff & Harff 2016: 95-96

- **1942 - 1943** - Een grote radarmast geplaatst (type Wassermann) op de plek waar de theekoepel van Sterken kort tevoren stond. De mast verving de in 1940 geplaatste radarmast type Freya ³²⁸
- **1943** - Ongeveer 40% van de bebouwing afgebroken, w.o. Hotel Nassau-Bergen ³²⁹
- **1943** - Bevolking Bergen aan Zee geëvacueerd. De bevolking bestaat nog maar uit vijf gezinnen
- **1943** - Houten verhoging (uit **1942**) van toren van Bio-vakantieoord verbrand. (slordig) herbouwd in steen. In **1957** komt er een overkapping op
- **1944** - Twee bestraatte wegen aangelegd - naar het Woud ³³⁰ en naar Schoorl
- **1944** - Palen en ijzeren staven op het strand. Vele fortificaties e.d. aangelegd ³³¹
- **1946** - De stoomtramdienst wordt op 3 juni hervat met een versierde locomotief
- **1946** - De Boulevard omgedoopt tot C.F. Zeiler Boulevard
- **1946** - Een van de eerste gebouwen is Trianon, een restaurant aan de C.F. Zeiler Boulevard 10
- **1946** - Het herstelde Hotel Stroomer heeft nu Marconi.
 - *In 1905 begon het onder de naam Juliana. In 1959 wordt de naam veranderd in Monsmarem. Vanaf 2001 stond het leeg en verpauperde. Het stond bekend als 'de rotte kies' van Bergen aan Zee, tot het in 2018 werd afgebroken*
- **1946** - Hotel Nassau-Bergen tijdelijk gevestigd in De Dennen. In **1947** ook in het Parkhuis
- **1946** - Het eerste herstelplan voor Bergen aan Zee ligt op tafel. Het ging daarbij niet alleen om hotels en woningen. De kern ervan is 'een zwierig besloten plein met een vermaakcentrum voor dagrecreanten, een café-restaurant met terrassen veranda's en winkeltjes'. De kleinschaligheid van het dorp stond daarbij voorop. Niet uitgevoerd. ³³²
- **1946** - Mijnegevaar. Grote delen van de duinen afgesloten. Vanaf **1945** ruimen Duitse krijgsgevangenen mijnen op onder leiding van Canadese militairen
- **1946** - De Van Eedenstraat wordt bij de Paulinestraat getrokken, V.a. **1948** Paulineweg
- **1946 (vanaf)** - Zomerhuizen betrokken door ontheemden o.a. uit Nederlands-Indië
- **1947** - Hotel Frisia herbouwd, Zeeweg 33-35. Heet dan Casa Blanca. Later Marconi nu Victoria. (Zie 1909)
- **1948** - De Paulinestraat gaat Paulineweg heten
- **1948** - Nog voor de bouwstop weet de fam. Schmiedel de bouw van de villa Molenbeek (nu Horizon) - op de zeewering! - te realiseren
- **1948** - De VVV-Bergen aan Zee betreft een houten keetje aan de Zeeweg (Zie 1954)
- **1948** - Op de Kerkstraat na worden alle wegen met - straat aan het eind omgedoopt tot -weg
- **1949** - Pension-hotel Wilhelmina gevestigd in flat-achtig gebouw aan het Van der Wijckplein 2
- **1949** - Ter bevordering van de herbouw van Bergen aan Zee koopt de gemeente de wegen en een aantal terreinen van de BEM. De uitgifte van percelen komt zo in handen van B&W
- **1949** - K. Folgers opent aan het Van der Wijckplein 23 een winkel in strandartikelen en kranten. Het was tevens postkantoor.
 - *Zijn zoon Jaap neemt het in 1974 van hem over en voegt er een drogisterij aan toe. In 1983 neemt W. Van Eijck de winkel over. In 1986 nemen de broers J. en H. Kolt het op hun beurt weer van hem over. Ze verhuren nu ook fietsen en beginnen er een supermarkt die zij Gold noemen. Deze sluit in 2014*

- 1950

³²⁸ Bergen (NH) 1940-1945; Duitse bezetting, Atlantikwall en gevolgen voor de inwoners Harff & Harff 2016: 344-346

³²⁹ Een kaart in: *Vooroorlogse bouwvormen in Bergen aan Zee*. Roos 1994: 10. In: *Bergen aan Zee 90 jaar* Themano. 2, B. Kroniek

³³⁰ In de volksmond heette de weg Duitse weg, of ook wel Moffenweg. In **1965** kreeg de weg een officiële naam: Woudweg

³³¹ Bergen (NH) 1940-1945 Bergen en Bergen aan Zee; Duitse bezetting, Atlantikwall en gevolgen.... Harff & Harff: 2016: 310 e.v.

³³² *Bergen aan Zee; 100 jaar plannen*. Maria Smook-Krikke 2007: 19

- **1950** - Het Duinmuseum in het Parnassiapark biedt tijdelijk onderdak aan een Fröbelschool
- **1950** - Het Zeehuis na ingrijpend herstel officieel heropend.
- *In 1940 waren er Duitse soldaten in ondergebracht. In 1945 werden er militairen in gelegerd van het Nederlands Militair Gezag. In 1959 werd het gesloten. In dat jaar kwam er een 'natuurvriendenhuis' in van het Nivon*
- **1950** - Aan het eind van de Zeeweg, midden op de rotonde, komt een beeldbepalende vierkante klok te staan die op een paal is geplaatst
- **1950 - 1960** - De schelpenvisserij komt langzaamaan ten einde ³³³
- **1951** - Rijkswaterstaat verbiedt het bouwen in de zeereep. Een aantal projecten in voorbereiding moet worden gestaakt
- **1951** - Straatnaamveranderingen.
 - *Het wegdeel tussen de C.F. Zeilerboulevard en de Zeeweg gaat Van der Wijckplein heten. De Julianalaan vanaf dit plein tot aan het station wordt Jacob Kalffweg. De Van Eedenweg was al in 1946 deel geworden van de al bestaande Paulinestraat (Vanaf 1948 Paulineweg)*
- **1952 – 1953** – Nieuwbouw hotel Nassau Bergen op de plek van de vroegere villa Ulysses. Van der Wijckplein 4. Architecten: J.H. Roggeveen en A.J.F. Hooning. In de zomer van **1953** arriveren de eerste gasten. ³³⁴
- **1953** - Er komt een rotonde (keerpunt) aan het noordelijke uiteinde van de C.F. Zeilerboulevard
- **1953** - Februariramp. Nabij het Buizerdvlak breekt de zeereep door. Het water dringt 150 tot 400 meter binnen (Zie 1928). De duinen onder een rij Duitse bunkers slaan weg. Daardoor komen ze op het strand te liggen. Diezelfde nacht vergaat ook de vissersboot Catharina Duyvis voor de Bergense kust
- **1954** - Als gevolg van ernstige kustafslag komen er Duitse bunkers op het strand terecht
- **1954** - In Bergen aan Zee wordt het hulppostkantoor opgeheven. De VVV krijgt een uitgebreider houten gebouwtje aan de Zeeweg. Het eerste, eveneens aan de Zeeweg, stamt uit 1948 ³³⁵
- **1954** - Het Zee-aquarium geopend. Men gebruikt de kelders van het gesloopte Nassau-Bergen ³³⁶
- **1954** - Parkweg 25. Vakantiehuis gebouwd, 'Villa Levy'. Architect: Auke Komter
- **1954 - 1955** - De Katingo gestrand in Bergen aan Zee ³³⁷
 - **1955**
- **1955** - Bij de derde strandafgang (noord) komt opnieuw een fietsenstalling. (Zie 1936)
- **1955** - De in **1953** aangelegde rotonde aan het noordelijke einde van de C.F. Zeilerboulevard vervalt. Vanaf dat punt krijgt de Verspijkweg er een stuk weg bij
- **1955** - In het Parnassiapark wordt het Duinmuseum heropend ³³⁸ (Zie 1911, 1936, 1950)
- **1955** - A. Bos Eijssen laat aan de Zeeweg vijf vakantiewoningen bouwen
- **1955** - De laatste rit van Bello op 31 augustus
- **1955 - 1960** - Achter de resten van het oude hotel Nassau-Bergen is een geïmproviseerd parkeerterrein gekomen
- **1956** - Feestelijke viering van 50 jaar Bergen aan Zee ³³⁹
- **1956** - De 'Alexanderflat' gebouwd aan het Van der Wijckplein 1-21.

³³³ Zie: F. Beekman in het tijdschrift *Duin* juni 2007 en Alkmaarsche Courant van 1 juni 2010, auteur R. Schmitz

³³⁴ *Uit de geschiedenis van Hotel Nassau-Bergen*. Frits Zeiler (sr.): 1996: 8-10. Boekje: *Een eeuw te gast*. Monique Reitsma 2007

³³⁵ In *Een verjaardag aan zee*. Buizer en Zeiler 2006: 162 staan de 3 VVV-kantoortjes afgebeeld (**1948, 1954** en **1963**)

³³⁶ *Drieluik Bergen aan zee*. Eerste deel: *Het Zee Aquarium*. Marian Smook-Krikke 2010: 7-26

³³⁷ Voor een beschrijving met vele foto's zie o.a. *Een verjaardag aan Zee 1906-2006*. Buizer en Zeiler 2006: 67-71

³³⁸ *Het Parnassiapark*. Bert Buizer, In: *Bergen aan Zee; badplaats sinds 1906*. Henk Jellema (red.): 39-46

³³⁹ *Feest aan zee; Feesten en jubilea in Bergen aan Zee, een keuze*. Buizer In: *Feest en vermaak in Bergen* 2018: 76-82

- *De flat kreeg de naam pas na de geboorte van prins Willem Alexander in 1967. Ver doorgevoerd structuralisme. Architect: Gert Boon. Het muurreliëf is van Henk van den Idsert*
- **1956** - De uit Delft afkomstige fam. Meijer neemt de zuivelhandel annex lunchroom over van A. Hopman die naar de VS emigreert. Jacob Kalffweg 4
- **1957** - De in de oorlog verhoogde toren van Bio-vakantieoord krijgt een overkapping
- **1957** - Achter - en parallel aan - de Elzenlaan wordt de Fazantenlaan aangelegd
- **1958** - Drie blokken geschakelde Kubus-appartementen aan het Van der Wijckplein 16 komen gereed. Architect: Gert Boon
- **1958** - Het rijtje vakantiewoningen dat voor A. Bos Eijssen aan de Zeeweg in **1955** is gezet wordt met nog eens vijf stuks uitgebreid. Op de begane grond vestigt zich slagerij C. Hoogvorst (Zeeweg 35) en een koffiebarretje 't Comboffie van mevr. R. Bos Eijssen-Samentini [1960]
- **1959** - Het kinderherstellingsoord Het Zeehuis sluit de deuren. Aangekocht door Stichting Natuurvriendenhuizen en Kampeerterreinen (NIVON)
 - **1960**
- **1960** - Het solarium achter 'Jong Nederland (Verspijckweg 7) gesloten. Het 'passief kuren' van TBC-patiënten is in onbruik geraakt. In **1975** worden koloniehuis en solarium gekraakt
- **1960** - Boven het Zee-aquarium komt restaurant Neptunus, Van der Wijckplein 16. Architect Gerrit Boon
- **1961** - Het NIVON neemt het Zeehuis in gebruik, Verspijckweg 5
- **1962** - Aan de westzijde van Hotel Victoria wordt een groot nieuw deel toegevoegd met vakantiewoningen. Op de begane grond vestigt zich een stoffenwinkel. In **1964** maakt deze plaats voor de slagerij van C. Hoogvorst. Zeeweg 35 (verhuist van Zeeweg 32)
- **1962 - 1977** - Duinmuseum Parnassia wordt atelier (eerst van kunstschilder Kees Jansen, daarna Nico van Stralen)³⁴⁰ (Zie 1977 en 1914)
- **1963** - Alle dennen in het Parnassiapark en het Engelse Veld geroid na aantasting door een parasiet (dennenscheerder)
- **1963** - De VVV krijgt aan het Van der Wijckplein een stenen kantoor (Zie 1954)
- **1964** - Strandpaviljoen Meijer geopend (Zie 1956)
- **1964** - Het eerste gebouw van Bergen aan Zee, Hotel Maurits van de familie Stroomer, ingrijpend verbouwd en uitgebreid. Voorjaar **1965** wordt het heropend
- **1965** - Eerste fase 'Plan Zuid' (achter Parnassiapark) voltooid³⁴¹ De weg 'Transvaal' aangelegd
- **1965** - Op de plek van de in **1923** gebouwde en in **1964** gesloopte villa De Grote Beer, wordt aan de Elzenlaan 26 een dubbel woonhuis gebouwd (Zie 1923)
- **1965** - Het koloniehuis 'Jong Nederland', Verspijckweg 7, sluit de deuren. In **1975** gekraakt
- **1966** - Het bureau Ontwikkeling Bouwprojecten presenteert de planning van Bergen aan Zee. 'Hierin was een flatgebouw gepland van zeven verdiepingen hoog en vierhonderd meter lang op het Engelse Veld.' Het plan werd rigoureus afgewezen³⁴² (Zie 1946 en 1975)
- **1967** - Het Bio-vakantieoord vertrekt uit het Russenduin. Staat daarna tot **1972** leeg. In dat jaar huurt de Koreaanse sekte Unified Family het pand en koopt het in **1975**
- **1968 - 1969** - De fam. Meijer doekt de zuivelhandel op en sticht aan de Jacob Kalffweg 4 de eerste versie van Hotel Meijer
 - **1970**
- **1970** - Aan de Parkweg komt de in gele baksteen opgetrokken appartementenflat 'Julianaduin' gereed (Zie 1909)

³⁴⁰ *De aansluiting van Bergen op het gasnet van Alkmaar.* Van der Miesen en Waalewijn. Bergense Kroniek, apr. 2015: 14

³⁴¹ Voor details zie *Straatnamen in Bergen door de eeuwen heen.* Van de Graaf (eindred.) 2003:126 e.v.

³⁴² *Bergen aan Zee; 100 jaar plannen.* Maria Smook-Krikke 2007: 20

- **1970** - De Bioscoopbond verkoopt Villa Russenduin aan de Koreaanse religieuze beweging de 'Unified Family'. Het gaat 'Huize Glory' heten (Vanaf 2000 een rijksmonument)
- **1970 (of eerder)** - Tegenover restaurant Trianon is het duin nog zó breed dat er een terras is aangelegd. Later werd het restaurant verbouwd en heette het De Duinerij, C.F. Zeilerboulevard 10
- **1972** - De Koreaanse sekte Unified Family betreft villa Russenduin, ex-Biovakantieoord
- **1973** - Er komt een officieel naaktstrand (natuuristenstrand)
- **1974** - Tussen paal 29 en 30 breekt de zeereep door op dezelfde plaats als in **1928** [1973]
- **1975** - AMOCO boort naar gas achter (ten noorden) van de Verspijckweg. Exploitatie v.a. **1977**. Er zijn drie winningsputten. Vanaf de grond wordt de locatie aan het zicht onttrokken door een kunstmatig duin. ³⁴³
- **1975** - Het complex van koloniehuis Jong Nederland gekraakt aan de Verspijckweg 7
- **1975** - Toch weer plannen voor - ditmaal beperkte - woningbouw op het Engelse Veld. Het ging om 70% gesubsidieerde woningen, 25% premiekoopwoningen en 5 % woningen in de vrije sector. Pas in **1982** werden de plannen goedgekeurd door de Kroon ³⁴⁴ (Zie 1966)
- **1975** - Huize Glory ('Bio') wit geverfd. In **1986** krijgt het zijn oorspronkelijke kleur terug
- **1977** - Halverwege de Boulevard wordt het beeld Jonas van Nic Jonk, Jonas en de Walvis (*1971) geplaatst In **1990** wordt het verplaatst naar het Van der Wijckplein (vanwege kustafslag)
- **1977** - AMOCO legt een gasleiding aan van de Verspijckweg naar Koedijk. Ter compensatie voor de overlast krijgt BaZ eindelijk een aansluiting op het gasnet (Bergen-Binnen **1924**)
- **1977** - Heropening van het Duinmuseum. IVN-informatiecentrum Parnassia (Zie 1914 en 1962).
 - *In 1942 hadden en Duitsers het museum geplunderd. De opgezette dieren werden als schiet-schijf gebruikt. In 1954 werd het museum opgeknapt. In 1955 werd het heropend. In 1962 vertrok de beheerder. De opgezette dieren werden naar de Bergense scholen overgebracht en werd het museum gebruikt als atelier voor twee Bergense kunstenaars. In 1977 werd het weer museum. In 2000 werd het verbouwd en op 2001 heropend. In 2004 werd er een heemtuin aan toegevoegd. In 2013 krijgt het museum een facelift. Het voldoet nu aan de eisen van een modern kenniscentrum.* ³⁴⁵
- **1978** - De fam. Meijer neemt Hotel Casablanca over. Heet daarna Hotel Victoria, Zeeweg 33
 - **1980**
 - **1980** - Hotel Nassau-Bergen krijgt een conferentievleugel. **1981** geopend. Arch. A.J.F. Hooning
 - **1980** - 'Street & Beach Parades'. Catamaranwedstrijden / jazzbands. (Voorloper van Jazz & Sail)
 - **1981** - De Dennen gesloopt en vervangen door nieuwbouw, eveneens De Dennen genoemd
 - **1982** - Het uit **1937** stammende solarium achter koloniehuis Jong Nederland Verspijckweg 7S wordt een atelier(woning). Eerste bewoner: Guus Boissevain
 - **1984** - Plannen om het Engelse Veld vol te zetten met 'Bijlmerflats'. Het wordt een 'constructivistisch' bebouwingsvoorstel genoemd. Afgeschoten ³⁴⁶ (Zie 1966 en 1975)
 - **1985** - Boven het Zeeaquarium vestigt zich restaurant De Zandloper. In **1997** krijgt het een overkapt terras
 - **1986** - Huize Glory ('Bio') dat in **1975** wit geverfd was, krijgt zijn oude steenkleur terug
 - **1987** - Inbraak in het Vredeskerkje met grote schade tot gevolg
 - **1988** - Door een hevige storm is het duin voor hotel Nassau-Bergen gevaarlijk weggeslagen

³⁴³ *In de bodem van Noord-Holland; geologie en archeologie.* M. Rappol en C.M. Soonius (red.) 1994: 39

³⁴⁴ *Bergen aan Zee; 100 jaar plannen.* Maria Smook-Krikke 2007: 21

³⁴⁵ Zie: *Het Duinmuseum in Bergen aan Zee.* Bert Buizer, Bergense Kroniek nov. 2004: 15-17 en div. artikelen uit De Duinstreek

³⁴⁶ *Een verjaardag aan Zee; Bergen aan Zee 1906-2006.* Buizer en Zeiler 2006: 25-28

- **1989** - Grote strandafslag ondermijnt de Boulevard. Exploitant Meijer verplaatst zijn strandrestaurant 30 meter naar achteren. Villa Horizon op nog maar enkele meters van het afgeslagen duin
- **1990**
- **1990** - Eerste zandsuppletie na alweer een zware storm ³⁴⁷
- **1990** - Beeld Jonas en de Walvis (Nic Jonk) verhuist als gevolg van duinafslag van de C.F. Zeiler Boulevard naar de rotonde Van der Wijckplein/Zeeweg
- **1990** - Aan het begin van de Zeeweg wordt het standbeeld van Herman Gorter onthuld. Beeldhouwer: Hans Baayens
- **1990** - Alweer een herstructureringsplan voor Bergen aan Zee. ‘Men beoogde een volwaardig dorp met alle daarbij behorende voorzieningen als scholen, winkels et cetera.’ Dat ‘et cetera’ hield nogal wat in namelijk: grote aantallen woningen, een appartementenhotel, urban villa’s enz. ³⁴⁸
- **1991** - Verontruste bewoners richten de Stichting Bergen aan Zee op. Het doel is onder meer het bewaren van het kleinschalige karakter van het dorp, het voorkomen van de verdere aantasting van de natuur en het duinlandschap
- **1992** - De Duinen van Six (ten zuiden van Bergen aan Zee) in bezit van PWN
- **1992** - De BEM verkoopt het Engelse Veld en De Kuil aan Smit’s Bouwbedrijf (SBB) ³⁴⁹
- **1993-1994** - Natuurvriendenhuis (Zeehuis, NIVON), Verspijckweg 5, ingrijpend verbouwd
- **1994** - Plan door de Gemeenteraad goedgekeurd om de zuidwesthoek van het Engelse Veld te bebouwen met 80 woningen. In **1995** keurde de Raad van State de bouw van 74 woningen goed. Korte daarna werd in het Dal van Haasbroek met de bouw begonnen.
- **1994** - ‘Tussentijdse zandsuppletie’ (de tweede)
- **1995** - In het Dal van Haasbroek wordt een begin gemaakt met een nieuwe wijk
- **1995** - De Dennen en Rondom Zon (nu Sonneduyn) ingericht voor in totaal 138 asielzoekers. Ze zullen er tot **2003** verblijven
- **1995** - De loodsen aan de Witteweg (afkomstig van de in **1911** gesloten renbaan) afgebroken
- **1995** - Dal van Haasbroek (‘De Kuil’), Baan van Ravenhorst en Bakhuisduintjes krijgen namen
- **1995** - De ten noorden van BaZ door de bezetter aangelegde atletiekbaan wordt weer natuur
- **1996** - Het onderkomen van de reddingbrigade gaat in vlammen op
- **1996** - Betaald parkeren op alle wegen wordt vanaf dat jaar gefaseerd ingevoerd
- **1996** - Aan de Van Hasseltstraat en de Jacob Kalffweg worden nieuwe woningen en appartementen gebouwd
- **1996** - Het strandpaviljoen Offshore gaat in vlammen op
- **1997** - Even ten noorden van de doorbraken van **1928**, **1953** en **1974** wordt de zeereep doorgraven om een soort sluffer te vormen. Het nieuwe natuurgebied wordt De Kerf genoemd. Het zal een tiental jaren later verzanden ³⁵⁰
- **1997** - Het Zeeaquarium krijgt het skelet van een op Ameland aangespoelde potvis
- **1997** - Tweederde van het Engelse Veld wordt onderdeel van het Noord-Hollands Duinreservaat, dat het vervolgens in beheer geeft aan het PWN
- **1997** - In het Vredeskerkje mogen nu ook burgerlijke huwelijken gesloten worden
- **1997** - De broers Gerard en Nico Meijer kopen twee percelen duinterrein, de midgetgolfbaan, vier tennisbanen en een parkeerterrein (aan de Parkweg)

³⁴⁷ Over kustafslag en zandsuppletie zie: *Een verjaardag aan zee; Bergen aan Zee 1906-2006*. Buizer en Zeiler 2206: 72-76

³⁴⁸ *Bergen aan Zee; 100 jaar plannen*. Maria Smook-Krikke 2007: 22-23. En: *Drieluik Bergen aan Zee*. Zelfde auteur: 61-63

³⁴⁹ De bedoeling van SBB is om het voor twee derde te bebouwen, hetgeen later ook gebeurde

³⁵⁰ In 2003 resulteert dit in een boekje waarin de balans wordt opgemaakt: *De Kerf verbeeld; impressies van een nieuw landschap*. De Collectie Willemier Westra bevat een speciale map over de Kerf, met een 100-tal artikelen

- **1998** - Schotse hooglanders geïntroduceerd op het Engelse Veld
- **1998** - De eerste kunstmarkt ‘Montmartre aan Zee’
- **1998** - Derde zandsuppletie. Een zware storm spoelt deze in het zelfde jaar alweer terug in zee
- **1998** - De gemeente krijgt het strand in eigendom. Voor drie ton overgenomen van de BEM
- **1998** - Borstbeeld van mevr. M.A.D. Van Reenen-Völter van de sokkel getrokken
- **1999** - Vierde zandsuppletie ter vervanging van de weggeslagen suppletie uit 1998
- **2000**
- **2000** - Aan de Van Hasseltweg krijgt de Reddingsbrigade BaZ een winterverblijf ³⁵¹
- **2000** - Op de plek van het oude Hotel Meijer (1968-1969, Jacob Kalffweg 4) wordt een nieuw hotel gezet ³⁵²
- **2000** - ‘De Koloniehoeke’ (Het rijtje koloniehuisen tezamen) wordt rijksmonument, evenals sommige panden aan de Elzenlaan ³⁵³
- **2000** - Van de vier tennisbanen bij het Parnassiapark komen de twee aan de zuidzijde te vervallen
- **2000** - Hotel Victoria krijgt twee opvallende ronde (prefab)-kappen
- **2000** - Mr. Frits Zeiler, zoon van één van de belangrijkste *founding fathers* van BaZ - Christiaan F. Zeiler - overlijdt op 14 maart
- **2000** - Het Vredeskerkje wordt gerestaureerd. Er was onder meer houtrot geconstateerd en het voegwerk was aan vernieuwing toe. ³⁵⁴ In **2022** start een actie om de verregaande verwerking onder invloed van de zeelucht (het ‘verkankeren’) een halt toe te roepen
- **2000** - **2001** - Zandsuppletie tussen strandpaal 32,5 en 33,5. De vijfde
- **2001** - De in **1936** aangeplante 2,6 hectare dennenbos bij de Meeuwenlekken verwijderd
- **2003** - Het in **1914** gebouwde Parkhuis (bij het Parnassiapark) afgebroken
- **2003** - VVV-kantoor aan het Van der Wijckplein wordt Beach Bazar
- **2004** - Rotonde Elzenlaan/Zeeweg aangelegd. Vanwege het zeer korte seizoensgebonden nut ervan in samenhang met de hoge kosten wordt er kritisch op gereageerd
- **2004** - Duinmuseum Parnassia krijgt een heemtuin. In **2005** ‘gereconstrueerd’
- **2005** - **2006** - Windmolenpark voor de kust van Egmond aan Zee en Bergen aan Zee
- **2006** - Borstbeeld van mevr. M.A.D. Van Reenen Völter krijgt een opknappbeurt
- **2009** - Huis van Maarten en Jetty Min ‘Dune House’, Zeeweg 11 gebouwd. De bruin-paarse keramische bekleding van de sterk afgeronde gevel geeft het huis een speciaal cachet. Het huis trekt internationaal de aandacht ³⁵⁵
- **2010**
- **2010** - **2011** - Tussen de strandpalen 31,5 en 34 vindt een grote zandsuppletie plaats (de zesde)
- **2011** - Het in Villa Russenduin gevestigde Huize Glory aan de Elzenlaan 2 opent een voor iedereen toegankelijk restaurant
- **2012** - ‘Strandvilla’ C.F. Zeilerboulevard 34. ‘Modernistisch’, deels hellende voorgevel. Architect: Lody Trap
- **2012** - Zeeweg 3 Rietgedekte villa met puntig toelopende ‘deelgevels’ die rondom vrij uitzicht geven. Architect: J.J. van Vliet
- **2013** - De C.F. Zeilerboulevard opgeknapt en heringericht

³⁵¹ Tot dan behielp man zich met een oud klaslokaal op de gemeentewerf, de Ezelenkrocht en een ruimte onder hotel Meijer

³⁵² Zie: *Familie Meijer halve eeuw in honderdjarig Bergen aan Zee*. De Duinstreek 15 feb. 2006

³⁵³ Zie: *Ruim honderd jaar plannen* In: *Drieluik Bergen aan Zee*. Maria Smook-Krikke 2010: 62-63

³⁵⁴ *Een kerkje voor allen; het Vredeskerkje in Bergen aan Zee*. Buizer, Melle en Zeiler 2008: 75-78

³⁵⁵ *Bergen Architectuur; de Amsterdamse School voorbij*. Teunissen c.s. 2022: 86-91

- **2014** - Aan het Van der Wijckplein 23 wordt Gold, de enige supermarkt van Bergen aan Zee, gesloten (Zie 1949)
- **2015** - In het oude VVV-gebouwtje heropent de Beach Bazar, nu uitgebreid met een kleine supermarkt. Daarmee vult het de leemte op van de gesloten supermarkt Gold aan de overkant (gesloten **2014**)
- **2015 - 2018** - Appartementenhotel De Dennen voor de tweede keer gebruikt voor de opvang van asielzoekers
- **2016** - Strak vormgegeven, deels witte, duinvilla aan de Zeeweg 17 gezet (Architecten: Van Wilsem & Cabri)
- **1916** - Duinvilla gerealiseerd aan Transvaal 16. Hoog oprijzend, voorgevel hout met ruitvormige witte tegels
- **2018** - Hotel Monsmarem gesloopt aan de Zeeweg 31. V.a. **2000** gesloten en in verval (Zie 1909). Er komen 11 (koop)appartementen voor in de plaats
- **2018** - Het 100-jarig bestaan van het Vredeskerkje gevierd met ‘vredeslezingen, religieuze diensten en een tentoonstelling’³⁵⁶
- **2019** - Na de opvang van asielzoekers en renovatie is De Dennen weer een appartementenhotel. Heet nu Huize De Duinen
- **2020** - Aan het eind van de Verspijkweg worden 12 NOM-woningen (nul-op-de-meter-woningen) opgeleverd. Zoals de naam al aangeeft zijn ze vrijwel energieneutraal
- **2020** - Het nieuwe Hotel Nassau-Bergen krijgt, naar dan wordt aangenomen, groen licht. Eind **2022** blijkt dat dit nog lang niet zeker is³⁵⁷
- **2020** - Duinvilla gezet aan de Fazantenlaan 10. Informele stijl, voornamelijk hout, sterk afgeschuind dak. Architect: Jamie van de Leede
- **2021** - Aan de C.F. Zeilerboulevard 24 komt een van de opvallendste villa’s van Bergen aan Zee gereed ‘Coasthouse 2’
 - *Met het oog op de klimatologische omstandigheden pal aan zee kiest de architect - Lody Trap - voor weerbestendige materialen. De gevelbekleding bestaat uit in elkaar gehaakte wit gecoat aluminium panelen. ‘Sommige Bergenaren associeren het silhouet met een schip of zelfs met een stealth vliegtuig’. Het huis heeft in ieder geval een industriële uitstraling*³⁵⁸
- **2021** - Colombiaanse drugsbende pleegt op klaarlichte dag een moordaanslag op hoek Zeeweg/Van der Wijckplein. Het slachtoffer overlijdt in Bergen-Binnen in de Stationsstraat
- **2022** - Hotel Prins Maurits gesloten. Zal later gesloopt worden voor nieuwbouw
- **2022** - Met 2 jaar vertraging als gevolg van de coronaepidemie wordt de bevrijding van Bergen aan Zee alsnog gevierd.
 - *Er wordt een tentoonstelling ingericht en vele activiteiten georganiseerd. Er is een route uitgezet om - met behulp van grote fotoborden erlangs - te laten zien welke hotels, pensions en woonhuizen in de Tweede Wereldoorlog door de bezetter werden gesloopt. Bovendien wordt, ter ondersteuning daarvan, een geïllustreerde wandelkaart uitgebracht*

³⁵⁶ Ook werd er een fraai boekje uitgegeven: *1918-2018; 100 jaar Vredeskerkje*

³⁵⁷ *Hotel Nassau bungelt aan de zijden draadje*. Alkmaarsche Courant 23 november 2022

³⁵⁸ *Bergen Architectuur; de Amsterdamse School voorbij*. Teunissen c.s. 2022: 118-123

HVB-leden die bijdragen leverden aan deze lijst
- grote én kleine -

Joop Bekius
Sjoerd Boersma
Kees Bos
Yvon Bos Eyssen
Ed Duin
Irmgard Duin
Alfred Färber *
Simon van Geldorp
Theo de Graaff
Eldert Groenewoud
Aalt van Huissteden
Henk Jellema
René de Kloet
Aleida Krijt
Bert van der Miesen
Henk Min
Maarten Min
Piet Mooij
Kees Orij
Jan Rein Pruntel
Herman Roos
Leo Rotthier
Henk Schotten
Gré Schouten-Dapper
José Siebers-Faber
Jaap Stroomer
Bert Veer
Fred Vis
Lau Vrasdonk
Ru Waalewijn
Peter Waards
Haye van der Werf
Kees Wokke
Nan Zeiler

* De in Duitsland wonende Alfred Färber is geen HVB-lid. Hij werkt met Bert van der Miesen aan een artikel over Hotel Oranje. Hij vroeg me om bij zijn bijdragen het Archief A.M. & J.A. Dalloyaux te vermelden.

Bronnen die van fundamenteel belang zijn voor deze lijst

- Bergense Kroniek, alle jaargangen
- Bergense Kroniek, maart 2021. Als een dorp in een dorp. Grepen uit de geschiedenis van de zusters Ursulinen van Bergen NH. Themanummer 14, (diverse auteurs)
- Bert Buizer en Frits David Zeiler. Nieuwe kroniek van Bergen aan Zee. In: Een verjaardag aan Zee 1906-2006, 2006: 76-102
- Ed Duin en Daniël Leijen. Jan Leijen, een Bergense architect van allure, Bergense Kroniek nov. 2016: 10-17
- Bob van de Graaf - eindredactie - en anderen. Straatnamen in Bergen door de eeuwen heen 2003
- Winifred Hazelhoff Roelfzema (eindredactie), Feest en vermaak in Bergen 2018
- Inventaris van het Gemeente Archief (Bergen) 1922-1969
- Henk Jellema (redactie) Kroniek van Bergen aan Zee 1906-1946. In: 'Bergen aan Zee Badplaats sinds 1906', 1981
- Henk Jellema en Piet Mooy, O ja, dat was Bergen 1992
- Henk Jellema, Bergen van A tot Z, 2007
- Henk Jellema, Bergen dorp voor alle seizoenen 2008
- Eric Koch en Ed Duin, Groeten uit Bergen!; toen en nu 2018
- Eline van Leeuwen en Wim Vroom, Bouwkunst in Bergen en Bergen aan Zee 1900 - 1940. Kraenburg Cahier no. 3, 1997
- Henk Min, Repertorium van de Gemeente Bergen 1993
- Piet Mooy, Henk Jellema en Alphons Leysen, Oude foto's van Bergen 1972
- Piet Mooy, Henk Jellema en Alphons Leysen, Oude ansichten van Bergen 1973
- Bob Polak (redactie), Bouwkunst in Bergen; de villa's van vandaag 2013
- A.L. van Reenen, Lijst naar aanleiding van gegeven informatie over Bergen aan Zee. Opgetekend door F. Zeiler sr. in 1974
- Leo Rotthier en José Siebers-Faber. Chronologische staat van in Bergen aan Zee opgerichte gebouwen 1906-1939, 2022
- Marcel Teunissen, Maarten en Jetty Min, Bergen architectuur; de Amsterdamse School voorbij 2022
- Piet Vijn, De eeuw van de middenstanders 2010 ³⁵⁹
- Allard Willemier Westra, Bergen in kaart; de ontstaansgeschiedenis van het dorp in kaart gebracht - beschrijving van landkaarten, dorpsplattegronden en luchtfoto's. HVB-website / boekje 2019
- Allard Willemier Westra, Uit zand en zee geboren; Bergen van IJstijd tot heden 2020
- Frits David Zeiler, Bergen, dorp vol monumenten 1975/1977
- Frits David Zeiler, Bergen door de ogen van Bonda 2010

³⁵⁹ Lau Vrasdonk schreef belangrijke aanvullingen m.n. over 'kleine winkeliers' (Collectie Willemier Westra). Leo Rotthier maakte in 2002 ten bate van zijn excursies een degelijke lijst van winkeltjes en bedrijven die hier naadloos op aansluit.

Autokentekens

Tijdens bijeenkomsten van de Fotoherkenningsgroep van de Historische Vereniging Bergen bleek het meermaals handig te weten in welk jaar een nummerbord was uitgegeven. Het was meer dan eens een belangrijke indicator voor het dateren van een foto.

De eerste kentekens in Nederland werden in 1898 ingevoerd. De heer Van Dam uit het Groningse Zoutkamp kreeg de eerste plaat, met daarop het nummer 1. Nummer 2 was voor zijn broer. Een jaar later waren er nationaal ongeveer 170 nummerplaten uitgegeven.

Van 1906 tot 1951 stond op iedere nummerplaat een letter, die de provincie aangaf waar de eigenaar woonde. Na de letter kwam een aantal cijfers. Dus bijvoorbeeld: L39272 (L stond voor Utrecht; Noord-Holland had een G). In 1951 werd de cijfer-lettercombinatie in Nederland losgekoppeld van de provincie waar men woonde. Er kwam dus een nationaal nummerbord. In 1978 veranderde de kleur van (nieuwe) Nederlandse kentekenplaten van blauw in reflecterend geel. [Bron: historiek.net]

Hier onder staat een overzicht van alle afgegeven kentekencombinaties vanaf 1951.

Serie	Jaartal	Combinatie
1	1951	XX-99-99
2	1965	99-99-XX
3	1973	99-XX-99
4	1978	XX-99-XX
5	1991	XX-XX-99
6	1999	99-XX-XX
7	2005	99-XXX-9
8	2009	9-XXX-99
9	2006	XX-999-X
10	2008	X-999-XX
11	2015	XXX-99-X
12	Nog niet afgegeven	X-99-XXX
13	2016	9-XX-999
14	2019	999-XX-9

X = letter, 9 = cijfer

Als er een nieuwe kentekencombinatie komt, wil dat niet zeggen dat direct alle soorten voertuigen ook deze combinatie krijgen. De serie waarin bijvoorbeeld de motoren zitten, wordt eerst 'vol' gemaakt voordat we overstappen naar de nieuwe kentekencombinatie.

Ingangsdata kentekenserie auto's

In dit overzicht staat wanneer welke kentekenserie voor auto's is ingegaan.

Soort voertuig	Ingangsdatum kentekenserie
Personenauto's	Per 20-01-2000 serie 6
	Per 19-05-2008 serie 7
	Per 05-03-2013 serie 8
	Per 30-03-2015 serie 9
	Per 19-08-2019 serie 10

Wij maken niet bekend wanneer de overstap is naar een nieuwe kentekencombinatie om de verkoop van de betreffende voertuigen niet te beïnvloeden.

RDW Kenteken Check

Alle NL Kentekens en voertuig info door RDW geregistreerd gratis opvragen via Kentekencheckonline.nl en/of de gratis check van Kentekencheck-info voor uitgebreide diefstal controle, schadehistorie, eigenaren opvragen en kilometerstand controle via het kenteken.

Kentekens met letters voor de cijfers (AB-00-00)

1951 NG

1952 NK, NP, NT

1953 NX, PD, PG, PK, PP

1954 PT, PX, RD, RG, RK, RP

1955 RT, RX, SG, SK, SP, ST, SX, TD, TG

1956 TK, TP, TT, TX, UD, UG, UK, UP, UT, UX, VD, VG, VK

1957 VP, VT, VX, XD, XG, XK, XP, XT

1958 XX, ZD, ZG, ZK, ZP, ZT

1959 AD, AG, AK, AP, AT, AX, BD, BG, ZX

1960 BK, BP, BT, BX, DD, DG, DK, DP, DT, DX, ED, EG

1961 EK, EP, ET, EX, FD, FG, FK, FP, FT, FX, GD, GG, GK

1962 GP, GT, GX, HD, HG, HK, HP, HT, HX, JD, JG, JK, JP, JT, JX, MD, MG, MK

1963 JN, JR, JS, JU, JV, JZ, ME, MF, MH, MJ, ML, MN, MP, MR, MS, MT, MU, MV, MX, MZ, NA

1964 GA, GE, GF, GH, GJ, GL, GM, GR, GS, GU, GZ, HE, HJ, HL, HM, HN, HR, HS, HU, HV, HZ, JA, JE, JF, JH, JJ, JL, JM

1965 EA, EE, EF, EH, EJ, EL, EM, EN, ER, ES, EU, EV, EZ, FA, FE, FF, FJ, FL, FM, FN, FR, FS, FU, FV, FZ

Kentekens met letters achter de cijfers (00-00-AB)

1965 AD, AE, AF, AG, AH, AJ, AK, AL, AM, AN, AP, AR, AS, AT, AU, AV, AX, AZ

1966 DE, DF, DG, DH, DJ, DK

1967 DK, DL, DM, DN, DP, DR, DS, DT, DU, DV, DX, DZ, EA, ED, EE, EF, EG, EH, EJ, EK, EL, EM, EN, EP, ER, ES, ET, EU, EV, EX, EZ

1968 EZ, FA, FD, FE, FF, FG, FJ, FK, FL, FM, FN, FP, FR, FS, FT, FU, FV, FX, FZ, GA, GD, GE, GF, GG, GH, GJ, GK, GL, GM, GP, GR, GS, GT, GU, GX, GZ, HD, HE, HG, HJ, HK, HL, HM, HN

1969 HN, HP, HR, HS, HT, HU, HV, HX, HZ, JA, JD, JE, JF, JG, JH, JJ, JK, JL, JM, JN, JP, JR, JS, JT, JU, JV, JX, JZ, MA, MD, ME, MF, MG, MH, MJ, MK, ML

1970 ML, MM, MN, MP, MR, MS, MT, MU, MV, MX, MZ, NA, ND, NE, NF, NG, NH, NJ, NK, NL, NM, NN, NP, NR, NS, NT, NU, NV, NX, NZ, PA, PD, PE, PF, PG, PH, PJ, PK, PL, PM, PN, PP, PR, PS, PT, PU, PV, PX, PZ, RA

1971 RA, RD, RE, RF, RG, RH, RJ, RK, RL, RM, RN, RP, RR, RS, RT, RU, RV, RX, RZ, SE, SF, SG, SH, SJ, SK, SL, SM, SN, SP, SR, ST, SU, SV, SX, SZ, TA

1972 SV, SX, SZ, TA, TD, TE, TF, TG, TH, TJ, TK, TL, TM, TN, TP, TR, TS, TU, TV, TX, TZ, UA, UD, UE, UF, UG, UH, UJ, UK, UL, UM, UN, UP, UR, US, UT, UU, UV, UX, UZ, VA, VD, VE, VF, VG, VH, VJ, VK, VL, VM, VN, VP, VR, VS, VT, VU, VV, VX, VZ

1973 VR, VS, VT, VU, VV, VX, VZ, XA, XD, XE, XF, XG, XH, XJ, XK, XL, XM, XN, XP, XR, XS, XT, XU, XV, XX, XZ, ZA, ZD, ZE, ZF, ZG, ZH, ZJ, ZK, ZL, ZM, ZN, ZP, ZR, ZS, ZT, ZU, ZV, ZX

Kentekens met letters tussen de cijfers (00-AB-00)

1973 AD, AE, AF, AG, AH, AJ, AK, AL, AM, AN, AP, AR, AS, AT, AU, AV, AX, AZ, BA, BD, BE, BF, BG, BH

1974 AS, AT, AU, AV, AX, AZ, BA, BD, BE, BF, BG, BH, BJ, BK, BL, BM, BP, BR, BS, BT, BU, BV, BX, BZ, DA, DD, DE, DF, DG, DH, DJ, DK, DL, DM, DN, DP, DR, DS, DT, DU, DV, DX, DZ, EA, ED, EE, EF, EG, EH, EJ, EK, EL, EM, EN, EP, ER, ES, ET, EU, EV

1975 EJ, EK, EL, EM, EN, EP, ER, ES, ET, EU, EV, EX, EZ, FA, FD, FE, FF, FG, FJ, FK, FL, FM, FN, FP, FR, FS, FT, FU, FV, FX, FZ, GA, GD, GE, GF, GG, GH, GJ, GK, GL, GM, GP, GR, GS, GT, GU, GX, GZ, HD, HE, HG, HJ, HK, HL, HM, HN, HP, HR, HS, HT, HU, HV, HX

1976 HP, HR, HS, HT, HU, HV, HX, HZ, JA, JD, JE, JF, JG, JH, JJ, JK, JL, JM, JN, JP, JR, JS, JT, JU, JV, JX, JZ, MA, MD, ME, MF, MG, MH, MJ, MK, ML, MN, MP, MR, MS, MT, MU, MV, MX, MZ, NA, ND, NE, NF, NG, NH, NJ, NK, NL, NM, NN, NP, NR, NS, NT, NU, NV, NX, NZ, PA, PD, PE, PF, PG, PH

1977 NX, NZ, PA, PD, PE, PF, PG, PH, PJ, PK, PL, PM, PN, PP, PR, PS, PT, PU, PV, PX, PZ, RA, RD, RE, RF, RG, RH, RJ, RK, RL, RM, RN, RP, RR, RS, RT, RU, RV, RX, RZ, SE, SF, SG, SH, SJ, SK, SL, SM, SN, SP, SR, ST, SU, SV, SX, SZ, TA, TD, TE, TF, TG, TH, TJ, TK, TL, TM, TN, TP, TR, TS, TT, TU, TV, TX, TZ, UA

1978 TM, TN, TP, TR, TS, TT, TU, TV, TX, TZ, UA, UD, UE, UF, UG, UH, UJ, UK, UL, UM, UN, UP, UR, US, UT, UU, UV, UX, UZ, VA, VD, VE, VF, VG, VH, VJ, VK, VL, VM, VN, VP, VR, VS, VT, VU, VV, VX, VZ, XA, XD, XE, XF, XG, XH, XJ, XK, XL, XM, XN, XP, XR, XS, XT, XU, XV

Kentekens met cijfers tussen de letters(AB-00-AB)

1978 DB, DD, DE, DG, DH, DJ, DK

1979 DL, DN, DP, DR, DS, DT, DV, DX, DY, DZ, FB, FD, FF, FG, FH, FJ, FK, FL, FN, FP, FR

1980 FS, FT, FV, FX, FY, FZ, GB, GD, GF, GG, GH, GJ, GK, GL, GN, GP

1981 GR, GS, GT, GV, GX, GY, GZ, HB, HD, HF, HG, HH, HJ, HK

1982 HL, HN, HP, HR, HS, HT, HV, HX, HY, HZ, JB, JD, JF, JG, JH, JJ

1983 JK, JL, JN, JP, JR, JS, JT, JV, JX, JY, JZ, KB, KD, KF, KG, KH, KJ, KK, KN, KP

1984 KR, KS, KT, KV, KX, KY, KZ, LB, LD, LF, LG, LH, LJ, LK, LL, LN, LP, LR, LS

1985 LX, LY, LZ, NB, ND, NF, NG, NH, NJ, NK, NN, NP, NR, NT, NV, NX, NY, NZ

1986 PB, PD, PF, PG, PH, PJ, PK, PL, PN, PP, PR, PS, PT, PV, PX, PY, PZ, RB, RD, RF, RG, RH, RJ, RK

1987 RL, RN, RP, RR, RS, RT, RV, RX, RY, RZ, SB, SF, SG, SH, SJ, SK, SL, SN, SP, SR, ST, SV, SX

1988 SY, SZ, TB, TD, TF, TG, TH, TJ, TK, TL, TN, TP, TR, TS, TT, TV, TX

1989 TY, TZ, XB, XD, XF, XG, XH, XI, XK, XL, XN, XP, XR, XS, XT, XV, XX, XY

1990 XZ, YB, YD, YF, YG, YH, YJ, YK, YL, YN, YP, YR, YS, YT, YV, YX, YY, YZ, ZB

1991 ZD, ZF, ZG, ZH, ZJ, ZK, ZL, ZN, ZR, ZS, ZT, ZV, ZX

Kentekens met cijfers achter de letters (AB-AB-00)

1991 DB, DD, DF, DG, DH, DJ, DL, DN

1992 DP, DR, DS, DT, DV, DX, DZ, FB, FD, FF, FG, FL, FN, FP, FR, FS, FT, FV, FX, FZ

1993 GB, GD, GF, GG, GH, GJ, GL, GN, GP, GR, GS, GT, GV, GX, GZ, HB, HD, HF, HG, HH

1994 HJ, HL, HN, HP, HR, HS, HT, HV, HX, HZ, JB, JD, JF, JG, JH, JJ, JL, JN, JP, JR, JS, JT, JV, JX

1995 JZ, LB, LD, LF, LG, LH, LJ, LL, LN, LP, LR, LS, LT, LV, LX, LZ, NB, ND, NF, NG, NH, NJ

1996 NL, NN, NP, NR, NS, NT, NV, NX, NZ, PB, PD, PF, PJ, PL, PN, PP, PR, PS, PT, PV, PX, PZ

1997 RB, RD, RF, RG, RH, RJ, RL, RN, RP, RR, RS, RT, RV, RX, RZ, SB, SF, SG, SH, SJ, SL, SN, SP, SR

1998 ST, SV, SX, SZ, TB, TD, TF, TG, TH, TJ, TL, TN, TP, TR, TS, TT, TV, TX, TZ, XB, XD, XF, XG, XH, XI, XL, XN

1999 ST, SV, XP, XR, XS, XX, XZ, ZB, ZD, ZF, ZG, ZH, ZJ, ZL, ZN

Kentekens met cijfers voor de letters (00-AB-AB)

1999 DB, DD, DF, DG, DH, DJ, DL, DN, DP, DR, DS, DT, DV, DX

2000 DZ, FB, FD, FF, FG, FH, FJ, FK, FL, FM, FP, FS, FT, FV, FX, FZ, GB, GD, GF, GG, GH, GJ, GK, GL

2001 GN, GP, GR, GS, GT, GV, GX, GZ, HB, HD, HF, HG, HH, HJ, HK, HL, HN, HP, HR, HS, HT, HV

2002 HX, HZ, JB, JD, JF, JG, JH, JJ, JK, JL, JN, JP, JR, JS, JT, JV, JX, JZ, LB, LD, LF, LG

2003 LH, LJ, LK, LL, LN, LP, LR, LS, LT, LV, LX, LZ, NB, ND, NF, NG, NH, NJ, NK, NL

2004 NN, NP, NR, NS, NT, NV, NX, NZ, PB, PD, PF, PG, PH, PJ, PK, PL, PN, PP, PR, PS, PT, PV, PX, PZ

2005 RB, RD, RF, RG, RH, RJ, RK, RL, RN, RP, RR, RS, RT, RV, RX, RZ, SB, SF, SG, SH

2006 SJ, SK, SL, SN, SP, SR, ST, SV, SX, SZ, TB, TD, TF, TH, TJ, TK, TL, TN, TP

2007 TS, TT, TV, TX, TZ, XB, XD, XF, XG, XH, XI, XK, XL, XN, XP, XR, XS, XT, XV, XX, XZ, ZB, ZD, ZF

2008 ZG, ZH, ZJ, ZK, ZL, ZN, ZP, ZR, ZS

2 cijfers, 3 letters, 1 cijfer (00-ABC-0)

2008 GBB, GBG, GBK, GBP, GBS, GBX, GDF, GDS, GDZ, GFD, GFH, GFL, GFP, GFS, GFV, GGB, GGF, GGJ, GGL, GGP, GGT, GGZ, GHF, GHJ, GHL, GHT, GJB, GJJ, GJR, GJV, GKD, GKG, GKJ, GKL, GKN, GKS, GKV, GKZ, GLD, GLG, GLK, GLN, GLR, GLT, GLX, GND, GNH, GNK, GNN, GNR, GNV, GPB, GPF, GPJ, GPL, GPP, GPS, GPT, GPX, GRB, GRF, GRH, GRK, GRN, GRP, GRT, GRX, GSB, GSG, GSJ, GSN, GST, GSZ, GTF, GTJ, GTL, GTN, GTR, GTT, GTV, GVB, GVG, GVJ, GVL, GVP, GVT, GVX, GXB, GXF, GXH, GXN, GXS, GXZ, GZG, GZK, GZR, GZV, GZZ, HBD, HBG, HBJ, HBL, HBP, HBS, HBV, HDB, HDF, HDH, HDK, HDN, HDR, HDT, HDX, HFB, HFF, HFJ, HFN, HFR, HFT, HFZ, HGB, HGG, HGH, HGG, HGL, HGP, HGT, HGV, HGX, HHB, HHD, HHG, HHH, HHP, HHS, HHV, HHZ, HJB, HJD, HJF, HJG, HJH, HJJ, HJL, HJN, HJP, HJS, HJT, HJX, HKB, HKH, HKP, HKT, HLD, HLH

2009 HLJ, HLT, HND, HNJ, HNL, HNP, HNR, HNV, HNZ, HPD, HPG, HPH, HPK, HPN, HPR, HPS, HPV, HPZ, HRD, HRH, HRK, HRN, HRR, HRT, HRX, HRZ, HSF, HSH, HSN, HSR, HSV, HSZ, HTD, HTH, HTK, HTN, HTR, HTV, HVB, HVD, HVG, HVJ, HVL, HVP, HVR, HVT, HVX, HXB, HXD, HXG, HXH, HXL, HXP, HXR, HXT, HXX, HZB, HZG, HZK, HZP, HZS, HZV, HZZ, JBD, JBF, JBH, JBK, JBN, JBT, JBX, JBZ, JDF, JDH, JDK, JDN, JDR, JDT, JDX, JFB, JFG, JFJ, JFL, JFP, JFR, JFT, JFX, JGB, JGD, JGG, JGJ, JGL, JGP, JGS, JGV, JGZ, JHD, JHF, JHH, JHL, JHP, JHT, JHX, JJD, JJG, JJJ, JJJ, JJP, JJS, JJV, JJZ, JKD, JKF, KJL, JKL, JKP, JKS, JKX, JLB, JLG, JLK, JLP, JLV, JLZ, JNF, JNG, JNJ, JNK, JNN, JNR, JNT, JNX, JPB, JPF, JPH, JPK, JPL, JPP, JPS, JPV, JPZ, JRB, JRG, JRI, JRN, JRR, JRS, JRV, JRZ, JSF, JSG, JSJ, JSK, JSN, JSR, JST, JSV, JSZ, JTD, JTG, JTH, JTJ, JTL, JTP, JTS, JTX, JVB, JVF, JVH, JVK, JVL, JVN, JVR, JVT, JVX, JVZ, JXD, JXG, JXJ, JXL, JXP, JXS, JXV, JXZ, JZF, JZH, JZL, JZS, JZZ, KBD, KBG, KBJ, KBL, KBP, KBS, KBV, KBX, KDB, KDF, KDH, KDK, KDN, KDR, KDT, KDX, KFB, KFF, KFH, KFL, KFR, Kfv, KFZ, KGD, KGG, KGI, KGL, KGP, KGR, KGT, KGX, KHB, KHD, KHf, KHH, KHJ, KHL, KHN, KHP, KHS, KHV, KHZ, KJF, KJG, KJH, KJJ, KJK, KJL, KJN, KJP, KJR, KJS, KJT, KJV, KJX, KKB, KKF, KKG, KKK, KKR, KKZ, KLR, KLZ, KNH, KNN

2010 KNR, KPF, KPN, KPS, KPT, KPX, KRB, KRF, KRH, KRJ, KRL, KRP, KRS, KRV, KRX, KSB, KSH, KSL, KSR, KSX, KTB, KTF, KTH, KTK, KTL, KTP, KTT, KTX, KVB, KVF, KVH, KVK, KVP, KVR, KVT, KVZ, KXF, KXX, KXP, KXS, KXX, KZB, KZF, KZH, KZJ, KZL, KZR, KZT, KZX, LBB, LBF, LBJ, LBN, LBR, LBV, LBZ, LDF, LDJ, LDR, LDX, LFH, LFN, LFR, LFT, LFX, LGB, LGF, LGJ, LGL, LGP, LGT, LGX, LHB, LHF, LHN, LHN, LHR, LHV, LHZ, LJF, LJK, LJP, LJV, LKB, LKF, LKH, LKJ, LKL, LKP, LKT, LKX, LLD, LLE, LLJ, LLN, LLR, LLT, LNB, LNH, LNL, LNT, LNZ, LPD, LPH, LPK, LPN, LPS, LPT, LPV, LRB, LRG, LRJ, LRN, LRR, LRS, LRV, LSB, LSH, LSK, LSP, LSX, LTF, LTK, LTP, LTV, LVG, LVL, LVR, LVT, LVX, LXB, LXF, LXH, LXX, LXR, LXT, LXX, LZB, LZf, LZJ, LZL, Lzp, LZS, LZV, NBB, NBG, NBK, NBP, NBT, NBX, NDB, NDF, NDG, NDJ, NDN, NDR, NDS, NDV, NDZ, NFF, NFH, NFK, NFN, NFR, NFT, NFZ, NGD, NGH, NGK, NGP, NGT, NGX, NHB, NHF, NHH, NHK, NHN, NHR, NHT, NHZ, NJF, NJH, NJK, NJP, NJT, NJZ, NKF, NKJ, NKP, NKX, NLH, NLL, NLR, NLV, NLZ, NND, NNH, NNJ, NNN, NNR, NNV, NNZ, NPD, NPG, NPK, NPP, NPS, NPV, NPZ, NRG, NRK, NRR, NRV, NSG, NSJ, NSN, NSP, NST, NTZ, NVD, NVJ, NVV, NVZ, NXD, NXF, NXG, NXH, NXJ, NXX, NXL, NXN, NXR, NXS, NXV, NXZ, NZD, NZG, NZJ, NZP, NZV, PBG, PBT, PDH, PDR, PDX

2011 PFD, PFF, PFG, PFH, PFJ, PFK, PFL, PFN, PFP, PFR, PFS, PFT, PFV, PFX, PFZ, PGB, PGD, PGF, PGG, PGH, PGJ, PGK, PGL, PGN, PGP, PGR, PGS

2012 juliXRL, XRN, XRP, XRS, XRT, XRV, XRX, XRZ, XSB, XSF, XSG, XSH, XSJ, XSK, XSL, XSN, XSP, XST, XSV, XSX, XSZ, XTB, XTD, XTF, XTG, XTH, XTL, XTP

2012 augustusXTR, XTS, XTT, XTV, XTX, XTZ, XVB, XVD, XVF, XVG, XVH, XVJ, XVK, XVL, XVN, XVP, XVR, XVS, XVT, XVV, XVX, XVZ, XXB, XXD, XXF, XXG, XXH, XXI, XXK, XXL

2012 septemberXXN, XXP, XXR, XXS, XXT, XXV, XXX, XXZ, XZB, XZD, XZF, XZG, XZH, XZJ, XZK, XZL, XZN, XZP, XZR, XZS, XZT, XZV, XZX, XZZ, ZBB, ZBD, ZBF, ZBG, ZBH, ZBJ, ZBK, ZBL, ZBN, ZBP, ZBR, ZBS, ZBT, ZBV, ZBX, ZBZ, ZDB

2012 oktoberZDD, ZDF, ZDG, ZDH, ZDJ, ZDK, ZDL, ZDN, ZDP, ZDR, ZDS, ZDT, ZDV, ZDX, ZDZ, ZFB, ZFD, ZFF, ZFG, ZFH, ZFI, ZFK, ZFL, ZFN, ZFP, ZFR, ZFS, ZFT, ZFV, ZFX, ZFZ, ZGB, ZGD, ZGF, ZGG, ZGH, ZGJ, ZGK, ZGL, ZGN, ZGP, ZGR, ZGS

2012 novemberZGT, ZGV, ZGX, ZGZ, ZHB, ZHD, ZHF, ZHG, ZHH, ZHJ, ZHK, ZHL, ZHN, ZHP, ZHR, ZHS, ZHT, ZHV, ZHX, ZHZ, ZJB, ZJD, ZJF, ZJG, ZJH, ZJJ, ZJK, ZJL, ZJN, ZJP, ZJR, ZJS, ZJT, ZJV, ZJX, ZJZ, ZKB

2012 decemberZKD, ZKF, ZKG, ZKH, ZKJ, ZKK, ZKL, ZKN, ZKP, ZKR, ZKS, ZKT, ZKV, ZKX, ZKZ, ZLB, ZLD, ZLF, ZLG, ZLH, ZLJ, ZLK, ZLL, ZLN, ZLP, ZLR, ZLS, ZLT, ZLV, ZLX, ZLZ, ZNB, ZND, ZNF, ZNG, ZNH, ZNJ, ZNK, ZNL, ZNN, ZNP, ZNR, ZNS, ZNT, ZNV, ZNX, ZNZ, ZPB, ZPD, ZPF, ZPG, ZPH, ZPJ, ZPK, ZPL, ZPN, ZPP, ZPR, ZPS, ZPT, ZPV, ZPX, ZPZ, ZRB, ZRD, ZRF, ZRG, ZRH, ZRJ, ZRK, ZRL

[Bron: RDW.nl]

Chronologische lijst van Bergense banken

Jan Rein Pruntel

1882 Spaarbank te Bergen opgericht (geen eigen adres)

1905 Coöperatieve R.K. Boerenleenbank opgericht (geen eigen adres). Vanaf 1909 zitdagen in het St. Jansgebouw aan de Dorpsstraat (naast de Petrus en Pauluskerk)

1909 Rijkspostspaarbank in Bergen vertegenwoordigd door het postkantoor aan de Oude Prinsweg

1921 Hanzebank heeft correspondentenschap in Bergen (Hanzebank is in 1925 geliquideerd)

1931 Naam van de Coöperatieve R.K. Boerenleenbank wordt gewijzigd in Coöperatieve Leenbank

1937 De Coöp. Leenbank houdt zitdagen op Dorpsstraat 13 (verzorgd door makelaar H. Blank, die daar kantoor aan huis heeft)

1937 Amsterdamsche Bank houdt zitdagen aan de Studler van Surcklaan 8 (verzorgd door M.W. van Gulik, die daar een administratiekantoor aan huis heeft). Begin 1948 houdt ze op dit adres dagelijks kantoor

1948 Amsterdamsche Bank verhuist naar Breelaan 10 (het administratiekantoor van Van Gulik blijft gevestigd op Studler van Surcklaan 8)

1948 Noorder Bank neemt Coöp. Leenbank over en opent in 1949 een kantoor aan de Dorpsstraat 13

1949 Raiffeisenbank Schoorl houdt zitdagen in café Het Wapen van Bergen, Breelaan 35

1951 Amsterdamsche Bank neemt de Noorder Bank over. De vestiging op Breelaan 10 wordt een volwaardig bijkantoor. Het kantoor op Dorpsstraat 13 wordt gesloten (nu een woning)

1958 Boerenleenbank Schoorl houdt zitdagen in café Nieuwendijk, Dorpsstraat 25 (hoek Hoopweg)

1959 Rotterdamsche Bank betreft nieuw kantoor aan Ruïnelaan 2-4

1960 (juli) Nutsspaarbank Alkmaar opent bijkantoor aan Ruïnelaan 8

1960 (sept.) Hoornsche Bank opent kantoor aan Jan Oldenburglaan 14

1960 (okt.) Amsterdamsche Bank verhuist naar nieuwbouw op Plein 23

- 1961 Nederlandse Middenstands Spaarbank heeft een agentschap op Jan Oldenburglaan 9.
- 1961 Boerenleenbank Schoorl opent bijkantoor aan St Antoniusstraat 26
- 1962 Nederlandse Middenstands Spaarbank: "Ons agentschap te Bergen wordt voortgezet door de hr. S.M. de Lange, Beukenlaan 2" (advertentie in de Duinstreek, 11 mei 1962). De vestiging aan de Jan Oldenburglaan 9 wordt gesloten (hier zit nu drogisterij het Kruidvat)
- 1963 Boerenleenbank verhuist naar Dorpsstraat 3 (hoek Kerkstraat). Het bijkantoor aan de St Antoniusstraat 26 wordt gesloten (nu een woning)
- 1964 Hoornsche Bank overgenomen door Twentsche Bank (het kantoor aan de Jan Oldenburglaan 14 is dus juridisch enige tijd eigendom van de Twentsche Bank geweest, maar voor zover bekend heeft die naam nooit op de gevel gestaan)
- 1964 Nederlandsche Handel-Maatschappij (NHM) start in mei met zitdag in Bergen; adres onbekend
- 1964 Twentsche Bank fuseert met NHM tot ABN Bank, kantoor aan Jan Oldenburglaan 14
- 1964 Amsterdamsche en Rotterdamsche Bank fuseren tot AMRO Bank, kantoor aan Plein 23
- 1965 Nutsspaarbank Alkmaar verhuist haar bijkantoor naar het voormalige kantoor van de Rotterdamsche Bank aan Ruïnelaan 2-4
- 1965 Raiffeisenbank Schoorl opent bijkantoor aan Stationsstraat 6
- 1972 Boerenleenbank en Raiffeisenbank fuseren tot Rabobank. De kantoren op Dorpsstraat 3 en Stationsstraat 6 blijven beide in gebruik
- 1976 NMB opent kantoor aan Breelaan 23
- 1980 Rabobank verhuist naar het nieuwe pand aan Breelaan 16. De kantoren op Dorpsstraat 3 en Stationsstraat 6 worden gesloten (op beide adressen zaten sindsdien diverse winkels)
- 1988 ABN Bank breidt kantoor aan Jan Oldenburglaan 14 uit met nr 16 (voorheen fietsenwinkel van Vasbinder)
- 1988 AMRO Bank verhuist naar nieuw pand aan Plein 29 (op 28 oktober wordt het nieuwe kantoor officieel geopend)
- 1988 VSB Bank betreft het oude kantoor van de AMRO Bank aan Plein 23. De Nutsspaarbank West Nederland (waar de Nutsspaarbank Alkmaar in 1970 in was opgegaan) was in 1987 gefuseerd met de Verenigde Spaarbank, waarbij de nieuwe naam VSB Bank werd. Het kantoor aan de Ruïnelaan 2-4 wordt gesloten (hier zit nu een schoenenwinkel)
- 1991 ABN en AMRO fuseren tot ABN AMRO Bank, met kantoor aan Plein 29 (het ABN-kantoor aan de Jan Oldenburglaan 14-16 wordt in 1991 afgebroken; op die plek staat nu het Drieluik)
- 1991 NMB (inmiddels al gefuseerd met de Postbank) gaat op in ING, dat het kantoor aan Breelaan 23 voortzet
- 1999 VSB Bank op Plein 23 wordt Fortis Bank (VSB was al in 1994 opgegaan in Fortis, maar bij lokale kantoren werd de oude naam eerst nog gehandhaafd)

- 2000 Rabobank opent apart kantoor voor vermogende klanten aan Breelaan 41
- 2007 Fortis koopt het Nederlandse deel van ABN AMRO Bank (Plein 29 is dus juridisch enige tijd van Fortis geweest, maar die naam heeft niet op de gevel gestaan)
- 2008 Nederlandse staat koopt Nederlandse deel van Fortis en zet de bankactiviteiten voort onder de naam ABN AMRO. Het Fortiskantoor op Plein 23 wordt gesloten (hier zaten sindsdien diverse winkels)
- 2010 Rabobank sluit het kantoor voor vermogende klanten aan Breelaan 41 (hier zit nu makelaar Croon)
- 2011 Regiobank opent kantoor aan Breelaan 39 (hoek Vijverlaan)
- 2018 ABN AMRO Bank sluit het kantoor aan Plein 29 (hier zit nu galerie Tha Banque)
- 2020 Rabobank sluit het kantoor aan Breelaan 16 (hier zitten nu enkele winkels)
- 2020 ING Bank sluit kantoor aan Breelaan 23 (hier zit nu een kledingwinkel)
- 2020 Regiobank sluit kantoor aan Breelaan 39 (hoek Vijverlaan) (hier zit nu adviesbureau Jongbergen)